זון אויפגאנג — 5.16.
זון אונטערגאנג — 7.48.

די איינציקע אידישע צייטונג
אין מערב קאנאדע
עטאבלירט אין 1910
דערשיינט
יעדן טאג

אידישע וואכרט

THE ISRAELITE PRESS

THE GATEWAY OF THE WEST

וועטער:
טיילוויין וואלקנדיק און קיל

The Only Jewish Newspaper in Western Canada Established 1910. Published DAILY

Vol. 20, No. 163. Winnipeg, Friday Aug. 15, 1930. Published daily except Saturday and Sunday. דערשיינט יעדן טאג חוץ שבת און זונטאג

פרייטאג כא אב, תר"ץ.

המון באפאלט קאמוניסטישן קעמפ אין נ.-י.

אנדערהאלבן טויזנט מענשן ווילן אונטערצינדן קאמוניסטישן קינדער-קעמפ ארום עלמירא, ניו-יארק, וואו צוויי מיידלאך זאלן האבן באליידיקט אמעריקאנער פלאג. — פאליציי גע-ליינט צוריקהאלטן דעם אויפגערעגטן המון

עלמירא, נ. י., אווג. 15. — א המון פון אנדערהאלבן טויזנט מענשן זיינען לעצטן אונטו איבערגעפאלן דעם קאמוניס-טישן קינדער קעמפ אין וואן-עטען, נאענט פון דאנען, מיט'ן צוועק צו פארברענען אים. שעריף ה. סי. טיפט, מיט זעקס דע-פיוטים און מיט צען שאטאטס פאליציסטן, האבן מיט וואפן אין די הענט באשיצט דעם קעמפ, און זיי זיינען א גאנצע נאכט געשטאנען אויף דער וואך, בעת דער המון איז געשטאנען אויפ'ן וועג ביים קעמפ.

די 70 קינדער וואס זיינען אין קעמפ זיינען אריינגעפאלן אין א פאניק, ווען א 500 מענשן זיינען באפאלן צוערשט דעם קעמפ און געהייסן זיי ארויסציען זיך, איידער זיי צינדן אונטער די געביידעס. די קינדער האבן זיך אבער ארויסגעלאזט ווען די פאליציי איז אונטערגעקומען.

אין דעם קעמפ, דעם "ווארקערס אינ-טערנעשאנאל רעליף קעמפ", זיינען די טעג ארעסטירט געווארן די צוויי דירעקטאר-שעס פונ'ם קעמפ. מיס עילין האלמס און מיס מייבל הוזא, אויף דער קלאגע, אז זיי האבן באליידיקט דעם אמעריקאנער פלאג. נעכטן זיינען זיי נעגומען געווארן אויפ'ן פארהער, און דער ריכטער האט באשלאסן דעם פארהער אפצוזאגן. אט די פאסירונג האט עס בעוואוינן דעם המון א לאז טאן זיך צום קעמפ, מיט'ן צוועק אים אונטערצוצינדן.

—(::)—

דריי טויזנט דערטרונקען אין כינעזישער פארפלייצונג

פיפינג, אווג. כינע, אווג. 15. — דריי טויזנט כינעזער, ווערט בארעכנעט, זיי-נען דערטרונקען געווארן אינ'ם פו גונ-ניסמיע דיסטריקט, אויף דער מוקדען אייזנבאן ליניע. די שלאגס-רעגנס האבן דארטן פארפלייצט טויזנט דערפער, פאר-אורזאכנדיק גרויסן שאדן און אראפוואשנ-דיק די אייזנבאן ליניע.

נעזעלשאפטלאכער קאלענדער

פרייטאג, אווגוסט 15

יונגס פארז. פאר "הנוער העובד" אין א"י 8.30 אוו., אין ציון זאל, הערנער, נייע א"י בילדער. איינטריט פריי.

אלגעמ. פארזאמ. פון לינקע פוע"צ אין פרע אינסט. רעפעראט: "רעזולטאט פון די פעדעראלע וואלן".

שבת, אווגוסט 16

צווייטער יערלאכער פיקניק פון אינ-דוסטריעלער יוניאן. זאמל-פונקט, סעלל קירק און סאלטער.

רבי הורוויץ: חומש מיט מפרשים, 4.30 נ.מ. אין אהל-יעקב שול

זונטאג, אווגוסט 17

יערלאכער פיקניק פון פאוואלאטשער לאנדסלייט, 3 נ.מ., אין קילדאנען פארק.

פיקניק פון יונגט לינקע פוע"צ אויף מעקדונל פעלד, איסט קילדאנען. ארויס-פאר פון פרי-אינסט., 1.30 נ.מ.

דינסטאג, אווגוסט 19

ערשטער "באדר מיטינג" פון כנסת-ישראל סיסטערהוד 8.30 נ.מ. אין ת"ת.

נעוועלשאפטלאכער קאלענדער

פרייטאג, אווגוסט 15

יונגס פארז. פאר "הנוער העובד" אין א"י 8.30 אוו., אין ציון זאל, הערנער, נייע א"י בילדער. איינטריט פריי.

אלגעמ. פארזאמ. פון לינקע פוע"צ אין פרע אינסט. רעפעראט: "רעזולטאט פון די פעדעראלע וואלן".

שבת, אווגוסט 16

צווייטער יערלאכער פיקניק פון אינ-דוסטריעלער יוניאן. זאמל-פונקט, סעלל קירק און סאלטער.

רבי הורוויץ: חומש מיט פפרשים, 4.30 נ.מ. אין אהל-יעקב שול

זונטאג, אווגוסט 17

יערלאכער פיקניק פון פאוואלאטשער לאנדסלייט, 3 נ.מ., אין קילדאנען פארק.

פיקניק פון יונגט לינקע פוע"צ אויף מעקדונל פעלד, איסט קילדאנען. ארויס-פאר פון פרי-אינסט., 1.30 נ.מ.

דינסטאג, אווגוסט 19

ערשטער "באדר מיטינג" פון כנסת-ישראל סיסטערהוד 8.30 נ.מ. אין ת"ת. דיק די אייזנבאן ליניע.

באריכט אז רומענישער אינערן מיניסטעריום האט צוגעזאגט קאדרעאנו צו באפרייען אים

געריכט באשליסט צו באפרייען אנטיסעמיטישן פירער ביזן פראצעס. אבער פראקוראר פאר-האלט אים. — "מיר קאנען ניט מקריב זיין די מיטגלידער פון דער רעגירונג צו באשיצן די אידן", זאגט רומענישער אמבאסאדאר אין די שטאטן צו "איטא", אבער ער רעדט מיט אן אנדער שפראך צו אידישן קאנגרעס.

אנטיסעמיטישע אומרוען אין רומעניע ווידער באנייט געווארן

(ספעציעלע טעלעגראמע צו "דאס אידישע וואכרט" פון "איטא")

ניו-יארק, אווג. 15 (איטא). — די האפע-נונג, אז די שטרייענג מיטלען אנגענומען פון דער רעגירונג וועלן מאכן א סוף צו די אנטיסעמיטישע אומרוען און די איסבריכן וועלן אויפהערן, און די איבערצייגונג אז די אנטיסעמיטישע אגיטאציע וועט זיך קירצלאך אפשטעלן, — אין נעכטן אויסגע-דריקט געווארן פון קארל דאווילא, רו-מענישער אמבאסאדאר אין די פאראייני-קטע שטאטן, אין א דערקלערונג וואס ער האט אריסגעלאזן נאכדעם ווי א דע-לעגאציע פונ'ם אמעריקאנער אידישן קאנ-גרעס האט אים באזוכט פארערנדיק, אז די רומענישע רעגירונג זאל אנגעמען די שריינענסטע מיטלען אפצושטעלן די פאר-שפרייטונג פון דער אנטיסעמיטישער אגיטאציע און צו מאכן א סוף צו די אטאר-קעס אויף די אידן.

"אמעריקאנער אידן דארפן זיך ניט מישן אין רומענישע ענינים"

ניו-יארק, אווג. 15 (איטא). — "מיר קאנען ניט מקריב זיין די לעבנס פון אלע מיטגלידער פון דער רומענישער רעגירונג, כדי צו באשיצן די אידן" — האט דער-קלערט דער רומענישער אמבאסאדאר אין די שטאטן, קארל דאווילא, צום פאר-שטייער פון דער "איטא". — "דער קאמף קעגן די אנטי-אידישע אומרוען האט שוין געקאסט דאס בלוט פון איין רעגירונגס-מיטגליד".

ה' דאווילא האט דערמיט געמיינט דעם פארזוך צו דערמאנען אנגעלעסקי.

אין זיין שמועס האט ער זיך אויך אויס-גדריקט, אז אמעריקאנער אידן דארפן זיך ניט אריינמישן אין רומענישע ענינים.

פראקוראר פראטעסטירט קעגן קאדרעאנוס באפרייאונג

בוקארעסט, אווג. 15 (איטא). — דער פראקוראר האט דערלאנגט אן אפיל אין העכערן געריכט קעגן דער באפרייאונג פון געפענגענעם פונ'ם אנטיסעמיטישן פירער קאדרעאנו, וואס דער געריכט האט באר-שלאסן מיט א מערהייט פון אכט.

צוליב דעם פראקורארס אפיל, פאר-בלייבט קאדרעאנו אונטער ארעסט. די סטודענטן האלטן זיך דערווייל רואיק, און פירן ניט דורך קיין דעמאנסטראציעס.

א באראנאנו אין פארנעמונגן צווישן די מיניסטערן: וואידא, אינערן מיניס-טער; מאנדעראנו, מיניסטער פון אינדוס-טריע; מאנאילעסקו, מיניסטער פון קאמר-ניקאציעס, און יוניאן, יוסטיץ מיניסטער, — וואו זיי האבן ארומגערעדט די פראגע וועגן דער אנטיסעמיטישער אגיטאציע און איר ווירקונג אין אויסלאנד. וואידא האט אנגעצייכנט א פלאן פאר איינשטעלונג פון ארדענונג, און די נויטיקע מיטלען וואס דארפן אנגענומען ווערן פאר דעם צוועק.

סענסאציאנעלער באריכט אין "וויטארול"

ווין, אווג. 15 (איטא). — דער געריכט אין זיינעם ווערט באוואכט פונ'ם מיליטער, צוליב די דראהאונגס בריוו וואס זיינען אנ-געקומען צום פרעזידענט פון געריכט, אין וועלכע עס ווערט געסטראשעט אז דאס געריכט הויז וועט אויפגעריסן ווערן מיט דינאמיט, אויב די ארעסטירטע אנטיסע-מיטן ווערן גלייך ניט באפרייט.

קאדרעאנוס באפרייאונג וואס דער גע-ריכט האט געצוגן אנאנסירט, נאכדעם ווי דער רעגירונג, ווי עס האט אויסגעזעהן, איז געווען אנטשלאסן אים צו באשטראפן, האט ארויסגערופן די אלגעמיינע דער-שטוינונג, באהויפטעט די צייטונג "ווי-טארול".

די צייטונג פארשפנטלאכט אויף א סענ-סאציאנעלן דאקומענט וואס דאס אינערן מיניסטעריום האט געשיקט צו קאדרעאנו, אין וועלכן דער אנטיסעמיטישער פירער ווערט געבעטן צו דערלאזיינען פאר'ן גע-ריכט א רואיקער, ווייל עס ווערט אים גארנישט ניט פאסירן דאס דאזיגע ידיעה האט אריינגערופן א גוואלדיקע סענסאציע. די בוקארעסטער באריכט צום "פעשטער לאיד" (אונגא-רישע נייעס אגענטור) לויטן, אז, אויב די קלאגע פונ'ם "וויטארול" איז ריכטיק, וועט דאס האבן אן ערנסטע ווירקונג אויפן גאנצן קאבינעט.

לאגע ווידער אומרואיק

דערווייל האט זיך די אנטיסעמיטישע אגיטאציע ווידער אויפגעהויבן מיט א ניי-ער קראפט. די באפעלקערונג ווערט גע-העצעט צו מארד און צו אנטיסעמיטישע אויסברוכן. און צו דער זעלבער צייט האט די רעגירונג מיטאמאל אפגעשטעלט די אונטערזוכונגען בנוגע די אנטיסעמיטישע טעטיקייטן פון דאנילא און טאטו, ווייל ביידע זיינען נאך ניט געפונען געווארן, — ווי די אונגארישע טעלעגראפן אגענטור מעלדעט.

קלאנג וועגן בראדעצקים רע-זיגנאציע פון ציוניסטישער עק-זעקוטיווע אפגעלייקנט

לאנדאן, אווג. 15 (איטא). — פראפע-סאר בראדעצקי, וועלכער האט באזוכט די רשווייאנישע קאנפערענץ אין פראג ווי א פארטרעטער פון דער ציוניסטישער עקזעקוטיווע, האט אין אינטערוויו פאר דער "איטא" היינט אפגעלייקנט די קלאנגען פארשפרייט ביי דער רעוויזיאָ-ניסטישער קאנפערענץ, אז ער האט בדעה צו רעזיגנירן פון דער ציוניסטישער עק-זעקוטיווע. "די קלאנגען זיינען ניט קיין שום גרונט", — האט ער געזאגט.

—(::)—

פערזאנען געזוכט

פרומע באנדאנאף און איר פאמיליע, געוואוינט אמאל אין קילדאנען, ווינניפעג, ווערט געזוכט פון איר שוועסטער חייקע, פארלאנגט ניט קיין היקף, זיל בלוין וויסן וואו זי געפינט זיך. איר אדרעס איז: מרס. ב. גרינבערג, 5718 קלארק סט., מאנטרעאל, קוועבעק.

הערי וואולף, פון סאו פויל, ווערט גע-זוכט פון זיין קוזינע, עלא גראעור, פון דאבראמיל, פויל, אן איינקיל פון מלך וואלף. דער געזוכטער האט אמאל גע-וואוינט אין 358 איסט אכטע סטריט, ניו-יארק. אויף סיימאן דזשייקאב, פון 70 לענאקס עווע., ניו-יארק ווערט געזוכט. ווער עס ווייסט פון זיי איז געבעטן צו מעלדן צו עלא גראעור, 101 ראבינסאן סט

10 טויט אין באן קאטאסטראפע

בוקארעסט, אווג. 15. — 10 פערזאנ זיינען געטויט און 8 שווער פארוואונדעט געווארן, ווען צוויי עקספרעס צוגן האבן זיך געכטן צוזאמען געשטויסן אין סעצע-לעאנו, צווישן בוקארעסט און קאנסטאנצא.

46 מיינערס אין בריטיש קאלומביא פארשפארט אין לעבעדיקן קבר

פרינסטאן, ב. ק., אווג. 14. — 46 מיי-נערס זיינען פארשפארט געווארן אין א לעבעדיקן קבר אין דער בלייקבוירן מי-נע, ניט ווייט פון דאנען. צוויי יונגע מיי-נערס זיינען אויף זיכער געטויט געווארן, ווען אן עקספלאזיע אין דער מינע האט פארשאטן דעם דורכגאנג.

אלע ארבעטער פון דער מינע ארבעטן פיבעראהאפט צו רעטן זייערע פארשאטענע חברים. ביז איצט איז זיי געלונגען צו רעטן איינעם, און ארויסצוציען די קער-פערס פון די צוויי אומגעקומענע מיי-נערס.

די אורזאכן פונ'ם אויפרייס זיינען ניט באקאנט. מען האט מורא, אז די פאר-שאטענע מיינערס, אויב זיי זיינען ניט געהרג'עט צו געווארן פון געפאלענע קוי-לען, קאנען אומקומען פון ניפטיגע גאזן, אויב שנעלע הילף וועט ניט קומען.

דערווייל ווערן אנגענומען אלע מעג-לאכע מיטלען דורכצובערכן א דורכגאנג צו די פארשאטענע מיינערס.

פרינסטאן, ב. ק., אווג. 15. — די האפ-פענונג צו רעטן די פארשאטענע מיינערס איז כמעט ווי אויפגעגעבן געווארן לעצטן ראליז חולאים און דריי טויט פאלן.

אונט. די ניפטיקע גאזן מאכן פאקטש אומפעגלאך די רעטונגס ארבעט.

מרס. ה. קלעפנער געשטארבן

מרס. ה. קלעפנער, 330 מאניטאבא עוועניו, איז געשטארבן מיטוואך ביי-נאכט אין עלטער פון פופציק יאר. די פארשטארבענע האט איבערגעלאזט איר מאן, ה. קלעפנער; דריי זין: דייוויד, הע-רי און אייב, און איין טאכטער, מרס. ליפקין.

א גרויסער עולם האט געכטן איר באר-גלייט אויפ'ן היבערן סיק בעגעפיט בית עלמין. ת'נ'צ'ב'ה'

—(::)—

דריי נייע פאלן פון אינפאנטיל פאראליזיס אין קאלגארי

קאלגארי, אלטא., אווג. 14. — די אינ-פאנטיל פאראליזיס קראנקהייט האט דא אנגענומען א שארפערע ווענדונג ווען דריי נייע פאלן זיינען דא היינט פאר-רעגיסטרירט געווארן. בסך הכל זיינען ביז היינט פאררעגיסטרירט געווארן צען פא-לן פון דריי טויט פאלן.

רעגירונג פארשט אויב אלבערטא ווערט "פארפלייצט" פון אימיגראנטן

עדמאנטאן, אווג. 15. — דער אר-בעטס דעפארטמענט אין אלבערטא פונקט ווי אנדערע פארווינען אין קאנאדע נעפינט זיך א גרויסע צאל ארבעטסלאזע מענשן.

—(::)—

פאדערן אז מען זאל קויפן בלויז קאנאדער פרודוקטן ווי א מיטל קעגן ארבעטסלאזיקייט

מאנטרעאל אווג. 15. — כדי צו פאר-לייכטערן די עקזיסטירנדיקע לאגע פון ארבעטסלאזיקייט וואס עס הערשט איצט אין קאנאדע, האבן די "נייטיוס סאנס אף קאנאדע", אנגענומען נעכטן א רעזולו-ציע ביי זייער יערלאכער קאנווענשאן וואס זיי האלטן דא איצט אף, צו בעטן די קאנאדער באפעלקערונג אז זי זאל קויפן בלויז קאנאדער פאבריצירטע סחורות און פראדוקטן.

נאך א רעזולוציע איז פארגעשלאגן גע-ווארן, אז פארהייראט עפרויען וועמעס מענער עס ארבעטן און מאכן א לעבן פאר זייערע פאמיליעס זאלן געבעטן ווערן צו פארלאזן די פאבריקס וואס זיי פארנומען ווערן פון די ארבעטסלאזע מענער.

דרום אפריקע וועט באשטיין אויף איר רעכט אפצוטיילן זיך

פונטשאל, מאדעירא, אווג. 15. — אויף וויפל מ'איז שייך דרום אפריקע, וועט זי ביי דער אימפעריאלער קאנפערענץ הויפט-זאכלאך באשטיין אויף איר פולער זעלבסט שטענדיקייט, איינשליסנדיק איר רעכט אויף אפצוטיילן זיך פון דער אימפעריע, — האט דא פרעמיער הערטצאג דערקלערט.

פרעמיער הערטצאג האט זיך דא אפגע-שטעלט אויף זיין וועג קיין זשענעוועה, וואו ער וועט באזוכן די זיצונגען פון דער פעל-קערליגע, און פון וואנען ער וועט פארן קיין לאנדאן צו דער אימפעריאלער קאנ-פערענץ.

דרום אפריקע זאל קרינג די דאזיר-קע פארזיכערונג פון איר רעכט, האט דער פרעמיער געזאגט, איז ער זיכער, אז זי וועט זיין גרייט מיטצוארבעטן אלץ מער אויף דעם פריינזלאכסטן אופן מיט גרויס בריטאניע און מיט די אנדערע דאמיניאנס פון דער אימפעריע.

בנוגע דער עקאנאמישער פראגע, האט פרעמיער הערטצאג געזאגט, אז מי ער פאר-שטייט, איז די בריטישע רעגירונג גענוינט צו מאכן א סוף צו די פארצוג טאריפן פאר דאמיניאן פראדוקטן. דרום אפריקע וועט דאן, גלויבט ער, אויך רעווידירן אירע פארצוג טאריפן פאר בריטישע סחורות.

מר. הערטצאג גלויבט ניט אין דער פראק-טישקייט פונ'ם פלאן פון פריינן האנדל אין דער אימפעריע. אזא פלאן, גלויבט ער, וואלט ניט געטאן קיין גוטס צו די יונגע אינדוסטריעס פון דרום אפריקע.

רעניסטראציע אין איד. פאלקס שול

היינט, פרייטאג, דעם 15טן אווגוסט, הויבט זיך אן די רעניסטראציע פון תלמי-דים פאר אלע אפטיילונגען פון דער אידי-שער פאלקס שול: 1) קינדער-גארטן; 2) ענגליש-אידישע טאג שול; 3) אידישע נאכמיטאג שול; 4) קורסן פאר דערוואק-סענע.

פאר יונגע קינדער, וואס וואוינען ווייט פון דער שול, וועט זיין א ספעציעלער באס, אדער-קאר, וואס וועט זיי ברייננען אין שול און צוריק אהיים.

אלע

אידישע ארגאניזאציעס, סאסייטיס, אנשטאלטן, לאדזשעס און א. וו. פון אלע שטעט און שטעטלאך פון מערב קאנאדע, זיינען געבעטן צוצושיקן זייער

יערלאכן באריכט

צו דרוקן אין אונזער גרויסער

ראש השנה אויסגאבע

דאס ווערט נעדרוקט פריי — אבער איר דארפט באזארגן אז אייער באריכט זאל זיין אין אונזערע הענט ניט שפעטער ווי

25 אווגוסט

סאסקאטשעוואנער רעגירונג קריגט באלד באריכט וועגן אימיגראציע

רעזשיינע, סאסק., אווג. 15. — עס ווערט דערוואַרטעט, אז דער באריכט פון דער סאסקאטשעוואנער קענינלאכער קא-מיסיע, וועגן אימיגראציע און קאלאני-זאציע, זאל זיין אין די הענט פון דער רעגירונג ארום אווג. 30טן, ווי דר. וו. סוואנסאן, פון סאסקאטשעוואנער אונ-ניווערסיטעט, דער פארזיצער פון דער קא-מיסיע, האט דערקלערט, דער באריכט זאגט ער, האלט ביים פארענדיקט ווערן, און ער וועט פארהאנדלט ווערן מיט פרעמיער עדערסאן, ווען יענער וועט קומען צוריק פון דער איסט.

די קאמיסיע האט דר. סוואנסאן דער-קלערט, האט נעהאט א זיצונג אין סאס-קאטון לעצטע וואך, און זי האט דער-גרייכט א באשלוס וועגן א פרינציפ וואס זאלן רעקאמענדירט ווערן בנוגע קאלאניזאציע, ארבעטסלאזיקייט און קאנטראל פון אימיגראציע.

די קאמיסיע האט געזאמלט מאטעריא-לען און אויסגעהערט א סך ערות וועגן די ענינים זינט לעצטן דעצעמבער. די אנגטרעטענדע פון דער קאמיסיע זיי-נען פ. ה. שעלטאן; נ. נעף, גרענפעל; ט. דזשאנסאן, נאוואן, און ר. רויש, פון יארקטאן.

—(::)—

דריי אנגעקלאגט אין פאר־ראט אין אנטעריא

סאדבורי, אנט., אווג. 15. — ניק טקאטש, ווילים ראלאוטש און אורא פאיווירא זיינען דא נעכטן גענומען גע-ווארן צום פארהער אויף דער קלאגע פון פארשפרייטן פארדעטערישע ליטעראטור. דער ריכטער, אויסהערנדיק די באוויזן, האט אפגעלייגט דעם פארהער ביז אווג. 19טן, כדי צו באקאנען זיך מיט דער באר-טרעפנדיקער ליטעראטור און מיט די גע-זעץ פארשריפטן אין אנדערע ענלאכע פאלן.

—(::)—

מזל טוב

א טאכטער געבארן צו מר. און מרס. מ. ראזנשטאק, 295 מאניטאבא עווע. מר. מער און קינד אין בעסטן צושטאנד.

ענגלישע גלחים נעמען אן באשלוס צו גונסטן פון געבורט קאנטראל

לאנדאן, אווג. 15. — דער צוזאמענפאר פון ענגלישע בישאפס אין לאמבעט האט נאך היציקע ארגומענטן אנגענומען א רע-זאלוציע צו גונסטן פון קינסטלאכן גע-בורט קאנטראל. אויב נאר דאס ווערט גע-טאן צוליב "מאראליש געזונטע גרונדן". פאר דער רעזאלוציע זיינען אפגעגעבן גע-ווארן 193 שטימען, צו 67 אנטקעגן. די קאנפערענץ איז באשטאנען פון 308 ביי-שאפס.

דאס איז דאס ערשטע מאל, וואס אזא הויכע קירכלאכע קערפערשאפט אין ענג-לאנד זאל דערלויבן קינסטלאכן געבורט קאנטראל. מיט צען יאר צוריק האט דער לאמבעט צוזאמענפאר אבער שוין אפגע-זאגט זיך פון פארדאמען געבורט קאנ-טראל, אנגעמענליך בלויז א רעזאלוציע, וואס ווארנט קעגן די געפארן פון קינסט-לאכע מיטלען.

די רעזאלוציע לויטעט טיילווייז: "דארט וואו עס פילט זיך דייטלאך א מאראלישע פארפליכטונג צו באשריינקען געבורט, דארף דער מעטאד באשלאסן ווערן אויפ'ן סמך פון קריסטלאכע פרינ-ציפ. דער מאראלישער מיטל איז צו-ריקהאלטונג. אבער דארט וואו עס זיינען דא מאראלישע גרונדן קעגן צוריקהאלטונג, שטימט די קאנפערענץ איין צו אנדערע מיטלען, אויב זיי ווערן נאר געטאן אינ'ם קריסטלאכן גייסט. די קאנפערענץ פאר-דאמט אבער יעדן מעטאד פון געבורט קאנטראל, ארויסגערופן פון מאטיוון פון ענגאיזם, יאגעניש נאך לוקסוס אדער צו-ליב איינפאכער באקוועמלאכקייט".

—(::)—

באראטונג פון אינדישע פירער אין נעפענעניש זייער וויכטיק

לאנדאן, אווג. 15. — גרויס באדייטונג ווערט צוגעגעבן צו דער באראטונג וואס קומט איצט פאר צווישן מאהאטמא גאנ-די און אנדערע פירער פון דער אומגע-הארבזאמקייט באוועגונג, אין יעראוודא געפענגעניש, ווען זייער באטייליקונג אין דער לאנדאנער אינדא-בריטישער קאנפע-רענץ. דא גלויבט מען, אז זיי וועלן באר-שליסן צו גונסטן פון באטייליקן זיך.

די קאנפערענץ וועט דארפן געפינען א פארמולע פון אינדא-בריטישע באציאונ-גען, וואס זאלן צופרידן שטעלן ביידע צדדים און מאכן א סוף צו די אומרוען אין אינדיע.

דריי אנגעקלאגט אין פאר־ראט אין אנטעריא

סאדבורי, אנט., אווג. 15. — ניק טקאטש, ווילים ראלאוטש און אורא פאיווירא זיינען דא נעכטן גענומען גע-ווארן צום פארהער אויף דער קלאגע פון פארשפרייטן פארדעטערישע ליטעראטור. דער ריכטער, אויסהערנדיק די באוויזן, האט אפגעלייגט דעם פארהער ביז אווג. 19טן, כדי צו באקאנען זיך מיט דער באר-טרעפנדיקער ליטעראטור און מיט די גע-זעץ פארשריפטן אין אנדערע ענלאכע פאלן.

—(::)—

מזל טוב

א טאכטער געבארן צו מר. און מרס. מ. ראזנשטאק, 295 מאניטאבא עווע. מר. מער און קינד אין בעסטן צושטאנד.

רעגירונג פארשט אויב אלבערטא ווערט "פארפלייצט" פון אימיגראנטן

עדמאנטאן, אווג. 15. — דער אר-בעטס דעפארטמענט אין אלבערטא פונקט ווי אין אלע אנדערע פארווינצן אין קאנאדע נעפינט זיך א גרויסע צאל ארבעטסלאזע מענשן.

—(::)—

פאדערן אז מען זאל קויפן בלויז קאנאדער פרודוקטן ווי א מיטל קעגן ארבעטסלאזיקייט

מאנטרעאל אווג. 15. — כדי צו פאר-לייכטערן די עקזיסטירנדיקע לאגע פון ארבעטסלאזיקייט וואס עס הערשט איצט אין קאנאדע, האבן די "נייטיוס סאנס אף קאנאדע", אנגענומען נעכטן א רעזאלו-ציע ביי זייער יערלאכער קאנווענשאן וואס זיי האלטן דא איצט אף, צו בעטן די קאנאדער באפעלקערונג אז זי זאל קויפן בלויז קאנאדער פאבריצירטע סחורות און פראדוקטן.

נאך א רעזאלוציע איז פארגעשלאגן גע-ווארן, אז פארהייראט עפרויען וועמעס מענער עס ארבעטן און מאכן א לעבן פאר זייערע פאמיליעס זאלן געבעטן ווערן צו פארלאזן די פאבריקס וואס זיי זאלן קאנען פארנומען ווערן פון די ארבעטסלאזע מענער.

דאס אויגע פון אינדישע פירער אין נעפענעניש זייער וויכטיק

לאנדאן, אווג. 15. — גרויס באדייטונג ווערט צוגעגעבן צו דער באראטונג וואס קומט איצט פאר צווישן מאהאטמא גאנ-די און אנדערע פירער פון דער אומגע-הארבזאמקייט באוועגונג, אין יעראוודא געפענגעניש, ווען זייער באטייליקונג אין דער לאנדאנער אינדא-בריטישער קאנפע-רענץ. דא גלויבט מען, אז זיי וועלן באר-שליסן צו גונסטן פון באטייליקן זיך.

די קאנפערענץ וועט דארפן געפינען א פארמולע פון אינדא-בריטישע באציאונ-גען, וואס זאלן צופרידן שטעלן ביידע צדדים און מאכן א סוף צו די אומרוען אין אינדיע.

אלע

אידישע ארגאניזאציעס, סאסייטיס, אנשטאלטן, לאדזשעס און א. וו. פון אלע שטעט און שטעטלאך פון מערב קאנאדע, זיינען געבעטן צוצושיקן זייער

יערלאכן באריכט

צו דרוקן אין אונזער גרויסער

ראש השנה אויסגאבע

דאס ווערט נעדרוקט פריי — אבער איר דארפט באזארגן אז אייער באריכט זאל זיין אין אונזערע הענט ניט שפעטער ווי

25 אווגוסט

דער אויטאבוס

(הומארעסקע)
פון ברוך געלמאן

געווען איז עס מאנטאג פארנאכט, ווען דאס שטעטל האט זיך כחיה'דיק גע־פרעגלט אונטער די ערשטע, גינ־נאלדענע שטראלן פון דער פרילינגדיקער זון.

אידן קרעמער, באלעבעסלאך־קרעמלאך זיינען — ווי דער שטיינער איז — געזע־סען אויף די גאניקעס, און געקלערט, גע־פלאזאפרט — ערער אויף זיין שטיי־נער ווענן: קראם און ווייב . . .

די שטעטלשע "האלע", ס'הייסט: די ביידלאך, וועלכע שטייען דערביי — אונ־טער די קרומע, מיט מאך באוואקסענע גרינע דעכלאך, ווי אלטע זקנים, נעבען די קראמען, — האבן זיך גערוט מיט יאר־מאלקעס גרינע אויף די קעפ . . . שוסטער האבן געהאקט מיט האמערס, שניידער האבן געניידט, און די מיל — ווי וועלנדיק אלץ פארשריינען, — האט געקלאפט און געטראסקעט און אויפהער. ביי די ביידלאך איז מען געווען, נאכגעקוקט יע־דען פארבייגייער, גערעדט, בארעדט און אפגעלאכט מען האט אויפגעמיטשט דעם'ס און יענעם'ס יחוס, רואיק און הנאה'דיק, און געשמאק, געשלונגען די דערציילטע מעשיות . . .

פלוצלונג האט זיך אין דער שטעטל־שער שטיקליט פון ערגעץ ווייט, ווי מיט גוואלד — אריינגערייסן א סינגאל . . . די קרעמער, — יונגע, אלטע, — האבן אויפגעוואכט פון זייערע רעיונות, האבן זיך איבערגעווארפן מיט צעשראקענע בליקן, און דער ערשטער געראנק איז גע־ווען:

— א שריפה!

— טאקע א שריפה!?

— נו, ווי דען? מוזיקע וועט דיר שפילן אין מיטן העלן טאג?

און ווידער א סינגאל, א דריטער, א פערטער, און אין געראנק איז שוין פאר־טיק דער פלאן: נעמען שטריק און זיך פאקעווען! לייטער האבן זיך צוגעשטעלט צו די וועגן, הענט האבן זיך אויפגעהויי־בען, דערגרייכט און אויסגעצויגן שטריק, נאר אז מען איז שוין געשטאנען אין טיר, כדי זיך צו איבערצייגן, צי די שרי־פה איז ווייט, צי לוינט זיך שוין צו פאר־קעווען, — איז מען פלוצלונג געבליבן געפלעפט:

— ס'טייטש? ווי קומט "ער" אהער אין מיטן דרינען?

דער "ער" דאס איז געווען דער אויטאר־בוס, וואס איז מיט א געפילדער אנגעפאר־רען אין שטעטל אריין . . . און פאר־וואונדערטע איז מען אזוי געשטאנען אויף אן ארט, פון גרויס איבערראשונג האט מען פארגעסן, אז מ'שטייט מיט די שטריק אונטער די לענדן:

— אן אויטאמאביל!!!

דער אויטאבאס האט פארערעוועט זיינע פאדערשטע צוויי רעדער, ווי אן אינוואליד מיט אויסגעקרימטע, ביינגלדר־קע הענט, און זיך אפגעשטעלט נעבן אל־טען שערער.

און באלד איז דאס שטעטל שוין גע־ווען ארום "אים", נעקוקט אויס'ן בייזען וואונדער. צום ערשטן איז געקומען חברה קליינווארג, דערנאך — אביסל געלאסע־נער — בחורים מיט דיקע מאדע שטעקנס אין די הענט, און צום סוף — אידן, מיט ישוב הדעת, באואכט און באטראכט, די רעה, — עטוואס צעשפילעט און די פאר־שמאלצענע היטלען — עטוואס אפגע־רוקט איבער די שטעטלשע קלוגע אויגן. קרעמערישע בחורים'לאך — האבן געש־שאצט זיין ווערט, געאמפערט זיך, און זיך שיער ניט צעשלאגן.

אויף קליינווארג איז ניט אפגעשטא־נען: איינער מיט דעם צווייטן איז גע־נאנגען אין געוועט, — אז מיט איין זעץ — קאן מען אויסהאקן אלע זעקס שוי־ן, א צווייטער האט געפרוווט זייגע ווענס, אבער פלוצלונג איז פון אינווייניק ארויס־געפלויגן דער שאפער און געבליבן שטיין אויף א טרעפל. אויפגעהויבן א האנט אין דער הויך — א צייכן אז ער וויל ריידן, — איז געווארן שא־א, און מען האט זיך צוגעהארכט, כאטש פארשטאנען האט מען ווייניק . . . אז דער שאפער האט געענדיקט ריידן האבן אלע אפגע־אטעמט, אז מ'האט דערהערט, אז עס ווערט אוועקגעשטעלט אן אויטא, — וועלכער וועט קורסירן צו דער נאענטער סטאנציע — האט אזא פרייד געשריי פארהילכט די נאס, — ווי מען וואלט גע־קרוינט א אידישן קעניג. אינגלאך האבן נאכגעמאכט ווי דער אויטא סאפעט, און אז זיי האבן זיך שטארק באגייסטערט, — האבן זיי אין אלץ פארגעבן אז ער־בער אין א קאלד־און־חזרים ארקעסטער....

איצטער האט מען פון אלע זיינען אנ־געהויבן באטאפן דעם אויטא, ערשט אט איצט האט מען זיך געכאפט, אז אן אוי־טא איז ניט קיין וואגן:

— ווייך און ווארים!

— טרוקן און ליכטיק!

— וואו רעגן? ווען רעגן?

— ס'איז ווי יענער זאגט: ניט קיין אויטאמאביל, — נאר משיח איז גע־קומען!

— א גוטע זאך און ניט טייער!

— הער, הער, — ניט טייער, זאגט ער, עס איז דאך אומזיסט! דארפסט צור־פארן ערגעץ, — איז געוועזט זיך און — "הייראַ!"

דער אויטא האט זיך דערמאנט, אז עס איז שוין צייט צו הילכ'ן, און אז דער זילבערנער הארן האט זיכן מאל געשאלט, ווי דער טרומפייט ארום ריחוו, און אימע־צער האט עס אין דער לופטן איבערגע־מישט, איז אויף די איינלאך אנגעפאלן אן אימה'לן אז זיי האבן זיך געלאזט לויפן וואו די פיס וועלן טראגן. אפילו די אלטע, מיישב'דיקע אידן האבן זיך אויך אפגע־רוקט אין א זייט אויף א צוואנציק־דרייסיק טריט:

— א קליינקייט! — מ'קאן פון דעם בורטשען אליין געניזוקט ווערן . . .

דער אויטא האט זיך גענומען רוקן, קנייטן רויך האבן זיך געוויזן און אים איינגעוויקלט, ווי אין א בלוי גרויען טוך, א ווייטע האט ער זיך א רוק געטאן א הינטער, ווי זיך פארמעסטנדיק, באלד א שטופ פארויס ווי חיים יודע'ס אינדיק ווען ער בלאזט זיך אן, און — אוועק, איבערלאזנדיק אין שטעטלשע הערצער א זיס־נאגנדיקע בענקשאפט, און אויפ'ן גאס — א רויך און ניט קיין געשמאקן ריח פון בענזין. אלע זיינען געבליבן שטיין פארגאפטע, ווי נאך א זיסן חלום, טער די גרינע יארמולקעס. צופרידן זיי־ן אן ניט געקאנט קומען צו זיך.

— הפלא ופלא! — וואונדער איבער וואונדער! — האט גע'טענה'ט דער אל־טער זיסל, און פארבייסן מיט א לאנגן גע־שמאקן געגעץ, וועלכער האט דערמאנט די איבעריקע, — אז ס'איז צייט א געגעץ צו טאן . . . .

אלץ האט זיך געפרייט. צופרידן זיינען, דוכט זיך, געווען די קליינע ביידלאך אונ־טער די גרינע יארמולקעס. צופרידן זיי־ן געווען די קרעמערישע בחורים'לאך שטייט זיך, אז אונזערע ליבע באלעגא־לעס:

— אזוי? . . . און מען קאן אהין פאר־רען?

— אבי הוצאות, איז וויפיל נאר דו ווילסט! . . .

מיט די זעקלאך אויף די פלייצעס מיט גע'חלש'טע קושן אויף די פארטריסנטע ליפן האט מען זיך געלאזט אין ווייטן וועג אריין. נאר פאר'ן פארלאזן דאס שטע־טעל האט מען זיך א בויג געטאן צו יע־נעם ארט, וואו ס'האט זיך צום ערשטן מאל אפגעשטעלט דער קאנקורענט. דער רוח זאל אים וויסן, דעם אויטאבוס, און עטלאכע קללות האבן ארויסגעריסן פון באלעגאלישע ברוסטן, און ווי ווילדע פויי־געל זיך צעפלויגן ערגעץ ווייט . . .

דאנקזאגונג פון דער ליידים סאסייטי פון בית יתומים

די קאמיטע פון דער ליידים סאסיי־טי פון בית יתומים באדאנקט אלע פרויען וועלכע האבן אנטיילגענומען אין די יר־ביליי זאמלונגען, און אויך די פאטראני־זירער וועלכע האבן מיטגעראלפן אין דעם דערפאלג פון שאפן $3.160.00.

מרס. ד. ספיוואק,
פרעזידענטן

פארשיידנארטיקייט איז דאָס :: :: געווירץ פון לעבן :: ::

פערלמאנ'ס קוואליטי וואריעטי ברויט וועט פארבעסערן אייער געזונט

מיר האבן אריינגעבראכט אויף דעם לאקאלן מארקעט א נייע פארשיידנארטיקייט פון ברויט, ראלס און זיסע באנס. פון דעם דאזיקן ליסט קאנט איר אויסקלייבן יעדן סארט ברויט אדער ראל צוצופאסן אייער געשמאק.

ספעשל סענד ראי לאבן
ביאליסטאקער פאמפערניקל
האום מייד אייער לאבן
פערלברא געוויקלטער לאבן
לאנג פרענטש (נייער סארט)
געפלאכטענער לאבן מיט מאן

ראבל לאנגער וויסער לאבן
קיילאכדיקער ראי לאבן
לאנגע אזן קורצע פרענטש

ניו יארק ראי —
מיט און אן קימעל
רומענישע חלה
קארן סענדוויטש לאבן
אל־ווהיט לאבן
ראזינקע לאבן

קארן לאבן קיילאכדיקע און לאנגע
וויענא לאבן
לאנגער ראי לאבן

זיסע באָנס

קעז באנס
קאקאנאט סנייקס באנס
צימרינג באנס
פיטער הארנס באנס
קראמב קעיק באנס

עפל דזשעלי באנס
קאפע רינג באנס
באטערפלאי באנס
צוקער הארנס באנס

וואריעטיס פון ראָלס

סטאר ראלס
קרעסענט ראלס
וויענא ראלס
לאנג טוויסט ראלס
סאלט סטיק ראלס
ציבעלע ראלס

הארס שו ראלס
בייגל ראלס
קיילאכדיקער טוויסט ראלס
הארס שו טוויסט ראלס
ווינער ראלס

אויב אונזער דרייווער איז ביי אייך נאָך ניט געווען, טעלעפאָנירט אונז

Perlman's Quality Bakery

JULIUS PERLMAN, Manager

514 Selkirk Ave. Phone 51 488

PERLMANS QUALITY BAKERY
P.Q.B.
510 SELKIRK AVE. PHONE 51488

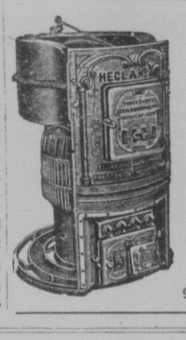

איצט איז הייס

אבער ווען ווינטער קומט!
באשיצט זיך אליין!

לאזט אייערע

פוירנעס

אונטערזוכן פריי פון

STANDARD SHEET METAL & ROOFING CO.

907½ MAIN ST., PHONE 54 770 RES. PHONE 54 552

מ. ראסאף

עלטערן פארשטייען דער בייבים שפאך

"מיר האבן גערייניקט אז מיר גייען פארלירן אונזער בייבי, ווען עס האבן זיך איר געשטיגן איינדלאך". האט געזאגט א מוטער פון קענטאקי. "זי האט קיין זאך ניט געקאנט פארדייען און איז געווארן מאגערער יעדן טאג. נאך איינע פון אירע שרעקעדיקע, וויינענדיקע נעכט, האב איך זיך דערמאנט אויף קאסטאריא און איך האב עס געקויפט. עטלאכע טראפנס האבן געמאכט צו פילן אַ באקוועס, און נאך עטלאכע דאזעס איז עס גאר געווארן אן אנדער קינד". דאקטוירים איבעראל רע־קאמענדירן די ריינע־גרינעייג ניט שער־לאכע פלעטשער'ס קאסטאריא פאר פאר־קילונגען, פארשטאפונג, בויך־ווייטיק און אנדערע קראנקהייטן פון בייבים און קינ־דער. און מיליאנען מוטערס ו ו י י ס ן אז דער איינפלוס פון קאסטאריא איז דער בעסטער. היט אייך פון אימיטאציעס. די פלעטשער אונטערשריפט איז דער צייכן פון ריכטיקער קאסטאריא.

זעט אונזערע נייע ספרינג סחורות
א גרויסער אויסוואל פון וואס אויסצוקלייבן

Dominion Furniture Co., Limited

499 NOTRE DAME AVENUE
PHONES: 86 195 — 87 873

מצבות

מעמאריאל ארבעט פון ניט פאר־ניטכבארער ארטיפישל שטיין אין אלע סארטן דעזיינס אדער לויט אייער איינגעגעס אויסוואל אין אלע סארטן שטיינער אדער מארבל פון יעדן קאליר.

אונזערע פרייזן זיינען 50% נידע־ריקער פון וועלכע עס איז אנדערע, און מיר גאראנטירן שנעלע באדי־נונג.

MONARCH CONCRETE PRODUCTS CO.

1519 MAIN STREET
(Near Matheson Ave.)

א היים!

ווען איר זייט אוועק
פון דער היים
אין
לעווינס כשר רעסטאראן
47—49 מארטא סט.
בלייבט די סאמע פרישע און בעסטע פראדוקטן ווערן געגוצט אין אונ־זערע מאלצייטן און שטרייטנג כשר בחשגחת הרב י. י. כהנאוויטש
ליכטיקע ריינע צימערן פאר געסט מיט דער בעסטער באדינונג
פאר חתונות, פארטיעס, באנקעטן און א. וו. האבן מיר די פיינסטע אקאמאדיישאן מיט א טאגע פלאר פאר 100 פארלאד
מיר שטעלן צו־מאלצייטן פאר אלע אונטערנעמונגען אויך אויסער אונזער איינגעגעס פלאץ

Levin's Commercial Kosher Restaurant

47-49 MARTHA ST. PH. 25 219

פעדערנע און וואלענע קאלדרעס

נעמאכט צו ארדער, פארשיידענע סייזעס, אר־בערנעמאכט פון אייערע איינגעגע פעדערן. אויך וואלענע קאלדרעס.

THE PERFECTION QUILT MFG. CO.

682 Selkirk Ave. Phone 52 546

שיקט דורך אונז
אמעריקאנער דאלארן
קיין רוסלאנד, פוילן, ליטע, רומעניע, פאלעסטינע און אנדערע לענדער
שנעל — בויליק — ראיעל

B. MILLER

People's Book Store

816 MAIN ST. PHONE 57 646

האט ניט קיין זארג

ווענן איבערפירן אייערע זאכן אין
ווינניפעג ביטש אדער גימלי
סימסינס טראנספער
וועט דאס פאר אייך טאן פינקטלאר און ראיעל
צו אייער בעסטער צופרידנהייט
מיר מופן אלצדינג אין שטאט און אין קאנטרי
מעסיקע פרייזן
טעלעפאָנירט 52 540

S. SIMKINS TRANSFER

456 STELLA AVE. - PHONE 52 540

דער אינטערנעשאָנאַל ספּעשל דעליווערי

פאר פוירניטשור
ביזנעס, פארגנע־
צוינן פון פויר־
ניטשור דילערס

דער פראגרעסיווער אידישער פוירניטשור מאן געפינט אין

אינטערנעשאָנאל ספּעשל דעליווערי טראָק

א גרויסן פארמעגנס פאר זיין ביזנעס, ווייל עס איז גוט פאר דעליווערן זאכן וואס פארנעמען א סך פלאץ.

מר. מאלינסקי, פון דעם הארגרעיוו פוירניטשור עקסטשענדזש, איז א דערפאלגרייכער סוחר אויף אזוי פיל, אז ער פארמאגט און אפערירט 3 פוירניטשור סטארס, און מיר זיינען צופרידן צו האבן די מעגלאכקייט צו ביישטייערן צו זיין דערפאלג דורך פארזארגן די הארגרעיוו פוירניטשור עקסטשענדזש מיט א

אינטערנעשאָנאל דעליווערי טראָק

דער נייער ספּעשל דעליווערי איז א מאדערנער טראָק געבויט פאר מאדערנע ביזנעס און טראפיק פארערונגען. שנעל צו לאזן גיין און אפצו־שטעלן, לייכט צו פארקן און מיט איבער געגוג ספיד אויף אפעגעס וועג. מיר האבן אן אינטערנעשאָנאל טראָק צוצופאסן צו אייער ביזנעס — לאזט אונז דעמאנסטרירן פאר אייך.

די הארגרעיוו פוירניטשור עקסטשענדזש
330 הארגרעיוו סטריט
ווינניפעג, אווגוסט 12, 1930.

מר. עלען, מענערזשער,
אינטערנעשאנאל הארוועסטער קא.,
ווינניפעג, מאנ.

חשוב'ער הער:

מיר נעמען זיך דאס פארגעניגן צו באדאנ־קען אייך פאר אייער גוטער עצה אז מיר זאלן קויפן דעם טראק וואס מיר האבן באדארפט פא אונזער באדינונג אין דעליווערן צו אונזערע צאלרייכע פאטראניזירער.

מיר לייענען אין "דאס אידישע וואָרט" ווענן אייערע טראקס, אבער מיר זיינען אנגענעם איבערראשט געווארן צו געפינען אז די באדינונג וואס אייער ספעשל דעליווערי טראק האט אונז געגעבן אין דעם פעריאד וואס מיר נוצן אים — אין פאר אונז מער ווי צופרידנשטעלנד. מיר געפינען אויס די נייע אויסבעסערונגען צו זיין פון דער גרעסטער צופרידנשטעליקייט.

מיר באנוצן זיך מיט דער דאזיקער געלע־גענהייט צו באדאנקען אייך פאר אייער גוטער עצה און מיר קאנען אייך פארזיכערן אז מיר זיינען פולשטענדיק צופרידן מיט דעם טראק און מיט דער גוטער באוועגונג וואס מיר האבן געמאכט צו אונזער באדינונג פאר אונזערע קאס־טאמערס און מיר ווענן דערמעגלעכן צו אונזע־רע באוואוסטע פריינט אין דער צוקונפט.

אייער זייער אויפריכטיקער,
הארגרעיוו פוירניטשור עקסטשענדזש.
ס. מאלינסקי, איינגנטומער

The International Harvester Co. of Canada Limited

פעקטארי ברענטשעס אין

BRANDON, MAN.
CALGARY, ALTA.
EDMONTON, ALTA.
N. BATTLEFORD, SASK.
LETHBRIDGE, ALTA.
REGINA, SASK.
SASKATOON, SASK.
SWIFT CURRENT, SASK.
VANCOUVER, B. C.
WEYBURN, SASK.
YORKTON, SASK.
WINNIPEG, MAN.

בלוטיקע טעג

ראמאן פון אידישן לעבן אין דער צייט פון די ערשטע יאָרן פון דער וועלט מלחמה

פון י. נאָרמאן

(פארטזעצונג)

קאפיטל 31

אין דער הויז אין דעם רימיינער וואלד זיינען געזעסן די חברים און האבן זיך געוואונדערט איבער דער פארשווינדונג פון ראנאוויצן און סעמיאנען.

די ביידע זיינען געווען פארדעכטיג אלס די פירער אין דעם קאמף קעגן דער דייטשער מיליטעריישער מאכט אין פוילן; אויף ביידע האבן די חברים געהאפט אז זיי וועלן אויסקומען דעכט און גע־רעכטיקייט פאר די אריינע און פיל גע־פלאגטע אידן, וועלכע האבן שווידערלאך געליטן פון דער מלחמה, און דא זיינען די ביידע נאר פארשוואונדן געווארן, וואו זיי נען זיי אהינגעקומען?

איבערהויפט זיינען געווען אומרואיק מירקין און בלוישטיין.

— איך האב מורא אז אונזער מאמע איז א פארלארענער, — האט געזאגט בלוישטיין, וועלכער איז אלע מאל גע־ווען א פעסימיסט, — עס זעט אויס דאס ראנאוויץ און סעמיאן האבן זיך איבערצייגט, אז עס איז אוממעגלאך צו באקומען די דייטשן און זיי זיינען אוועק געפארן, ווייסנדיק, אז אן אים וועט אונ־זער געזעלשאפט צעפאלן. איך מאך א פארשלאג אז מיר זאל שוין איצט אפ־שטימען וואס מיר האבן צו טאן; וואו רום עס איז דאך זיכער אז געפאנגען האט מען זיי ניט. מיר וואלטן דאך דאס געהערט.

— מיר וועלן ווארטן נאך צוויי טעג, — מירקין דערקלערט באשטימט, — אויב זיי וועלן ביז דאמאלסט ניט קו־מען, דאן זאל זיך יעדער פון אונז זא־גען ווי פאר אים איז בעסער, איך וועל פארן נאך דער שוויץ.

א טיפער אומעט האט זיך נאך דעם דאזיקן געשפרעך געליינט אויף די חב־רים. זיי זיינען אלע ארומגענאנגען דער־שלאגן.

אויף'ן נעקסטן טאג האט זיך באוויי־זען סעמיאן אין דער באגלייטונג פון טוי־בע דעם מילנער'ס.

די חברים האבן באלד זיי ארומגע־רינגלט און מיט דער גרעסטער איבער־ראשונג האבן זיי אויסגערופן:

— סעמיאן! טויבע! ווי איר זעט אויס! וואס איז געשען? זיינען מיר אין געפאר?

— אין קיין געפאר, — האט סעמיאן געענטפערט אן אטעם, — אבער, — מיט ראנאוויץ'ען איז געשען א גרויסער אומ־גליק, זיין ווייב . . . זיין רחל . . . .

— אבער וואס? — האבן די חברים אים אונטערבראכן, — און וואו איז ער, ראנאוויץ?

— ער וועט קומען, — האט סעמיאן געענטפערט, — ער האט פיל געליטן אין דער דאזיקער קורצער צייט, אבער ער איז אלעס איבערגעקומען, און דאך האט פא־סירט אן אומגליק און רחל איז געפאנ־גען.

א טיפער קרעכץ האט זיך ארויסגעריסן פון יעדנס ברוסט, דען די שיינע רחל איז געווען ביי אלע חברים באליבט.

צוזעענדיק ווי מיד טויבע דעם מיל־נערס און סעמיאן זיינען האבן די חברים זיי אפגעלאזן יאום צו געבן זיי א גע־לעגנהייט זיך אויסצורוען.

דאן אבער איז מען ווידער צוגעשטאנ־נען צו זיי מיט פראגן וואו איז ראנאוויץ, און ווי אזוי רחל איז געפאנגען געווא־רען.

דאך איידער סעמיאן האט נאך באוויזן אלעס צו דערציילן האט זיך ראנאוויץ אליין באוויזן. ער האט אויסגעזען אזוי פארענדערט, דאס די חברים האבן זיך פאר אים דערשראקן.

ער האט צו קיינעם ניט גערעדט קיין ווארט, נאר ער האט זיך שווער אראפ־געלאזן אן א שטול און ער האט אנגע־שפארט דעם קאפ צווישן ביידע הענט.

אלע זיינען געשטאנען ארום אים, אבער קיינער האט ניט געוואגט אים צו שטערן רען.

דא האט ער ווידער אויפגעהויבן זיין קאפ און ער האט געזאגט מיט א געבראָ־כענער שטימע:

— חברים: חבר סעמיאן האט אייך שוין געווים דערציילט פון מיין אומגליק, דאך וויל איך איצט ניט ווייזנען און ניט קלאגן, ווארום צווישן אזעלכע גיפ־טיקע שלאנגען, ווי עס זיינען די דייטשע ווינקערס און די פוילישע שלאכטעס, מוז א מענש פארוואנדלט ווערן אין א חיה. זיי האבן הערצער פון אייזן און טראגן שווערדן אין זייער ברוסט, און אויב איך האב נאך געהאט אין זיך עטוואס מענש־לאכעס, עטוואס גוטעס, האבן זיי עס פון מיר אויסגעריסן. איצט בלייבט מיר נאר איבער צו נעמען פון זיין שרעקלאכע נקמה, שרעקלאכע נקמה, און איך פאר־לאנג פון אייך חברים, אז איר זאלט מיר העלפן.

— געוויס וועלן מיר דיר העלפן, — האבן אלע אויסגערופן מיט איין שטימע, — אלע פאר איינעם, און איינער פאר אלע!

— איך האב ניט קיין האפענונג צו רעגן מיין אומגליקלאכע פרוי, — האט שלמה ראנאוויץ איצט דערקלערט, — ווייל איך וויים איבערהויפט ניט וואו זי געפינט זיך. מיט איינעמע מעשן האבן מיר דורכגעווזט די גאנצע שטאט. איך האב איבעראל געפארשט און גע־פרעגט, אבער אלעס איז געווען אומזיסט. אויב זי וואקנער אין פאר אונז צו שטארק איר דורכצוברעכן, וועלן מיר געפינען א וועג ווי אזוי אהין אריינצו־גנב'ענען זיך. ניט נאר א קלער!

די חברים האבן זיך אוועקגעזעצט קלע־ר'ן, אלס פלוצלונג האט מירקין אויס־פלאצט אין א געלעכטער:

— איך וואלט געוואלט זעען, — האט ער אויסגערופן, — וואס פאר א פנים איר וועט אלע מאכן, ווען איר וועט מיר זעען אין א לאנגער און שווארצער קאר־פאטע ווי א רעפארמירטן רב מיט א זעקס שפיציקער יארמולקע אונטער א ציליני־דער הוט. דיינקט איר ניט, אז איך וועל זיין אן עכטער ראבינער פון טיף ביי־ערן?

— וואס פלוידערסטו דארטן? — האט סמעיאן זיך אויף אים צעבייזערט, — איך הויב דיר ניט אן צו פארשטיין, רייד קלארע דבורים.

— ווי אזוי זאלסטו פארשטיין וואס איך רייד? — האט מירקין געשפאסט, — אז דו ביזט א גוי און איך בין א איד? קורץ, איך וויל ווערן א־אידישער רב, אבער טאקע פון די עכטע רעפארמיר־מירטע רבנים.

— נו, וואס וועט זיין? — האבן אלע חברים זיך געוואונדערט.

— אלס רב וועל איך קאנען אריינ־קומען אין פעסטונג צו די געפאנגענע, — האט מירקין דערקלערט, — דען איר ווייסט דאך, אז די דייטשע יונקערס זיי־נען אזוי גוט, דאס זיי דערלאזן צו די ארעסטאנטן, וועלכע ווערן פאר'משפט צום טויט, א רב אדער א גלח צו זאגן מיט דעם ארעסטאנט וידוי, נו, וועל איך זיין דער רב.

— איידער א רב, איז שוין בעסער א גלח, — האט סעמיאן געזאגט קורץ, — עס פארשטייט זיך, אז די דייטשע באַ־אמטע וועלן אריינזוייזן מער רעפעפעקט אין זייער גלח אלס צו דעם אידישן רב, סיי אין אבער, וואס וועט ווייטער זיין?

— ווייטער? — האט מירקין גע־ענטפערט, — דער רב אדער דער גלח פון אונזער חבורה, וועלכער וועט דארפן זינגען מיט די ארעסטאנטן א קאפיטל תהלים, וועט אויפזוכן אויף רחל'ס קאַ־מערל און דארפן וועט ער איר אוועק־נעבן זיינע קליידער. ס'פארשטייט זיך אז רב אדער גלח וועט מען איר ארויסקאָן מיט רעפעפעקט.

— ער, — האט מירקין דערקלערט, — דאס הייסט איך, אדער איינער פון אונזערע חברהלייט, וועט זיך ליגן רוי־איק צוואמענגעקארטשעט אויף דער בעטל פון דער ארעסטאנט און אפ־ווארטן. דער וועכטער וועט אריינקומען, ווי געוויינלאך, דיינקענדיק, אז ער זעט פאר זיך א שוואכע פרוי. אז אבער־ר־קע, פארשטייט איר דאך אליין, אונזער חברה מאן וועט אים א קנאק טאן, אז עס וועט אים פארגיין דאס הערן און זעען. דאן וועט ער זיך איבערטאן אין דעם וועכטערס מונדיר און ער וועט ווערן א פרייער מאן.

דער פלאן איז אלעמען געפעלן געווארן, אבער עס איז באשטימט געווארן, אז די קאמערדיע זאל שפיל'ן ניט קיין רב, נאר א גלח, דען דער געפענגעניש גלח העקמאן איז געווען זייער גוט באקאנט, און די באאמטע האבן געהאט צו אים גרויס צו־טרויען, ווערנד דער רב איז נאר א צו־פעליגער, און די דייטשן האבן אויבער־ר־ר־ר

ערד ציטערנישן און זייערע אורזאכן

(שלוס פון זייט 7)

זען אליין אויסארבעטן אויסגאנג קאנאלן פאר די גאנז וואס זיי אנטהאלטן, און אפט פאסירט עס, אז איידער אזא אויסגאנג פונקט ווערט אויסגעגראבן צייטערט אויף די ערד ארום און ארום. דאס איז א ערדציטערניש.

ביי אזא אויפציטערונג קומט פאר ניכטונג אפילו ווען דער ציטער איז שוואך, אבער ווען ער איז שטארק, ווי לאמיר זאגן אן ערדציטערניש אין סאן־פארנציסקא אין יאר 1906, ווערן בעיידעס ארונטערגעריסן און פייערן ברעכן אויס, די פייערן זיינען א רעזולטאט פון עלעקטרישע דראטן, וואס זיי־נען איבערגעריסן געווארן.

ווען אן ערדציטערניש ווארפט צוריק די כוואליעס פון ים אויף א געוויסע שטרעקע, קערן זיי זיך געוויינלעך אום מיט אזא קראפט, אז זיי פארפלייצן די ברעגן. אין דער ליסאבאן ערדציטערניש, למשל, וואס איז פארגעקומען אין יאר 1755, זיינען פילע טויזנטער מענשן דער־טרונקען געווארן פון די כוואליעס פון ים, וואס האבן זיך אויפגעהויבן פון עק־ציק ביז אכציק פוס. די פארניכטונג האט אנגעהאלטן בלויז צוויי מינוט. אין אר־קא אויפ'ן מערב'ריקן ברעג פון זיד אמע־ריקע זיינען שיפן פארטראגן געווארן א מייל די ווייט. אין ים ארויס, ווען די כוואליעס האבן זי צעבוישעוועט בשעת אזא ערדציטערניש.

אויף נידעריקע ברעגן, ניט ווייט פון ים, אדער אויף פלאכן לאנד, ווערן פון ערדציטערנישן פאראורזאכט פיעל זומ־פען, און אפילו טייכן ווערן געבאגן. דאס האט מען געקאנט זעען אין נין מאדריד, מיזורי, וואו אן ערדציטערניש איז פאר־געקומען אין יאר 1811.

דער איינציקער אינסטרומענט, וואס קומט צוניץ אין דעם פארצייכענען די שטארקייט און די לייגע פון די ערדציט־ערניש איז פארגעקומען אין יאר 1811.

דער איינציקער אינסטרומענט, וואס קומט צוניץ אין דעם פארצייכענען די שטארקייט און די לייגע פון ערדציטערני־שען איז דער סייסמאגראף. דער דאזיקער אינסטרומענט מעסט אפ און פארצייכנט אמאל ביז וואנען זיי האבן דערגרייכט. עס באשטייט פון א פענדעלום, וואס איז אזוי ארויסגעשטעלט געווארן, אז ער גע־פינט זיך אין א שטייענדיקן צושטאנד, ווען די ערד הויבט זיך אן שאקלען. א פען אדער אן אנדער אינסטרומענט צו פארצייכענען, שטרייכט אונטער א קנסיל אפיר די וויבראציעס פון דער ערד, אפי־לו ווען מענשן אויף דער אויבערפלאך פילן זיי גארנישט.

צו קאן מען זיך אויסהיטן פון אומ־גליק? — אויף דער פראגע האט די ווי־סענשאפט כמעט ניט קיין פאזיטיוון ענט־פער ניט געגעבן. פונקט ווי דער אמאלד־קער, וואס איז געווען הילפלאז אין אזא פאל, אזוי כמעט איז דער היינטיקער מאדערנער מענש, עס העלפן אים ווייניק קער טעטיקייט.

איר קאָנט אויסמיידן וואלד-שריפות

איד קויפט אפ אלטן גוי און ווערט נתעשר

א ווילנער ציטונג שרייבט פאלגנדע אויסערגעוויינלעכע געשיכטע מיט א אי־דישן אריטמן דארפס הענדלער, וועלכער איז פלוצים, גאר אומגעריכט אן עושיר גע־וואָרן.

אין דעם שטעטל סקידעל האט גע־וואוינט מ. באיארסקי, וועלכער פלעגט מיט א ביליקן פערדל אומפאהרן אין די ארומיקע דערפער אויסקויפן פארשיידענע זאכן ביי די פויערס. איז באיארסקי מיט א שטיקל צייט צוריק געקומען אינ'ם דארף ליניאָ. דארט האט אים אפגע־שטעלט א פויער, בארטאשעוויטש, און געפרעגט: אויב ער קויפט אלטווארג?

— איך קויף, — האט דער איד זיך אפגערופן — האסט עפעס צו פארקויפן?

— איך האב אן אלטע, גאר אלטע אבער גאנצע פעל — האט בארטאשעוויטש גע־ענטפערט — און איך וועל זי דיר פאר־קויפן אויב דו וועסט צו שטימען צו מאכן דעם מסחר אונטער די אויגן. דו וועסט הייסט עס פריער די סחורה ניט אנקוקן.

דער איד האט געטראכט, אז א פעל, וועלכע זי זאל ניט זיין, איז דאך עפעס ווערט, און האט געשלאסן דעם געשעפט פאר צוואנציק זלאטים, וועלכע ער האט באצאלט במזומנים.

— און איצט לאמיר שוין זעען די סחורה, וואס איך האב איינגעהאנדעלט,

— האט באיארסקי געפאדערט, און דער פויער האט אים ארייננגענומען אין הויז, צוגעפירט צום אויוון, און אנצייגנדיק אויף אן אלטן פויער, וואס איז געלעגן אויף דעם אויוון, האט ער געזאגט:

— אט האסטו דיר דיין אלטע פעל, דאס איז מיין טאטע!

דער איד איז געבליבן שטיין א צע־מישטער, א זון פארקויפט זיין פאטער אלס אן אלטע פעל, וואו איז עס געהערט געווארן אזא זאך! באיארסקי האט ניט לאנג געטראכט און געזאגט: "גוט, גע־שעפט איז געשעפט. איך נעם אים צו!"

דער אלטער פויער האט אויף זיך פא־מעראך ארויפגעצויגן זיין אלטן קאזשוך (פערין) און ווענדנדיק זיך צום אידן האט ער געזאגט: "קום, דו וועסט קיין חרטה ניט האבן".

ער איז ארויס פון שטוב, ארויפגעזעצט זיך אויף באיארסקיס וואגן און זיי זיינען אוועקגעפאָרן.

קומענדיק אהיים האט באיארסקי דעם אלטן גוי געגעבן עסן און אים אויסגע־בעט א געלעגער צו שלאפן. ער האט זיי־ער שטארק רחמנות געהאט אויפ'ן זקן, און ער האט געוואלט אז דער אלטער זאל זיך פילן באקוועם און היימיש.

אויף מארגן פרי האט דער אלטער גוי געהייסן באיארסקי'ן שפאנען זיין פערד און פארן מיט אים צום נאטאריוס.

— איך בין ניט ארים — האט דער אלטער גוי געזאגט, — איך האב א גרוי־סע שטיק לאנד, א גאנצן מאיאנטעק, און איך וועל עס דיר אוועקגעבן אין ארענדע צו לחכעים מיין זון, וועלכער האט מיך שטענדיק שלעכט באהאנדלט און ענד־לאך פארקויפט פאר אן אלטע פעל.

נאכדעם ווי אלעס איז געווען פארמאל־נע אפגעשריבן אין דער אלטער בארא־טשעוויטש מיט'ן אידן אוועקגעפאָרן אין דארף איבערצוגעבן דעם אידן זיין פאר־מעגן.

דער יונגער בארטאשעוויטש דערזעענ־דיק זיין אלטן טאטן מיט באיארסקיס, האט זיך אפגערופן:

— וואס, דו האסט מיר צוריק גע־בראכט די אלטע פעל? פע, דאס איז גאר ניט פיין. חרטה איז ניט מעשה סוחר!

ווען ער האט אבער דערהערט וועגן וואס עס האנדלט זיך, איז דער זון געווא־רען אן אויפגעקאכטער. ער האט דעם טא־טען געסטראשעט מיט אלערליי סטרא־שונקעס, אבער קיין זאך האט ניט געהאלפן. דער אלטער האט זיך געהאלטן ביי דאס זייניקע, אז ער גיט איבער זיין מא־יאנטיק דעם אידן.

דער זון האט אבער פרייוויליק ניט גע־וואלט אפטרעטן דעם פלאץ, און באיאר־סקי דער עניין איבערגעגעבן אין גע־ריכט.

די טעג איז פארגעקומען דער פראצעס, און דער ארימער באיארסקי האט געקראגן די פולע רעכט אויף בארטאשעוויטשעס גוט.

דער אלטער בארטאשעוויטש האט א גוטע היים ביים אידן, און איז צופריד, וואס דער זון האט אים פארקויפט אלס אן אלטע פעל.

רבנים ביים פוילישן פרעמיער

פון ווארשע מעלדעט מען:

דער פרעמיער סלאוועק האט אויפגע־נומען א דעלעגאציע פון דער "אגודה". די דעלעגאציע איז באשטאנען פון הרב לעווין פון רזשעשאוו, הרב שאפירא, הרב שוב פון ווילנע, און געוועזענער סענא־טאר, אשר מענדעלסאן.

הרב לעווין האט אין נאמען פון דער דעלעגאציע געהאלטן א לענגערע רעדע, אין וועלעכר ער האט באריכט די איצ־טיקע עקאנאמישע לאגע פון די אידן אין פוילן, דעם מצב פון די קהלות, די רבנים וואלן אין ווילנע, לובלין און אנדערע שטעט, געבעטן קרעדיטן פאר די ארטא־דאקסישע קאאפעראטיווע בענק, און א גאנצע רייע אנדערע אקטועלע פראגן, וואס זיינען נוגע דער "אגודה".

גראָסערי לייט, דעליקאטעסן און דזשענעראל סטאָרס
אויפמערקזאם
מיר האבן איצט דערהאלטן פיר קאר־לאדס פרישע, דעם סעזאנס
שמאלץ הערינג
בארלס און האלבע בארלס
שרייבט אדער טעלעפאנירט פאר פרייזן
WEIDMAN BROS. LTD.
WHOLESALE GROCERS
244 Jarvis Avenue, Winnipeg

ZAM-BUK
גלעט די וואונדן און פארמיידט בלוט פארגיפטונג
Ointment 50c Medicinal Soap 25c

יוסף לודוויק, 60 ראבינסאן סט., געשטאָרבן לעצטן שבת

יוסף לודוויק, פון 60 ראבינסאן סטריט, איז געשטאָרבן לעצטן שבת אין עלטער פון 46 יאר. דער פארשטאָרבענער איז געקומען קיין ווינניפעג מיט יאָרן צוריק, פון בראד, גאליציע. ער איז געווען א קלאוקמאכער.

דער פארשטאָרבענער האט איבערגע־לאזט זיין פרוי רחל, און זעקס קינדער, אין עלטער פון פיר ביז אכצן יאר. א גרוי־סער עולם האט אים באגלייט צו זיין אייביקער רו. ער איז באערדיקט געווארן אויף דעם שערי צדק בית עלמין. זיינע געווע־זענע צאלרייכע פריינט און קרובים ווי אויך זיינע געוועזענע באקאנטע, דריקן אויס זייער הארציקסטן מיטגעפיל צו זיין פרוי, און קינדער און צו דער גאנצער משפחה אין זייער שווערן פארלוסט.

מרס. שניידער ע"ה

צו איר טאכטער מרס. ווארסא און צו דער גאנצער פאמיליע דריקן מיר אויס אונזער מיטגע־פיל אויף דעם פארלוסט פון זיי־ער מוטער. מיר וונשן זיי גע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

בנות ציון פרי לאָאָן אסס'ן

חיים רויטבלאט ע"ה

צו זיינע אנקלס און מומעס און צו זיין גאנצער משפחה, דריקן מיר אויס אונזער טיפסטן מיטגעפיל אין זייער טראגישן פארלוסט. מיר ווינשן זיי גע־טרייסט צו ווערן און מער פון קיין צער ניט וויסן.

בנות ציון פרי לאָאָן אסס'ן

שיינדל ברזקלער ע"ה

מיר דריקן אויס אונזער טיפ־סטן מיטגעפיל צו ברודער ס. ד. ברזקלער און צו דער גאנצער משפחה אויף דעם פארלוסט פון זייער ליבער מוטער. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

אידישע פריינט לאדזש

סלאָווע קלעמפנער ע"ה

מיר באדויערן מיט אייך צו זאמען, מאן, קינדער און משפחה אייער גרויסן פארלוסט. המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.

מר. און מרס. ל. פאמין
און פאמיליע

יוסף לודוויג

די אינדוסטריעלע יוניאָן פון נאָדל פאד ארבעטער אין ווי־נניפעג דריקן אויס זייער מיטגעפיל צו דער פאמיליע לודוויג, צו דער פרוי רחל, און די קינדער, אויף דעם פארלוסט פון זייער מאן און פאטער. די קלאוקמאכער וועלן שטענדיק געדיינקען יוסף לודוויג וועלכער איז געווען באליבט און געשעצט ביי אלע אר־בעטער. ספעציעל זיינען געריכט די ארבעטער פון "איטאנס שאפ" צווישן וועלכע יוסף לודוויג האט געארבעט. זיי ווינשן דע־ר פרוי און קינדער צו זיין געטרייסט.

אינדוסטריעלע יוניאָן פון נאָדל פאד
—ווינניפעג

באשטעלט אייערע
לשנה טובה
קארדס
אין
"דאָס אידישע וואָרט"
גרעסטער און שענסטער
אויסוואל
165 Selkirk Ave. Phone 52 213

אויף פרעמדע וועגן

א שפּאַנענדער ראָמאַן פון די ליידן און קאַמף פון דעם אידישן וואַנדערער

פון דר. ל. ב—ן

(פאָרטזעצונג)

דער געפילדער פון דער טיר האט אים פון שלאָף אויפגעוועקט. ער האט האלב אויפגעהויבן דעם קאָפּ פון דער סאָפע און ער האט זיך פאַרוואונדערט ארומגעקוקט מיט זיינע פאַרשלאָפענע אויגן, אקוראט ווי ער וואָלט זיך פרעגן: — וואו איז ער דאָ, אין דער וועלט. דאן האט ער זיך געזעצט, אראָפּלאָזנדיק די פיס אויף דער פּאַרקעט, האט געמאַכט א זויערע מינע, דערמאָנענדיק זיך אן דער נעכטיקער סצענע, און ווי אזוי ער קומט צו שלאָפן אויף דער סאָפע . . . . דאן האט ער אָפּגעאָטעמט, ווי פון עפּעס א מידקייט, און ער איז אויפגעשטאַנען.

ער האט געוואַרפן א בליק אויף די פענסטער, און אז ער האט דערזעען דעם שניי, די זאוואַרוכע, האט ער זיך פאַרוואונדערט. — ער האט זיך שטאַרקער אָנגעכמורעט און איז דאן אַרויס אין קיך אום איינצואוואַשן זיך.

דער נעכטיקער אוונט האט איבערגעלאָזט אין זיין נשמה אן אומבאַוואוסטן און שווערן געפיל, ער האט זיך געפילט זייער נערוועז, בייז, פאַרביטערט און כמעט עלנט . . . אויף דעם דאזיקן צושטאַנד זיינעם האט נאָך אויך געווירקט די זאוואַרוכע אין דרויסן . . .

ער האט געטראַכט וועגן אַלעמען מיט כעס — איך שפּיי אויף זיי אַלעמען, צום טייוול מיט זיי ! . . .

ווען ער איז אַרויס אין קיך, האט מאַשא גענומען זוכן אויפ'ן טיש און אונטערן טיש. ער האט פאַר'נגנ'עט א קוק געטאָן אויף איר און ער האט זיך פאַרוואונדערט וואָס זי איז אויסגעפּוצט. ער האט אבער ניט געמאַכט קיין שום באַמערקונג און איז מיט אן אָנגעכמורעטן פּנים צוגעגאַנגען צום וואַש-טישל.

מאַשא האט דערווייל אָפּגערוקט א שטול און זי האט גענומען הינטער אים זוכן. אין דער אמת'ן האט זי גאַרנים געזוכט, זי האט נאָר געוואָלט געוויסן צייט, דערוואַרטנדיק, ער זאָל ביי איר פרעגן, וואָס זי האט זיך אויסגעפּוצט און וואוהין זי גייט אין אזא וועטער . . . . איר האט זיך געראַכט אז שטיין אזוי און וואַרטן, פּאַסט זיך עפּעס ניט . . .

ער אבער האט זיך ניט געאיילט צו פרעגן און ער האט זיך געוואַישן, אויסבלאָזנדיק ביידע באַקן . . .

זי האט גענומען לאַנגזאַם אנטאָן אויף זיך איר לאַנגן און שוואַרצן ראָק, האט שטאַקע ווישן ? נו, ווייסט זשע: איך גיי זוכן אַרבעט אין א שאָפּ . . . איך וויל אַרבעטן נאָך עטלאַכע יאָר פאַר מיין הער דאָקטאָר . . . . אפשר אין דריי יאָר דרייען די מאַשין געווען ווייניק !

און דערביי האט זי אים אָנגעקוקט מיט בלישטשענדיקע אויגן און זי האט שווער געאָטעמט.

ער האט זיך אָנגעצונדן, אין רויט געוואָרן און ער האט זיך שטאַרק-איינגעקוקט אין איר פּנים, אקוראט ווי ער וואָלט געוואָלט זעען, אויב די זעלבע מאַשא שטייט פאַר אים. אן אומאַנגענעמער און עקלדיקער געפיל האט זיך דערוועקט אין זיין נשמה.

— גוט ! גוט ! — האט ער פּלוצלונג אויסגעשריען, ניט קאָנענדיק ווייטער איינהאַלטן אין זיך דעם כעס, און אָפּטרעטענדיק פון דער טיר: — נו, איך האָב דיך ניט געקאָנט ! מאַרק אידענע, דיין פּאַלאַ איז אויפ'ן מאַרק. גיי צום טייוועל ! . . .

ער האט גענומען לויפן איבער'ן צימער, סאָפּענדיק פון כעס.

זי איז געשטאַנען א בלייכע, האט געקוקט אויף אים מיט שרעקעדיקע אויגן, געשלונגען די טרערן און געביסן די ליפּען. א פלעכטל האָר האט זיך ביי איר אויסגערוקט פון אונטער דער שוואַרצער און סאַמעטענער הוט, און האט ביי איר אַרומגערייט איבער איר קלייניקן און האָזען רעכטן אויער, ווי א גאָלדן שלאַנגל.

— ניין ? — האט זי אויסגעשריען, אָפּגעאָפּנדיק דעם מאָנד און שטיקנדיק אין זיך די טרערן: — ניין ? וואוהין? איז דיר אפשר צו קאַלט צו קושן זיך מיט יענער מיידל אין דזשעקסאַן סטריט פאַרק ? ! דו ווילסט איך זאָל אייך ניט שטערן צו קושן זיך דאָ, ביי מיר אין דער היים ?

איר קול האט זיך איבערגעריסן, און אין אים האָבן זיך דערהערט פאַרשטיקטע טרערן.

ער איז געבליבן שטיין ווי א דערשלאָגענער, און ער האט געקוקט אויף איר מיט גרויסע און גלעזערנע אויגן.

— דו מיינסט, איך ווייס ניט ? — האט זי פאַרטגעזעצט מיט טרערן אין קול — באַטריבער !

זי האט זיך אָנגעכאַפּט מיט ביידע הענט ביי דער ברוסט. די באַקן האָבן ביי איר געברענט, די אויגן — געבליש־טשעט, און די נאָזלעכער האָבן זיך ברייט צעשפּרייט. אין דער דאָזיקער האט זי אויסגעזען זייער שיין.

— באַטריגער ! זי זאָל ניט וואַגן אריבערטרעטן דעם שוועל פון מיין הויז ! דאָס איז מיין הויז, מיין הויז, איך האָב אויף דעם געאַרבעט !

און זי האט זיך ליידנשאַפטלאַך צעוויינט אויפ'ן קול.

— מאַשא ! — האט ער געמורמלט צעמישט, צוליפּנדיק צו איר: — שאַ, הער אויס . . . מאַשא ! . . . ער האט געציטערט.

זי האט זיך אָבער א ריס געטאָן פון זיינע הענט, — זי האט אן עפן געטאָן די טיר און זי איז אַרויסגעלאָפן . . .

ער איז געבליבן שטיין, ווי א דערשלאָגענער אויף זיין אָרט, האט זיך צעגוויפנגקאָרטשעט מיט'ן גאַנצן קערפּער, און, קרימענדיק דעם פּנים, ווי פון א שאַרפן פּיזשן ווייטאָג, האט ער זיך אָנגעכאַפּט פאַר'ן קאָפּ.

איצט איז אים קלאָר געווען, וואָרום זי האט אים געכטן געמאַכט די סצענע . . . הייסט עס, זי ווייס, זי האט געזעען ! . . .

ער האט פאַרקריצט מיט די ציין און ער האט גענומען לויפן איבער'ן צימער, און געמומלט זידלערייען אויף זיך. ער האט באַשולדיקט נאָר זי דאָליין.

פּלוצלונג האט ער דערהערט א קלונג.

— אָך, ווען די פּאַצענטן וואָלטן מיר היינט געלאָזט צורו — האט ער א טראַכט געטאָן. דאָך האט עס זיך באַהערשט, געמאַכט א רואיקע מינע און איז אַרויסגעגאַנגען עפענען די טיר פון דעם קאָרידאָר.

אין דער טיר איז אריין עטינבערג מיט א באַרד פול מיט שניי. ער איז געווען איינגעגאַנגען פאַרשאַטן מיט שניי, אפילו אויף די ברעמען זיינען אויך געהאַנגען שנייעלאַך.

— גוט מאָרגן, וואַלאַדיאַ, איך גיי צו דיר ! — האט ער געזאָגט, אָפּקלאַפּנדיק דעם שניי פון די שיך, פון דעם ראָק.

דאָקטאָר עפּשטיין האט א טראַכט געטאָן:

— וואָס פאַר א טייוול שלעפּט דיך איצט צו מיר !

דאָר, אויס געוואוינהייט האט ער צו אים א שמייכל געטאָן.

— ליובא איז קראַנק — האט עטינבערג ווייטער אָנגעהויבן — דאָס איז נאָר דיר צו פאַרדאַנקען, וואַלאַדיאַ !

ער האָ טאַרויסגענומען א טיכל פון זיין קעשענע און ער האט זיך אָפּגעוישט דאָס פּנים, דעם שטערן און די אויגן.

דאָקטאָר עפּשטיין האט א ציטער געטאָן. אים איז גלייך אריינגעפאַלן אין מוח, צו האט זי ניט דערציילט אירע עלטערן פון דער נעכטיקער סצענע, עס האט אים א מייש געטאָן אין קאָפּ . . .

(פאָרטזעצונג קומט)

איינגטימער פון דריי פוירניטשור סטאָרס

מר. ש. מאַלינסקי, וועלכער האט לעצטענס געקויפט אן אינטערנעשאָנאַל טראַק פאַר זיינע פוירניטשור ביזנעס, איז דער איינגטימער פון דריי פוירניטשור סטאָרס וועלכע געפינען זיך: דער הויפּט אָפּיס, אין 330 האַרגרעיוו סטריט; סטאָר נומער צוויי — 317 האַרגרעיוו סטריט; סטאָר נומער דריי און אַקשן רומס —אין 342 האַרגרעיוו סטריט.

מר. מאַלינסקי פון "האַרגרייוו פוירניטשור עקסטשענזש" איז 48 יאָר אלט, און ער איז שוין אין ווינניפּעג אין ביזנעס פאַר די לעצטע 16 יאָר. מר. מאַלינסקי איז געקומען פון רוסלאַנד אין 1910. ער איז א מיטגליד פון דער היברו סיק בענעפיט סאָסייטי. ער איז דער גרינדער פון דער "סיטי אייד אסאָסיאיישאָן" מיט 12 יאָר צוריק, און ער איז א מיטגליד פון א צאָל אַנדערע ווינניפּעגער אידישע אָרגאַניזאַציעס און אינסטיטוציעס.

מר. מ. קאָהען, זיין פּלימענים, איז דער מענעדזשער פון דער סטאָר אויף 330 האַרגרעיוו סטריט.

די ביזנעס פון מר. מאַלינסקיס פוירניטשור סטאָרס האָבן זיך אזוי צעוואַקסן, אז ער האט געמוזט קויפן אן אינטערנעשאָנאַל ספּעשל דעליווערי טראַק, כדי ער זאָל קאָנען נאָך בעסער באַדינען זיינע צאָלרייכע קליענטן מיט שנעלער און גרטער דעליווערי.

ב. אהאנדלט

ניט א "לייכטע פאַרקילונג" לייכטזיניק ! די אומבאַקוועמלאַכקייט פון א זומער פאַרקילונג קאָן זיך אָנטוויקלען אין א געפערלאַכער קראַנקהייט אויב מען פאַרלאָזט עס. איינע אָדער צוויי טאַבלעטס אספּירין וועט אָפּהאַלטן א פאַרקילונג אזוי שנעל ווי עס קומט. אין איר וועט שנעל דערלייזט ווערן פון דעם קאָפּווייטיק וואָס קומט דערמיט. אויב עס טוט אייך אויך ווי אין האַלז, צערייבט 2 טאַבלעטס אין 4 עס־לעפל וואַסער, און שווייגט די האַלז. די וועלכע ווייסן די אמת'ע ווערט פון א ס־פּ י ר י ן זיינען קיינמאָל ניט אן דעם אין יעדן סעזאָן פון יאָר. עס איז אַלעמאָל גרייט צו דערלייזן פון קאָפּ־שמערצן, נו־ריטיס, נוראַלגיזשיא, און א לאַנגע ליסט פון שמערצן און ווייטיקן; קוקט נאָך די אויסגעפּרוּוירטע דירעקשאָנס אין יעדן פּעקעדזש. אספּירין גרייפט ניט אן די האַרץ און מאַכט ניט קיין איבערקערעניש אן מאָגן. דראַגיסטן איבעראַל האָבן עס.

TRADE MARK REG. BAYER ASPIRIN

אים לאַנגזאַם פאַרשפּילעט, ארומגייענדיק איבער'ן צימער מיט א קאַלטן און שטרענגען אויסדרוק אויף איר פּנים, און זי האט אזוי לאַנגזאַם גענומען זוכן אין די קעשענעס. זי איז אריין אין שלאָף צימער און זי האט עפּעס דאָרט געזוכט, און דאן איז זי אריין צוריק אין קיך און ווידער אין שלאָף צימער און צוריק אין קיך, אַלץ זוכנדיק . . .

איר איז געווען מורא'דיק אוועקצוגיין און ניט ריידן מיט אים א וואָרט..

לאָז ער כאָטש ווישן אז זי ווייס פון זיינע פאַרהעלטענישע צו יענער . . . . זי וויל כאָטש זעען, וואָס פאַר א פּנים ער וועט דאַן מאַכן . . . איין מאָל פאַר אַלע מאָל, זיי זיינען ניט קיין קינדער, און אין באַהעלטענישע וועט זי אים ניט לאָזן מיט איר זיך שפּילן . . .

ווען זי האט באַמערקט, אז ער איז שוין פאַרטיק מיט זיין איינוואַשן זיך, אז ער ווישט זיך שוין מיט האַנט־טוך, האט זי גענומען איר הוט אין דער האַנט און זי האט עס אַרויפגעטאָן לאַנגזאַם אויף איר קאָפּ. דאַן האט זי כלומרשט גענומען זוכן אַרום זיך די שפּילקע פון דער הוט, וועלכע זי האט אומיסטנע אוועקגעלייגט אויפ'ן טיש.

ער האט א קוק געטאָן אויף איר פון אונטן אַרויף, דריקנדיק מיט דער רעכטער האַנט א ברעג פונ'ם האַנט־טוך צום נאָקן, און ער האט זיך־שטאַרק אָנגעכמורעט.

— וואוהין לויפסטו שוין ? — האט ער אַרויסגערעדט אונטער דער נאָז און ער האט אַראָפּגעלאָזט די אויגן.

זי האט א ציטער געטאָן. גראָד איצט האט זי ניט דערוואַרטעט, ער זאָל ביי איר פרעגן . . . . זי האט אים ניט געענטפערט און זי האט גענומען פאַרריכטען די הוט אויפ'ן קאָפּ.

— וואוהין לויפסטו ? — האט ער ווידער אַרויסגערעדט — דעם דאָזיקן מאָל קלאָרער, און ער האט א וואָרף געטאָן דעם האַנט־טוך: — זי איז נאָך בייז, זי איז גערעכט !

ביי די דאָזיקע ווערטער האט זי אויף אים שנעל א בליק געטאָן מיט פאַראַכטונג און סאַרקאַסטיש א שמייכל געטאָן. זי איז צוגעגאַנגען צום טיש, גענומען די לאַנגע שפּילקע, וועלכע איז געלעגן, און זי האט זי אַריינגעשטעקט אין דער הוט.

ער האט זיך געשטעלט לעבן טיר מיטן רוקן, און, קוקנדיק איר גלייך אין פּנים, האט ער כלומרשט געשמייכלט, און אין האַרצן האט ביי אים געקאָכט . . .

זי איז צוגעגאַנגען מיט א שטריינגער מינע צו דער טיר און זי געוואָלט עפענען.

— וואַרט, איילט זיך ניט אזוי, מאַראַם ! — האט ער אַרויסגערעדט מיט א באַהאַלטענער אויפרעגונג אין זיין קול, און מיט א צעמישטן שמייכל אויפ'ן פּנים. — מאַכט מיר פריער א גלאָז טיי און פרישטיק . . .

ער האט געזאָגט, אום נאָר עפּעס צו זאָגן . . .

— לאָזט ! — האט זי זיך אָפּגערופן ביין און זי האט אים אָנגעקוקט מיט פאַראַכטונג.

— וואַרט, האָב צייט, טייבעלע מיינס!

— האט ער אַרויסגערעדט שטאַרקער, דערשטיקנדיק אין זיך די אויפרעגונג, וועלכע עס האט אין אים געוועקט אירע בליקן.

— איר ווילט מיר דאָ פאַרהאַלטן מיט גוואַלד ? — איר ווילט מיר ווייזן אז איר זייט שטאַרקער פון מיר ?

— האט זי אַרויסגערעדט העכסט אויפגערעגט, און איבער איר פּנים האט זיך צעגאָסן א רויטע פאַרב: — לאָזט ! —

עס האט איר אויפגערעגט ניט דאָס וואָס ער האט זי ניט אַרויסגעלאָזט פאַרקערט, דאָס האט זי געוואָלט . . . וואָס עס האט איר יאָ אויפגערעגט איז געווען זיין רואיקייט און זיין פּרעכקייט, צו בעטן ביי איר איצט פרישטיק ! . .

— איך וויל וויסן, וואוהין האסטו זיך אויסגעפּוצט אין אזא וועטער ? — האט ער ווידער געפרעגט.

— דאָס אלעס ? — האט זי זיך אָפּגערופן מיט איראָניע אין איר קול — איך וואָלט אויך עפּעס וועלן וויסן . . . . אבער . . . . אבער . . . . יאָ, איר ווילט טאַקע וויסן ? נו, ווייסט זשע: איך גיי זוכן אַרבעט אין א שאָפּ . . . איך וויל אַרבעטן נאָך עטלאַכע יאָר פאַר מיין הער דאָקטאָר . . . . אפשר אין דריי יאָר דרייען די מאַשין געווען ווייניק !

און דערביי האט זי אים אָנגעקוקט מיט בלישטשענדיקע אויגן און זי האט שווער געאָטעמט.

ער האט זיך אָנגעצונדן, אין רויט געוואָרן און ער האט זיך שטאַרק-איינגעקוקט אין איר פּנים, אקוראט ווי ער וואָלט געוואָלט זעען, אויב די זעלבע מאַשא שטייט פאַר אים. אן אומאַנגענעמער און עקלדיקער געפיל האט זיך דערוועקט אין זיין נשמה.

— גוט ! גוט ! — האט ער פּלוצלונג אויסגעשריען, ניט קאָנענדיק ווייטער איינהאַלטן אין זיך דעם כעס, און אָפּטרעטענדיק פון דער טיר: — נו, איך האָב דיך ניט געקאָנט ! מאַרק אידענע, דיין פּאַלאַ איז אויפ'ן מאַרק. גיי צום טייוועל ! . . .

ער האט גענומען לויפן איבער'ן צימער, סאָפּענדיק פון כעס.

זי איז געשטאַנען א בלייכע, האט געקוקט אויף אים מיט שרעקעדיקע אויגן, געשלונגען די טרערן און געביסן די ליפּען. א פלעכטל האָר האט זיך ביי איר אַרויסגערוקט פון אונטער דער שוואַרצער און סאַמעטענער הוט, און האט ביי איר אַרומגערייט איבער איר קלייניקן און האָזען רעכטן אויער, ווי א גאָלדן שלאַנגל.

— ניין ? — האט זי אויסגעשריען, אָפּגעאָפּנדיק דעם מאָנד און שטיקנדיק אין זיך די טרערן: — ניין ? וואוהין? איז דיר אפשר צו קאַלט צו קושן זיך מיט יענער מיידל אין דזשעקסאַן סטריט פאַרק ? ! דו ווילסט איך זאָל אייך ניט שטערן צו קושן זיך דאָ, ביי מיר אין דער היים ?

איר קול האט זיך איבערגעריסן, און אין אים האָבן זיך דערהערט פאַרשטיקטע טרערן.

ער איז געבליבן שטיין ווי א דערשלאָגענער, און ער האט געקוקט אויף איר מיט גרויסע און גלעזערנע אויגן.

— דו מיינסט, איך ווייס ניט ? — האט זי פאַרטגעזעצט מיט טרערן אין קול — באַטריבער !

זי האט זיך אָנגעכאַפּט מיט ביידע הענט ביי דער ברוסט. די באַקן האָבן ביי איר געברענט, די אויגן — געבליש־טשעט, און די נאָזלעכער האָבן זיך ברייט צעשפּרייט. אין דער דאָזיקער האט זי אויסגעזען זייער שיין.

— באַטריגער ! זי זאָל ניט וואַגן אריבערטרעטן דעם שוועל פון מיין הויז ! דאָס איז מיין הויז, מיין הויז, איך האָב אויף דעם געאַרבעט !

זומער פאַרקילונגען

שנעלע הילף

פאַר יעדער פאַרקילונג

שמערצנדע האַלז, קאָפּווייטיק אָדער אנדערע שמערצן

געשמאַקע סאַלאַדע קוואַליטעט איז א ניט-קאָסטבאַרער לוקסוס

"SALADA" TEA

'פריש פון די גערטנער'

סערווירט

אָפּט כראַמשקעדיג-קרוכלע קעלאָגג'ס קאָרן פליקס אין די וואַרעמע זומער טעג. גוט פאַר דער גאַנצער פאַמיליע — אזוי קיהל. און אזוי רייך אין טעם. מעהר ווי צוועלף מיליאָן מענשען האָבען פון דעם הנאה

יעדען טאָג

Kellogg's CORN FLAKES

*סערווירט מיט מילך אָדער קרים און פרוכטען אָדער האָניג

קעלאָגג'ס קאָרן פליקס זיינען אָבסאָלוט כשר אונטער דער השגחה פון אגודת הרבנים פון טאָראָנטאָ.

דער צייכן

פון אבסאָלוט גוטער קוואַליטעט און שטריינג כשר

SINAI KOSHER SAUSAGE FACTORY — CHICAGO — סיני

ניט אכטונג אויף דעם טעג פון אַלע

לעווינ'ס סיני כשר וואורשטן

דער אויסוואָל פון א סך טויזנטער אידן אין די פאַראייניקטע שטאַטן פאַר א סך יאָרן.

די אורזאַכן:—

וויי — אַלע זייערע פּראָדוקטן זיינען געמאַכט אונטער דער שטריינגסטער השגחה פון סאַמע גוט באַוואוסטע אָרטאָדאָקסישע רבנים פון די פאַראייניקטע שטאַטן און קאַנאַדע.

וויי — בלויז די העכסטע און דיינסטע קוואַליטעט מאַטעריאַלן ווערן גענוצט.

וויי — לעווינ'ס כשר וואורשט, סאַלאַמי, באַלאָני און פראַנקפּורטערס זיינען געשמאַק און שטעלן צופרידן די סאַמע פּאַרטיקולאַרע געברויכער.

פּרובירט זיי בלויז איין מאָל, איר וועט זיין צופרידן

פרעגט אייער לאָקאַלן דעליקאַטעסן דילער פאַר לעווינ'ס סיני כשר וואורשט.

דעליקאַטעסן דילערס, פליז שרייבט אָדער קומט.

דער איינציקער אגענט פאַר מערב קאַנאַדע

GOLDIN & COMPANY LTD.

האַלסיל גראָסערס און אימפּאָרטערס

טעלעפאָן 57 377

121 SALTER ST. WINNIPEG, MAN.

ווען איר בויט — —

נוצט אייערע איינענע

היידראָ לייט און פּאַוער

אין אייער הויז און ביזנעס

געדיינקט: היידראָ האט איינגעשפּאַרט צו די פירער פון ווינניפּעג

מיליאָנען דאָלאַרן

מאַכנדיק נידעריק די עלעקטרישע רייטס.

באַראַט זיך מיט היידראָ אינזשענערן ווען עלעקטרישע פּראָבלעמען

Phone 848 161

Winnipeg Hydro — CITY LIGHT & POWER — 66-69 Princess St.

היידראָ קאָסטאָמערס זיינען היידראָ בילדערס

באַדינונג צו קאָסט

סיטי מילך

די בעסטע געזונט פאַרזיכערונג וואָס איר קאָנט קויפן . . . דאָס לעצטע וואָס איר קאָנט באַהויפּטן צו באַגיין זיך אן דעם.

זייט זיכער אז ס'איז ס י ט י און איר זייט זיכער מיט דאָס בעסטע.

City Dairy LIMITED

Phone 87 647

ניי מאַשינען

אויף זייער קליינע אויסצאָלונגען קאָנט איר קריגן ביי מיר. 15 יאָר דערפאַרונג. דער עלטסטער אידישער אגענט. איך קאָן אויך פאַרריכטן אייער מאַשין. טעלעפאָנירט 52 501

JOS. LITMAN 465 Dufferin Ave. Phone 52 501

א. א. שיינים

פון שיינים דראָג סטאָר, 842 מיין סטריט

וועלכער באַדינט פאַר א סך יאָרן די אידישע באַפעלקערונג און ער האט אויפגעבויט זיין רעפּוטאַציע אויף גוטער באַדינונג און קוואַליטי גודס, וואָס ער האָט אַלעמאָל אויסגעשטעלט פריער פון אַלצדינג אין זיינע באַמיאונגען צו באַדינען בעסער זיינע קאַסטאָמערס

אנאָנסירט אז ער האָט איבערגענומען די דראָג ביזנעס פון

סטאַנדאַרד דראָג סטאָר

410 סעלקירק עוועניו קאָרנער סאַלטער

מיט די דאָזיקע צוויי סטאָרס צו אייער דינסט וועט עס זיין פאַר אונז א בעסערע מעגלאַכקייט אייך נאָך בעסער צו באַדינען ווי וועגן עס איז פריער. סיי עס איז א דאָקטאָרס פּרעסקריפּשאָן אָדער געוויסע נויטיקע אַרטיקלעזפון דראָג סטאָר, זייט איר זיכער צו באַקומען דאָס אין די ביידע סטאָרס.

SHANA'S DRUG STORES

842 MAIN STREET PH. 56 213 | 410 SELKIRK AVE. Cor. Salter PH. 55 888

היימאַן און העסטרין

באַריסטערס, סאָליסיטאָרס און א. וו.
216 — מעקאַינטייר בלאָק — 216
טעלעפאָן 21 627
מר. העסטרינס וואוינונג:
306 סט. דזשאָנס עוועניו, טעל. 53 133

שינבין, מאָראָזניק און ראָבלין

Shinbane, Morosnick & Roblin
Barristers, Solicitors and Notaries
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס, נאָטאַריוס
Office: 207-8 Confederation Life Bldg. 457 Main St. Opposite City Hall
טעלעפאָן 21 345—6

טשערניאַק, קאַפּשטיין און ספּיוואַק

Barristers, Solicitors, Etc.
460 מיין סטריט
טעלעפאָן 24 591 און 24 666

א. ע. קאַנטאָר

אַרוואָקאַט און נאָטאַרי
A. E. CANTOR
אפיס: 210 נאָטר דיים עוועניו
טעלעפאָן 89 223
רעזידענס:
103 בענערמאַן עוועניו, טעל. 51 353

ח. שולמאַן

אַרוואָקאַט און נאָטאַרי
געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט
אפיס: 502 מיין סטריט
H. SCHULMAN, B.A., LL.B.
לאָו אפיס
Ste. 11, 592 MAIN STREET
צווישן לאָגאַן און אַלעקסאַנדער
טעלעפאָן 88 462

דייווידסאָן און ראַטנער

Davidson & Ratner
באַריסטערס, סאָליסיטאָרס און א. וו.
Barristers, Solicitors, etc.
Office: 406-7 Avenue Bldg. Ph. 26 080
265 Portage Ave. Winnipeg

מ. אוועראַך

באַריסטער, סאָליסיטאָר, נאָטאַרי א.א.וו.
824—8 ראָיאַל בענק בלדג.
טעלעפאָן 86 200
רעז. 435 אַבערדין עוועניו, טעל 53 354

דאָקטוירים Doctors' Directory

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
53 578	51 260	דר. ס. דזש. בערמאַק, 834 מיין סטריט אפיס שטונדן פון 2—4 און 7—8 DR. J. C. BERMACK
54 107	54 107	דר. דזש. ברענער, 367 סעלקירק עוועניו אפיס שטונדן: 3—5, 7.30—8.30 DR. H. D. ISAACS & DR. J. BRENER
26 947	53 422	דר. א. גוטמאַן, 5—304 עוועניו בלאָק 265 פּאָרטעדזש עוועניו אפיס שטונדן: 10—12, 2—6 און ביי אַפּאָינטמענטס DR. A. GUTTMAN
22 717	54 429	דר. ס. דזשאַוויש, 404 באַיד בלדג. שטונדן. 11—12 און 3—6 און ביי אַפּאָינטמענטס DR. SIMON JAUVOISH
26 600	28 153	דר. ה. הערשפילד, 576 מיין סט. קאָר. אַלעקסאַנדער עוו. אפיס שטונדן 11—1, 2—5 און 7—9 DR. H. HERSHFIELD
52 744	51 772	דר. ב. א. וויקטאָר, קאָר. סעלקירק און פּאַלטער (איבער דער באַנק) אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. B. A. VICTOR
53 720	52 278	דר. א. מאָיס, סט. דזשאָנס בלאָק, פּרינסעסס און מיין אפיס שטונדן פון 2—4.30 און 7—9 DR. A. MOYSE
	52 376	דר. דזשאַ. כי. מעקטעוויש, שטונדן 2—5 און 7—9 פרויען און קינדער קראַנקהייטן 500 קאַלעדזש עוועניו, רעז. 504 קאַלעדזש עוועניו. DR. GEO. B. McTAVISH
53 181	53 181	דר. י. פּערלמאַן, 291 באַראָוס עוועניו, קאָר. טשאַרלס אפיס שטונדן פון 3—5 און 7—8 DR. I. PEARLMAN
54 866	51 968	דר. ס. קאָבריינסקי, סוויט 2 קראַמפּ בלאָק (מיין און ראָפּערין עוועניו.) אפיס שטונדן פון 3—5 און 6.30—8 DR. S. KOBRINSKY
24 480	49 763	דר. מעקס ריידי (עקס רעי) 283 פּאָרטעדזש, קאָר. סמיט (100 טאָראָנטאָ דזשעק. פּראָסט בלדג.), לעבן איטאָנס שטונדן: פון 2—6 אוונט און ביי אַפּאָינטמענטס DR. MAX RADY
53 915	52 614	דר. סעם ראָדין, ראָיאַל בענק בילדינג (מיין און סעלקירק) אפיס שטונדן פון 3—4 און 6—8 DR. SAM RODIN
88 916	59 473	דר. א. ל. שובין, אפיס שטונדן 11—12 און 2—6 אפיס: בענק אָף קאַמערס בלדג., מיין און אַלעקסאַנדער רעזידענס: 414 סטעלא עוועניו. DR. A. L. SHUBIN
		אויגן, אויערן, נאָז און האַלז
28 281	51 848	דר. י. ה. בעקמאַן, 800 באַיד בילדינג DR. J. H. BECKMAN
24 465	51 359	דר. ד. מ. דזשענאָף, 830-2 סאַמערסעט בלאָק DR. D. M. GENOFF
		קינדער קראַנקהייטן
88 013	53 320	דר. ה. מעדאָווי 904 באַיד בלדג. 3—5; 332 מאַניטאָבאַ עוו. 11—12 DR. H. MEDOVY

דענטיסטען Dentists Directory

IN ALPHABETICAL ORDER

Office	Residence	
51 560	41 652	דר. י. בן עזרא, ב.א. 962½ מיין סט. קאָר. סעלקירק DR. I. BEN EZRA, B.A.
53 720		דר. מ. א. בראַגמאַן, סוויט 1 סט. דזשאָנס בלאָק., 984 מיין סט. DR. M. A. BREGMAN
86 115		דר. ס. אי. גרינבערג, 414 באַיד בילדינג. DR. S. E. GREENBERG.
52 744	39 829	דר. א. גאַרדנער, 409 סעלקירק עוועניו., קאָר. סאַלטער. (איבער דער ראָיאַל באַנק) DR. A. GARDNER
56 056		דר. ס. טשערטשיל, סוויט 1. טריק בלאָק, 972 מיין סטריט. DR. S. H. CHURCHILL

THE ISRAELITE PRESS
The only Jewish Newspaper in Western Canada.
דאָס אידישע וואָרט
Office and Place of Business: New Israelite Press Bldg., 165 Selkirk Ave. East
Published daily except Saturday and Sunday
ENTERED AS SECOND-CLASS MAIL MATTER AT OTTAWA
Subscription: $6.00 per year
Est. 1910 Phones: 55 409—52 213
Winnipeg — Manitoba

פארמערס און אימיגראציע

אוב אונזערע שטאָטיקע ארבעטער זיינען פון תמיד אָן געווען קעגן אימיגראציע, זיינען אָבער אינזערע פארמערס ביז לעצטנס בכלל געווען גינסטיק געשטימט צו איינוואנדערער. בעת דער שטאָטיקער ארבעטער צימערט פאר זיין "דזשאב" און באטראכט יעדן נײַ־געקומענעם אימיגראנט ווי א דירעקטן קאָנקורענט, האָט דער הייגער פארמער ניט וואָס מורא צו האָבן פאר דעם איינוואנדערער: ערד איז דאָ ביי אונז גענוג פאר אלעמען. אדרבא, — דער פארמער ליידט ביי אונז פון דער שימערקייט פון דער באפעלקערונג און דער צעוואָרפנקייט פון די ישובים, וואָס מאכט, צווישן אנדערש, שווער דורכצופירן גוטע וועגן און צו פארביליקערן די טראנספּאָרט מיטלען.

אז דער נײַ־געקומענער פארמער, וואָס באזעצט זיך אויפ'ן לאנד, קאָן ווערן א קאָנקורענט צו דעם אלט־געזעסענעם, איז נאָך דאן קיינעם ניט ארויף אויפ'ן זינען. קאנאדער לאנדווירטשאפט האָט אנטוויקלט זיך אויף א גרויסן מאסשטאב פון דער מלחמה. אָן און אָט די גאנצע יאָרן איז דער מארק אויף לאנדווירטשאפטלאכע פּראָדוקטן געווען אן אומבאשרענקטער, און די פּרײַז גאנץ גוטע. וואָס זשע האָט א פארמער געקאָנט ארן. אז ארום אים שטעלט זיך אוועק נאָך א פארמער, וואָס פּראָדוצירט די זעלבע ווײַן וואָס ער?

די קאנאדער רעגירונג האָט דערפאר טאקע פון נאָך דער מלחמה אָן אָנגעשטריינגט אלע אירע כחות אָנצוואוענדן די איינוואנדערונג אויפ'ן לאנד. אויף וויפל די האָט דאָס נאָר געקאָנט, האָט זי זיך באמיט צוריקצוהאלטן דעם אימיגראציע שטראָם פון די שטעט און ציען אים אין דער ריכטונג פונ'ם פארם. אויב זי האָט סובסידירט בריטישע אימיגראציע, זיינען די סובסידיס געווען כסדר פארבונדן מיט קאָלאָניזאציע אויפ'ן לאנד. אויב זי האָט באשרײַנקט די אימיגראציע פון אנדערע לענדער, האָבן זיך די באשרײַנקונגען כסדר באצויגן אויף שטאָטיקע אימיגראנטן, בעת פארמערס און פארם ארבעטער, אפילו די ניט־פאָרגעצויגענע לענדער, זיינען נאָך פארהעלטנס מעסיק פריי אריינגעלאָזן געווארן אין לאנד.

די דאָזיקע פאָליטיק פון דער רעגירונג איז, צום גליק, ניט געווען געענוג ווירקזאם, אז זי זאָל איינגאנצן אָפּשטעלן די אנטוויקלונג פון די שטעט און פון די שטאָטיקע אינדוסטריעס. א סך פון די אימיגראנטן וואָס זיינען געקומען ווי פארמערס, — באזונדערס די בריטישע אימיגראנטן, א שטאָטיקער עלעמענט וואָס קאָן זיך ניט איינלעבן מיט די באדינגונגען אויף א קאנאדער פארם. — א גרויסער טייל פון זיי איז געלאָפן אין די שטעט, העלפענדיק אין דער אנטוויקלונג פון דער אינדוסטריע און האנדל.

דאָך איז דערווייל באדייטענד געוואקסן אויך די קאנאדער לאנדווירטשאפטלאכע פּראָדוקציע, און באזונדערס די פּראָדוקציע פון ווײַן, — אזוי אז קאנאדע האָט מיט צוויי יאָר צוריק שוין פארנומען דעם ערשטן אָרט אין דער וועלט אינ'ם ווײַן־עקספּאָרט.

אָבער גלייכצייטיק מיט קאנאדע, האָבן איראָפּייאישע לענדער, וועלכע האָבן געלערנט א ביטערע לעקציע אין די יאָרן פון מלחמה, אויך אָנגעהויבן אָנשטריינגען זייערע כחות אויף דער אנטוויקלונג פון דער לאנדווירטשאפט ביי זיך, כדי זיי זאָלן וואָס ווייניקער אפהייענגען מיט זייערע שפּייז מיטלען אויפ'ן אימפּאָרט פון אנדערע לענדער. עקספּאָרטירנדיקע לענדער, געלאָקט פון די הויכע פּרײַזן, האָבן דערווייל אויך געהעכערט זייער פּראָדוקציע פון דער לאנדווירטשאפט. און דאָ איז אָנגעקומען סאָוועטס רוסלאנד, וועלכע האָט פון דער מלחמה אָן אויפגעהערט צו שפּילן א ראָל אויפ'ן תבואה מארק. און האָט אָנגעהויבן שיקן טראנספּאָרטן תבואה קיין אויסלאנד. כאָטש זי רייסט דערמיט ארויס דערווייל דעם ביסן ברויט פון די מיילער פון איר איינגענער הונגעריקער באפעלקערונג.

און אזוי איז געקומען דער קראך. פאר דעם שניט פון לעצטן יאָר, כאָטש ער איז געווען זייער קליין, האָט קאנאדע קיים געפונען א מארק, און די פּרײַזן זיינען אזוי געפאלן, אז עס לוינט זיך קיים בכלל צו זיינן תבואה.

איצט גייט שוין אין אמעריקע און אין קאנאדע אָן א באוועגונג צו שניידן די שטחים ווײַן, כדי צו פארקלענערן די פּראָדוקציע און אזוי ווירקן אויף דער העכערונג פון די פּרײַזן. אונטער אזעלכע אומשטענדן איז שוין ניט שייך צו ריידן וועגן דעם, אז קאנאדע זאָל זיך דארפן שטארק יאָגן נאָך נײַע פארמערס. און די קאנאדער פארמערס באטראכטן שוין איצט אויך נײַע קאָלאָניסטן ווי קאָנקורענטן, און זיי זיינען אויך אָנגעשטעקט פון אן אנטי־אימיגראנטישער שטימונג.

אין דער אמת'ן אָבער איז דער אימיגראנט ניט שולדיק אין דער איצטיקער איבער־פּראָדוקציע, נאָר די פּאָליטיק פון דער רעגירונג, וואָס האָט געטריבן דעם אימיגראנט אויפ'ן לאנד. וואָלט די רעגירונג געשיינקט מער אויפמערקזאמקייט צו דער אנטוויקלונג פון די שטאָטיקע אינדוסטריעס, וואָלט די פארם פּראָדוקציע איצט ניט געווען אזוי גרויס, און זי וואָלט מער ניט געדארפט אויף אזויפיל אָפּהייענגען פונ'ם אויסלענדישן מארק, האָבנדיק א ברייטן לאָקאַלן מארק אין די וואקסנדיקע קאנאדער שטעט גופא.

ווער איז שולדיק אין די אנטיסעמיטישע עקסצעסן אין רומעניע?

די רומענישע רעגירונג איז זייער נייגעריק ריין צו וואשן פאר דער וועלט דאָס רומענישע פאָלק פונ'ם פלעק פון אנטיסעמיטיזם. סיי דער קעניג, און סיי די פאָרשטייער פון דער רעגירונג, האָבן שוין ביי א סך געלעגנהייטן דערקלערט, אז דאָס רומענישע פאָלק איז טאָלעראנט און פריינטלאך, און אז אין די אנטי־אידישע עקסצעסן זיינען שולדיק בלויז אייניקע אגיטאטאָרן.

אָט ערשט האָט א רומענישער געהיליקן מיניסטער ווידעראמאָל באַשטעטיקט דאָס זעלבע אין א קייבל צו לוסיען וואולף, פון דער ענגלישער "באָרד אָף דזשואיש דעפּיוטיס". די גאנצע אנטיסעמיטישע טעטיקייט, זאָגט ער, איז די ארבעט פון אייניקע געציילטע אנטיסעמיטישע אגיטאטאָרן.

אוודאי זיינען מיר זייער צופרידן צו הערן, אז דאָס רומענישע פאָלק איז פריי פון אנטיסעמיטיזם. מיט "אייניקע אנטיסעמיטישע אגיטאטאָרן" איז דאָך ניט שווער צו ספּראווען זיך, וואָס די רעגירונג וועט מסתמא טאָן, — און די רומענישע אידן וועלן דאן קאָנען זיצן יעדערער אונטער זיין ווײַנשטאָק און אונטער זיין פיגנבוים . . .

אָבער די רעגירונג אליין פילט אפנס ניט, ווי מיט איר לויבנסווערטן באשלום ריין צו וואשן דאָס רומענישע פאָלק, ווארפט זי א גרויסע שולד אויף זיך אליין, אויב דאָס איז א פראגע פון בלויז עטלאכע אגיטאטאָרן, ווי אזוי זשע האָט די רעגירונג דערלאָזן זיי צו טעראָריזירן די אידישע באפעלקערונג מיט מאסן־עקסצעסן, פּאָגראָמען און אונטערצינדונגען? האָט זי זיך ניט געקאָנט שוין לאנג לייכט ספּראווען מיט די עטלאכע אגיטאטאָרן?

איז עס אזוי: אָדער די רעגירונג איז געווען זייער שוואך, אָדער ס'האָט איר ניט געאָרט. מיט וואָס זשע זיינען מיר געזיכערט, אז אויף זייטער וועט עס אנדערש זיין? . .

אוגערקע-צייט אין א"י אין 1930

פון י. איינער (ירושלים)

אין נאָרמאלע יאָרן איז די אזוי גערוי פעגע "אוגערקע־צייט" זייער אנגענעם, — די גרויסע צעפאָרן זיך און די קליינע באהאלטן זיך ערגעץ־וואו אין א שטן פון דער תמוזזון. די גלידער זיינען שווער שווער און פויל איז דער געראנק, אבער אויף דער נשמה איז רואיק און דאָס איז דער עיקר. גאנץ אנדערש קומט דאָס פאָר היינטיקס יאָר, א יאָר פון קאָמיסיעס, אויספאָרשונגען, ערות, אדוואָקאטן און רעזאָלוציעס. אָט זיינען אקאָרשט אָפּגעפאָרן צוויי קאָמיסיעס — די כותל מערבי קאָמיסיע און האָפּ־סימפּסאָן. אויסער דעם איז אָפּגעפאָרן קיין לאָנדאָן דער נציב סער טשאנסלאָר, וואָס טראָגט אויך א באָראָקטער פון א קאָמיסיע. און יעדע פון זיי וועט עפּעס זאָגן, באשליסן, וואָס וועט אָן צווייפל האָבן א ווירקונג אין איינפלוס אויף די לעבנס אינטערעסן פון די אירן אינ'ם דאָזיקן לאנד. פון אזא געראנק קאָן מען ניט בלייבן רואיק.

די כותל מערבי קאָמיסיע האָט צו לעצט אויסגעהערט עטלאכע אראביש ערות, האָט אויסגעהערט די צופיל מעסיקע פאָרערונגען פון די אידן און די צו אנשטענדיקע ריקע רעדעס פון זייערע ארואָראָקאטן; זי האָט אויסגעהערט די שארפע און אומאנשטענדיקע ענטפערס פון די אראבער און האָט היילאָך געפירט אונטערהאנדלונגען מיט ביידע צדדים וועגן א מכבור־יקער פשרה. ווי מ'ניט איבער, האָט זיך דער מופטי פאר'עקשנ'ס און איבער אים איז מען ניט געקומען צו קיין פארשטענדיקונג. די דריי מיטגלידער פון דער קאָמיסיע זיינען אָפּגעפאָרן יעדער אין זיין לאנד און וועלן נאָכהער זיך צוזאמענקומען אין פראנקרייך, וואו זיי וועלן ארויסטראגן זייער פּסק־דין, אויב ביז דאָס מאָלסט וועט נט קומען צו קיין פשרה פאר־שלאג פון די צדדים. אונטערהאנדלונגען זיינען ניט אָפּגעהאקט, מיט דעם באַשעפטיקט זיך איצט די רעגירונג לויט די אנציינונגען פון דער אָפּגעפאָרענער קאָמיסיע.

די אידישע באפעלקערונג האָט ביז צו לעצט אויסגעהאלטן דעם באראקטער אויפגערעגט אויבער די ערות און רעדעס פון די אראַבער. מעגלאך, איבער דעם וואָס זי איז שוין מיד פון אויפרעגונג, אָדער איבער דעם וואָס זי האָט זיך באצוינן מיט צו־טרוי צו דער קאָמיסיע אז זי וועט ארויס־טראָגן א גערעכטן אורטייל. בלויז די יע־ניקע, וועלכע זיינען אנוועזנד געווען אויף די זיצונגען, האָבן איבערגעלעבט פאר־דריסלאכע מאָמענטן. די גראָבע שטעכ־ווערטער, דראָאונגען מיט "300 מיליאָ־נען מוסולמאנער", פּוסטע און פאלשע באַרימעריי מיט די טובות, וואָס די אראַ־בער האָבן פארצייטן בעטאָן אירן, ווען אכזשיר, מאָראָקאָ און תימן שטעכן די אויגן, דאָרט ליידן דאָך די אירן אזוי גרויזאם פון די אראבער. הויפּטזעכלאך האָט שטארק פארדראָסן ווען עס האָבן ערות געזאָגט צוויי קאַטוילישע גייסט־ליכע. די באציאונגען פון די גייסטלאַ־כע פון פאָרשיידענע קירכן צו די אידן שווערן מאָמענט געווארן צו א באזונדער טרויעריקער קאפּיטל. מ'האָט גאנץ גוט געוואוסט, אז די אידן האָבן קנאָפּ־וואָס גוטע פריינט צווישן די גרעסערע און קלענערע יעוואיטן, אָבער דאָך האָט מען ניט געדריינקט אז דער שנאה איז אזוי גרויס אז זי איז אזוי טיף איינגעוואָרצלט, ווי דאָס האָט זיך ארויסגעוויזן אין אן עת צרה פאר דעם לעצטן יאָר. דאָ איז ניט דאָס אָרט אויסצורעכענען די אלע מעשים פון די גייסטלאכע, וואָס זיי האָבן געטאָן אויס האָס צו אירן. עס וועט נאָר קומען א צייט, ווען מ'וועט דאָס קאָנען דער־ציילן אין פרייד.

אָט אזא־לע מאָמענטן האָבן פארשאפט די אנוועזנדע. אויף אזוי פיל, אז איין ישורנאליסט האָט פארגלייכט זיין שטי־מונג, זיצנדיק אין דער קאָמיסיע, מיט דער שטימונג וואָס האָט געהערשט בשעת ביילים'ס פּראָצעס אין רוסלאנד. אָבער דאָס איז ניט ריכטיק. עס איז נאָך פאראן א גרויסע דיסטאנץ צווישן די דאָזיקע 2 פּראָצעסן ניט לויט זייער אינהאלט, ניט לויט די ריכטער און ניט לויט דער שנ־אה צווישן די קעגנער. וואָס מ'זאָל ניט זאָגן, אָבער שטשענלאָוויטאָוו'ס גייסט (דער רוסישער יוסטיץ מיניסטער, וועל־כער האָט געשאפן ביילים'ס פּראָצעס) האָט זיך ניט געשפּירט אין דער קאָמיסיע. יעדער איד פון ארץ־ישראל וועט אייך דערקלערן אָפן און אנטשלאָסן אז ער שפּירט ניט קיין ווירקלאכע שנאה צו זיך מצד די אראבער־מוסולמאנער. און אויב אזעלכע איז יאָ פאראן ביי א הייר פעלע אראבישע אינטעליגענץ, האָט זי א געוויסע סיבה און טראָגט ניט אלנ־פאלס דעם טיריש כאראקטער, וואָס ביי די העלדן פון ראסן־האס.

וואָס אנבאלאנגט האָפּ־סימפּסאָן'ס אויספאָרשונג איז די זאך פיל ערנסטער ווי די כותל מערבי פראגע. אין מיין צור־קונפטיקן בריוו וועל איך מיך באמיען צו דערקלערן פאר די לעזער דעם כאראק־טער און די גרעניצן פון זיין פארשונג, ווי מיר האָבן זיי געזעען און פארשטאנען פון דער נאָענט. איצט קאָן איך אייך נאָר זאָגן, אז האָפּ־סימפּסאָן א"ז געווען אין ארץ־ישראל די גאנצע צייט ווי א מיסטי־שע פיגור מיט טונקעלע בריל. ער האָט געהערט פיל, און גערעדט כמעט נארניט, און ווען ער האָט יא גערעדט האָט ניט געפעלט קיין ענגלישע "פּאָליטענעס", אָט די ענגלישע אנשטענדיקייט, פון וועלכער עס הערט זיך אי חניפה, אי צורקנע־האלטנקייט, אי א רמז און האָפענונגען, און נאָך אלעמען ווייסט איר נאָר ניט. אזוי זיינען די ענגלענדער — ווען מען דערהאלט שוין אפילו עפּעס פון זיי דארף מען גוט נאכהער טאָפּן דעם טייסטער: צו איז דאָס טאקע א מטבע, צו נאָר אויגן פארבלענדענישן . . .

איצט ווען אלע קאָמיסיעס זיינען אָפּ־געפאָרן פארברייגנען דער אידישער ישוב די "אוגערקע־צייט" און טראַכט וועגן איין זאך: וועגן שאפן אן בויען. ווייל די התראה, וואָס דאָס אידישע פאָלק האָט היי יאָר באקומען איז גענוג הארב און ערנסט.

מיינע פּערציק יאָר לעבן

— און —

:: צוואנציק יאָר רבנות ::

פון הרב אשר זילבערשטיין

איין־און־צוואנציקסטער קאפּיטל

בתי מדרשים איז ביי אונז געווען זעקס. דער עלטסטער פון וועלכע איז "דאָס נייי־שטעטיקע שולכל" און הגם די שול שטייט אויף דער "נייער־שטאָט" (א פינף־און־צוואנציק הייזער ביי דער זייט פון שטאָט), אָבער גראָד דאָרט שטייט דער עלטסטער מקום־קדוש אין שטאָט. אין די אלטע צייטן, א פאָר דורות פאר מיינעם, האָט מען די שול גערופן: "ר' קאָפּל'ס שולכל". דאָרט האָט נעדאוונט דער גרויסער ר' קאָפּל (מחבר פון "סידור ר' קאָפּל" און "שערי גן־עדן"), איינער פון די גרעסטע מקובלים פון סוף פון מאה החמישית לאלף הששי, וועלכער האָט ביי אונז געלעבט און געשטאָרבן (מער ווי צוויי הונדערט יאָר צוריק), אויף וועלכנס קבר עס איז ניטאָ ניט קיין שטיבל, ניט קיין מצבה, נאָר אדרבה א גרוב, וואָס הייסט, "ר' קאָפּלס מערה", וואוהין א סך מענשן ווארפן קוויטלאך אָנגעשריבן זייערע נע־מען, בשעת זיי גייען אויף קבריאבות. דער בנין פון שול איז, נאטירלאך, ניט דער־עלבער וואָס איז געווען אין ר' קאָפּלס צייטן, מען האָט דאָס שוין א פאָר מאָל איבערגעבויט אָבער די זקנים פון מיין יוגנט פלעגן מיר דערציילן, אז זיי נעדריינקען פון זייער יוגנט, אז דער דאָך האָט גערונען און מ'האָט מורא געהאט פארריכטן, ווייל דאָס איז נאָך געווען ר' קאָפּלס דאָך, ביז איינער פון די צדיקים פון יענעם דור איז געווען אין שטאָט און האָט געהייסן פארריכטן; — ניט פארריכטן איז געווען א שטארקע טראַדיציע אין יענע צייטן און א סך הייליקייטן און זכרונות פון גרויסע פּרעזענלאכקייטן זיינען איבער דעם צעפאלן און פארגעסן געווארן, און אויף ר' קאָפּלס קבר איז, פון ניט פארריכטן דורך יאָרן און יאָרן געווענקען און געווענקען, ביז עס האָט זיך אויסגעבילדעט א גרוב אויף דעם ארט, — דער קבר איז ניט פארגעסן געווארן, נאָר דערפאר וואָס מתפּללים גייען דאָרט יאָר־איין יאָר־אויס אויף קבריאבות.

און כאָטש עס איז דאָ אויף אונזער הייליקן אָרט א סך מצבות וואָס זיינען עלטער פון ר' קאָפּלס, האָבן זיי געהאט דעם נס און דאָס גליק צו פארבלייבן, ווייל זיי זיינען פון שטארקן שטיין, אָבער אויך די מצבות וואלט געווען גרינער צו לייענען, וועלן מען וואָלט זיי אָפּגעהיט פון פארעלטערטן גרינעם מאָך און מען זאָל זיי ניט געווען לאָזן אזוי זיך איינבוינן, — מערקווירדיק איז, וואָס אויף אלע אלטע מצבות איז אָנגעשריבן שרייבערגרויסע ווייטקן, כאָטש די מערהייט פון זיי זיינען ניט באוואוסט און ניט דערמאָנט אין קיין שום לומדישן אָדער היסטאָרישן ספר. אויף איין מצבה וואָס איז אלט מער ווי פינף הונדערט יאָר, איז אָנגעשריבן דער נאנצער טיטול וואָס שטייט אין דער תורה אויף יוספ'ן, ממש מיט'ן לשון: "הוא השליט על כל הארץ, הוא המשביר לכל עם הארץ" און א. וו. און מעגלאך אז דאָס איז נאנץ פשוט: דער נפטר האָט געהייסן יוסף בן יעקב און דאָס איז דאָ אפשר געווען אויף אָנשרייבן אים דעם טיטול וואָס שטייט אויף יוספ'ן וועל־כער האָט צופעליק . . . אויך געהאט א טאטן יעקב. אין יענער צייט פון הימל און ערד און מליצה, איז ניט נויטיק געווען אז דער טיטול זאָל שטימען מיט דער פּער־זאָן פון באטרעפנדיקן לעבעדיקן אָדער טויטן, עס איז גענוג געווען — און אפשר נויטיקער געווען — אז דאָס זאָל שטימען מיט דער סדרה פון דער וואָך אָדער מיט'ן צופעליקן נאָמען פון דער פּערזאָן.

דאָן גייען דער "אלטער בית־מדרש" אָדער "דעם מניד'ס בית־מדרש", וואו עס האָט געדאוונט און געלערנט מיט זיינע תלמידים, דער גרויסער מניד "ר' בער" אָדער "ר' בערוש", דער תלמיד פון ר' ישראל בעל־שם און לערער און נייסטיקער פּאָטער פון אלע צדיקים, די גרינדער פון חסידות אין זייערע פארשיידענע שיטות פון ליטע, רייסן, פּוילן, גאליציע און אוקראינע.

דער מניד האָט דעם בית־מדרש ניט געבויט, אין דעם בית־מדרש האָט פריער מיט א דור פאר זיינעם נעדאוונט ר' נחמן קאָסעווער (א גרויסער מקובל פון יענער צייט) וועלכער ליגט אויף אונזער הייליקן אָרט, (געשטאָרבן ז' אב תק"א, נאָר־ענט צו צוויי הונדערט יאָר), ר' נחמן האָט אים אויף ניט געבויט, ער איז געקומען פון גאליציע זיך באזעצן דאָרט, טאקע צוליב דעם בית־מדרש, ווייל פון דאָרט גייען די תפילות גלייך אָן אן "עכוב", אגב איז ר' נחמן געווען א לוי און איבער'ן בית־מדרש, האָט ער געזאָגט, איז דער "שער בית לוי" (פון די י"ב שערים ברקיע).

דאָן גייט די גרויסע שול. אן אומגעהייער גרויסע געביידע, לויט'ן באגריף פון א קליינער שטאָט (אן ערך אכציק פוס הויך אינווייניק), מיט אומגעהייער דיקע מויער־ווענט, און כאָטש אויך אן אלטע געביידע (אן ערך הונדערט און זיכציק יאָר אלט) מיט אן אלטערטימלאָזן סטיל, דאָך טראָגט זי אין זיך ניט קיין פּאָלקסטימ־לאכקייט. אירע ווענט האָבן ניט א דערצייל קיין וואונדער פון קיין אלטע צדיקים און קדושים און אילע ווינקלען געדיינקען ניט קיין אלטע גאונים מיט פארצייטיקע מקובלים, איר לופט איז ניט איינגעהילט אין קיין מיסטישע סודות און עס שרייט ניט ארויס פון איר דאָס קול תורה פון דורות און דורות. זי האָט נאָר אן אנדער היסטאָריע — דער גרינדער פון דער שול איז נאָר געווען דער אלטער פריץ, דער אור־עלטער זיידע פון היינטיקן פריץ, און מסתמא ניט אָן קיין פאָלקס־מעשה: דער אלטער פריץ פארט ווינטער אין א גרויסן שניי־שטורעם און הויבט אָן בלאָנדושען און פון קעלט און שרעק שלאָפט ער איין אין עס חלומ'ט זיך אים, אז ער איז אין א שול און קוקט דורך די פענסטער גלייך אויף זיין הויף און ער כאָפּט זיך אויף און טוט א נדר, אז אויב ער קומט בשלום אהיים, שטעלט ער אויף א שול אויף דעם ארט וואָס ער האָט זיך געזעען אין חלום, און כך הוה, און ער האָט אוועקגעשטעלט די שול פונקט קעגנאיבער זיין הויף. טאקע נאָר א פריץ קאָן אויפבויען אזא געביידע, וואו דער פריץ מיט זיין קאָטש מיט פיר פערד אין דער ברייט זאָלן קאָנען פאָרן אי־בער דער ליינג פונ'ם פונדאמענט (אונזערע א פאָלקס־מעשה).

דאָן גייען צוויי חסידישע קלויזן און הגם זיי זיינען נאָך גאָר יונג בערך, (פערציק־פופציק יאָר), דאָך האָבן זיי געשפּילט א וויכטיקערע ראָל אין שטאָט ווי די איבעריקע און זיינען געווען מער געפאקט מיט מענשן ווי די איבעריקע. בשעת מען זאָגט חסידישע, דאָרף מען דאָ ניט פארשטיין, אז די איבעריקע בתי־מדרשים זיינען געווען מתנגד'ישע. קיין מתנגד'ישע בתי מדרשים האָט ביי אונז ניט געקענט זיין, ווייל עס איז ביי אונז אין שטאָט ניט געווען קיין איין מתנגד. אדרבא, אין אן אנדער שול, ווי די נייי־שטאָטישע, געדיינק איך א סך אידן וואָס זיינען געווען חסי־דים פון צוויי רבי'ס, א זאך וואָס איז ניט געווייניקאך אין חסידישן לעבן, אָבער עס האָט געהאט א נעדאנק: צו איין רבין האָבן זיי באלאנגט חסידיש און היסטאָריש, דאָס הייסט, זייערע פאטערס זיינען נאָך געפאָרן צו זיין פאָטער, און צום אנדערן רבי'ן האָבן זיי באלאנגט פּאָליטיש: זייער אמת'ער רבי האָט ביי אונז אין שטאָט ניט געהאט קיין מנידות און האָט ביי אונז ניט געפירט קיין זעלבסטשטענדיקע פּאָ־ליטישע לינע, פלעגט נאָר קומען אלע יאָר אויף א שבת און זיך אוועקפאָרן, שטיל און באשיידן, אזוי שטיל ווי ער איז אריינגעפאָרן. די פּאָליטישע זייט פון חסידות האָט געהערט צו אנדערע צוויי רבי'שאפטן און די אויבנדערמאָנטע חסידים האָבן דאָס געהאלטן פּאָליטיש מיט איינעם פון די צוויי רבי'שאפטן, מיט זיין רב און מיט זיין שוחט און אנערקענענדיק זיין פּאָליטישע מאכט. האָבן זיי שוין אין איין וועג אויך אנערקענט זיין רבי'ש־חסידישע מאכט.

(פאָרזעצונג קומענדיקן דינסטאָג)

א חזן א פרעסער...

(הומאָרעסקע)

פון מ. קיפּניס

משלום געמבע איז א יונגער חזן מיט אלע מעלות — מיט א טענאָר, מיט קאָ־לאָראטור, מיט מעצעוואָטשע, מיט טרע־לען און מיט אן אויבערשטער "צע" אפּי־לו . . .

. אליין איז ער חזן אויף דער פּראָווינץ, האָט דאָרט כבוד מיט פּרנסה, נאָר וואָס דען? עס ווילט זיך אים די גרויסע שטאָט.

געהערט אז אין א גרויסער שול ווערט געזונכט א חזן מיט אלע מעלות, איז ער געקומען צו אים פאָרן, און פרייטאָג צו־נאכטס איז זיין "יום הדין", געראָט עס אים — איז ער א גרויס שטאָטישער חזן . . .

און פאָרוואָס טאקע זאָל אים ניט גע־ראָטן? אז א טענאָר האָט ער; קאָלאָ־ראטור האָט ער; מעצעוואָטשע האָט ער מיט טרעלען און אן אויבערשטע "צע" אויף — פאָרוואָס טאקע זאָל ער נישט בלייבן חזן אין א גרויסער שטאָט? . . .

איז ער זיך, משלום געמבע, אזוי ארויס פרייטאָג פאָרנאכט איבער די זאָגן, פאָר־טיפּט אין זיסע מחשבות; ביז "קבלת שבת" איז נאָך גענוג צייט, האָט ער דערווייל גענומען ארומשפּאצירן אויף דער גאס, געכאפּט לופט און באטראכט די אויסשטעלונגען אין די פענסטער — איה"ש, אז איך וועל בלייבן חזן דאָ, וועל איך קויפן פון אָט די דאזיקע אלע גוטע זאכן, פאר זיך, פאר מיין ווייב און פאר די קינדערלאך, דער עיקר נאָר — די פּראָבע זאָל געראָטן — האָט ער נישט אויפגעהערט צו פאנטאזירן. און פאנטאַ־זירנדיק אזוי, איז ער אריין אין א רעס־טאָראן און געהייסן זיך געבן א גלעזל טיי אויף דורכצושווייענקען דעם האלז מיט א שטיקל קעז קוכן צוצובייסן, דאָס הארץ זאָל אים נישט אוועקגיין.

דער קאָפּ איז אים געווען אזוי פאר־טראָגן מיט דער פּראָבע, וואָס ער דאַרף הייגט האלטן, און מיט אנדערע זיסע גע־דאנקען, אז ער האָט זיך נישט באטראכט וואָס ער טוט, ערשט דערנאָך האָט ער זיך א כאַפּ געטאָן ביים קאָפּ:

— גוזלו, וואָס האָסטו געטאָן? — האָט ער צו זיך אליין אויסגעשריען — פאר'ן זיינען עסט מען קעז קוכן? פאר'ן דאוונען אויף פּראָבע? — דו האָסט דאָך דיך אומגליקלאך געמאכט צום טויט . . .

משלום געמבע איז אזוי פיל געווען געזונכט א חזן מיט אלע מעלות, איז ער געקומען צו אים פאָרן, און פרייטאָג צו־נאכטס איז זיין "יום הדין", געראָט עס אים — איז ער א גרויס שטאָטישער חזן . . .

און פאָרוואָס טאקע זאָל אים ניט גע־ראָטן? אז א טענאָר האָט ער; קאָלאָ־ראטור האָט ער; מעצעוואָטשע האָט ער מיט טרעלען און אן אויבערשטע "צע" אויף — פאָרוואָס טאקע זאָל ער נישט בלייבן חזן אין א גרויסער שטאָט? . . .

איז ער זיך, משלום געמבע, אזוי ארויס פרייטאָג פאָרנאכט איבער די זאָגן, פאר־טיפּט אין זיסע מחשבות; ביז "קבלת שבת" איז נאָך גענוג צייט, האָט ער דערווייל גענומען ארומשפּאצירן אויף דער גאס, געכאפּט לופט און באטראכט די אויסשטעלונגען אין די פענסטער — איה"ש, אז איך וועל בלייבן חזן דאָ, וועל איך קויפן פון אָט די דאזיקע אלע גוטע זאכן, פאר זיך, פאר מיין ווייב און פאר די קינדערלאך, דער עיקר נאָר — די פּראָבע זאָל געראָטן — האָט ער נישט אויפגעהערט צו פאנטאזירן. און פאנטאַ־זירנדיק אזוי, איז ער אריין אין א רעס־טאָראן און געהייסן זיך געבן א גלעזל טיי אויף דורכצושווייענקען דעם האלז מיט א שטיקל קעז קוכן צוצובייסן, דאָס הארץ זאָל אים נישט אוועקגיין.

דער קאָפּ איז אים געווען אזוי פאר־טראָגן מיט דער פּראָבע, וואָס ער דאַרף הייגט האלטן, און מיט אנדערע זיסע גע־דאנקען, אז ער האָט זיך נישט באטראכט וואָס ער טוט, ערשט דערנאָך האָט ער זיך א כאַפּ געטאָן ביים קאָפּ:

— גוזלו, וואָס האָסטו געטאָן? — האָט ער צו זיך אליין אויסגעשריען — פאר'ן זיינען עסט מען קעז קוכן? פאר'ן דאוונען אויף פּראָבע? — דו האָסט דאָך דיך אומגליקלאך געמאכט צום טויט . . .

משלום געמבע איז אזוי פיל געווען ביים שכל, אז ער האָט זיך אויפגעכאפּט פון ארט, צוגעלאָפן צו א ווינקל און ער האָט אריינגעשטעקט א פינגער אין האלז אריין . . . עפּעס האָט ער יאקאָש צוריק אָפּגעגעבן, אָבער פון וועלן מיט גוואלד צוריק אויסמקיא'נען דעם קעז, האָט אים ערשט געגומען רעכט גראבלען אין האלז, אז ס'איז אים פינסטער געווארן אין די אויגן . . .

— וועלכער רוח האָט דאָס אָנגעטראָגן דעם ווייטער מיר צו דערלאנגען קעז קו־כען? — האָט ער אזש געציטערט פון שרעק — און אז ער האָט זיך דערמאנט, אז ער אליין טאקע האָט דאָס בפירוש געהייסן דעם ווייטער, אז ער זאָל אים דערלאנגען א שטיקל קעז־קוכן, וואָס ס'האָט אים געהאט שטארק פארשמעקט, האָט ער זיך נאָך מער נישט געקאָנט שיינען:

— מיט די איינענע, הענט זיך אליין אָפּגעקוילעט . . . פאר'ן גיין זיינען עסן קעז? . . . עס וועט דאָך מיר קראָ־צען און ריישן אין האלז, אז איך וועל א רעכטן טאָן נישט קאָנען נעמען! . . .

— וועלכער רוח האָט דאָס אָנגעטראָגן דעם ווייטער מיר צו דערלאנגען קעז קו־כען? — האָט ער אזש געציטערט פון שרעק — און אז ער האָט זיך דערמאנט, אז ער אליין טאקע האָט דאָס בפירוש געהייסן דעם ווייטער, אז ער זאָל אים דערלאנגען א שטיקל קעז־קוכן, וואָס ס'האָט אים געהאט שטארק פארשמעקט, האָט ער זיך נאָך מער נישט געקאָנט שיינען:

— מיט די איינענע, הענט זיך אליין אָפּגעקוילעט . . . פאר'ן גיין זיינען עסן קעז? . . . עס וועט דאָך מיר קראָ־צען און ריישן אין האלז, אז איך וועל א רעכטן טאָן נישט קאָנען נעמען! . . .

— ער וועט שוין היינט ווייטן וואָס ער קאָן! . . .

— אויפ'ן קוק איז ער נאָנץ נישקשה... קוקט אָן א געמבע! . . .

און משלום געמבע טראָכט זיך:

— אויפ'ן קוק בין איך נאָנץ נישקשה . . . נאָר דער קעז קוכן . . . . ווייי איז מיר געשעען . . . איך וועל דאָך היינט אָפּגראָטשען א דאוונען, און אויב מען וועט מיר נישט ברעכן די ביינער, וועט זיין א נס מן השמים . . . אז איך האָב א פולן האלז מיט קעז . . . דערצו נאָך אלטער, זייערער קעז . . . גאָט מיי־נער, ווי אזוי וועל איך פון דעם דאור נען ארויסקריכן? . . .

אריין איז אים א געראנק זיך אינגאנ־צען אָפּצוזאָגן זיך פון דער פּראָבע, נאָר עס איז שוין געווען צו שפּעט. די לעצטע מינוטן. וואָס וועט די וועלט זאָגן? . . . מ'וועט לאכן אין די פּויסטן . . . הייגט ביי אים אין שטעטל . . .

און משלום געמבע האָט זיך אָנגענומען מיט קוראזיך: וואָס ס'וועט זיין, זאָל זיך זיין! ער האָט אָנגעטאָן דעם טלית, צונעגאנגען צום עמוד און ער האָט ארויס־געלאָזט דעם "לכו נרננה" — איז אים ערשט דאָפּעלט פינסטער געווארן אין די אויגן . . .

— קעז . . . דאָס נאָנצע קול שמעקט מיט קעז . . . עס גרילצט און עס רייסט; אז גאָט זאָל אים שומר ומציל זיין . . .

פון גרויס שרעק האָט אים דער אָטעם אויף אָפּגענומען . . .

— דאָס איז א חזן אויף פּראָבע?

— האָט מען גענומען אין שול מירמלען

— ער כאָרכלט דאָך עפּעס . . .

משלום געמבע האָט געזעען אז די צרה איז פארטיק . . . די לאנג איז זייער בי־טער . . . דער קעז האָט זיך אים אזוי פארזעצט אויף די שטים סטרונעס, אז עס איז אים אוממעגלאך א טאָן צו גע־מען. ער האָט שוין חרטה געהאט, וואָס ער איז גאָר איינגאנצן צוגענאנגען צום עמוד . . . . פארפאלן, צוריקגי

א בריוו פון י. ל. פרץ שול

געערטער רעדאקטאר פון ד. א. וו.:

אין אייער צייטונג פון לעצטן פרייטאג איז דערשינען אן ארטיקל פון דר. י. שאפירא אונטער דעם פאלגנדיקן קעפל: "וואָס וויל די פאלקס שול". וואָס איז אין דער אמת'ן אן אטאקע פון הינטן אויף דער י. ל. פרץ שול אין ווינניפעג.

מיר באציכענען עס אלס "אן אטאקע פון הינטן", ווייל דער חשוב'ער דאקטאר רוסט ניט אן אונזער נאמען און באהאלט זיך אונטער דעם באנאלן אויסרייד: "איך האָב אויפגעגייט א היטל; וועמען זי פאסט יענער קאן זי אנטאן". דער עולם אבער ווייסט, אז ער מיינט אונז, ווייל 2 יאר איז ער געווען דער פרינציפאל פון אונזער שול און איצט האט ער זי פארלאזען און האט געגרינדעט א נייע. זיין ארטיקל דערפאר, וואו ער גיט מיאוס'ע אנצוהערענישן וועגן דער דערציאונגס סיסטעם אין אלע שולן, חוץ זיינער, וועט זיכער אנגענומען ווערן אלס זיין דערקלערונג.

וואונדערט עס אונז ניט אויף דר. שאפירא. פאר די לעצטע צוויי יאר האבן מיר אים אזוי דערקענט, אז קיין האנדלונג זיינע וועט אונז ניט איבערראשן. ווען א מענש קאן פאר זעקס מאנאטן זיין דער אנפירער פון אן אינסטיטוציע, קריגן סיסטעמאטיש געהאלט פון איר און אין דער זעלבער צייט אינטערעסירן קעגן איר, פירן רכילות'ן צווישן טוער און לערער פון דער זעלבער אינסטיטוציע — אזן דאס אלץ צוליב צוגרייטן א באדן פאר א איינע קרעמל — פון אזא מענשן קאן מען אלעס דערוואַרטן און מיט אים פירן מיר ניט קיין פאלעמיק.

אויף אייך אבער, הער רעדאקטאר, וואונדערט אונז זייער. איר און אייער צייטונג זיינט באקאנט פאר אייער ערלאכקייט און אומפארטייאישקייט. איר האט ניט געדארפט דערלאזן, אז אן אייער צייטונג זאָל דערלויבט ווערן אויפגעלאדענען אויף אזא מין באהאלט טענעס אופן.

די פרץ שול איז ווינניפעג איז אן אינסטיטוציע אין וועלכער עס לערנען זיך ביז 600 אידישע קינדער; וועלכע ווערט געשטיצט פון אידן פון אלע ריכטונגען און פון א גרויסער צאל אנגעזעענע אר־גאניזאציעס, אי אלגעמיין באלעבאטישע, אי אזעלכע ווי די פוע"צ און נאצ. ארב. פארבאנד. אויב דער פרינציפאל פון דער שול האט אונזער שול געפונען אין אזא צושטאנד, וועלכן ער מאכט אויס אין זיין ארטיקל — וואָס האט ער געטאן דעם צו־שטאנד צו פארבעסערן?

אלס ענטפער אויף דער פראגע, און אין אלגעמיין, צוליב באקאנען דעם עולם מיט דער מאדאלישער פערזענלאכקייט פון דר. שאפירא און מיט דעם ווערט פון זיין ערות זאָגן, שיקן מיר אייך דאָ צוויי דאָקומענטן, וועלכע מיר בעטן אייך צו דרוקן אין דער נאענטסטער אויסגאבע פון אייער חשוב'ער צייטונג. דער ערשטער דאקומענט איז א בריוו געשריבן פון אונזער פון דער זעלבער אינסטיטוציע — אזן דאס אלץ צוליב צוגרייטן א באדן פאר א איינע קרעמל — פון אזא מענשן קאן מען אלעס דערוואַרטן און מיט אים פירן מיר ניט קיין פאלעמיק.

אויף אייך אבער, הער רעדאקטאר, וואונדערט אונז זייער. איר און אייער צייטונג זיינט באקאנט פאר אייער ערלאכקייט און אומפארטייאישקייט. איר האט ניט געדארפט דערלאזן, אז אן אייער צייטונג זאָל דערלויבט ווערן אויפגעלאדענען אויף אזא מין באהאלט טענעס אופן.

מיר דערקלערן קאטעגאריש, אז אין די באהויפטונגען איז ניט קיין שמץ פון אמת, בנוגע צודער פראגראם פון דער שול זיינען קיינע סכסוכים ניט פארגעקומען.

עס איז ניט געווען קיין איין פאל, וואו איינער פון די אויבנדערמאנטע לערער האט עפעס פארגעשלאגן אין באצוג צו דער שול פראגראם און זיין פארשלאג איז ניט אנגענומען געווארן.

די סכסוכים וואָס זיינען פארגעקומען זיינט דר. שאפירא איז אנגעקומען אין שול — אן אועלכע זיינען ליידער געווען צופיל — אי מיט די לערער, טוטמאן ארייננערעכנט, אי מיט דער פארוואלטונג, האָבן לחלוטין ניט געהאט עס טאן מיט דער פראגראם. איינע ניק פון זיי זיינען געווען, נאר ניט וויכטיק צ. ב.: צי זאָגן די לערער יא, אדער נאן האבן א באזונדער צימער און אויב יא, וועלכן; צי זאָל דר. שאפירא האבן דאס רעכט אויף דעם אפיס צו באנוצן פאר שול מכ־שירים; צי זאָגן די ענגליש קראָסן יא אדער ניט האבן א שפיץ אויף זייערן קאס־צערס. עס זיינען אויך פארגעקומען סכ־סוכים צווישן דר. שאפירא און אנדערע לערער וועגן וויכטיקערע פראגן, צ. ב.: מעטאָדן פון לערנען לייענען און שרייבן מיט די אינגערע קינדער; וועלכע ווערט געשטיצט פון אידן פון אלע ריכטונגען און פון א גרויסער צאל אנגעזעענע אר־גאניזאציעס, אי אלגעמיין באלעבאטישע, אי אזעלכע ווי די פוע"צ און נאצ. ארב. פארבאנד. אויב דער פרינציפאל פון דער שול האט אונזער שול געפונען אין אזא צושטאנד, וועלכן ער מאכט אויס אין זיין ארטיקל — וואָס האט ער געטאן דעם צו־שטאנד צו פארבעסערן?

אלס ענטפער אויף דער פראגע, און אין אלגעמיין, צוליב באקאנען דעם עולם מיט דער מאדאלישער פערזענלאכקייט פון דר. שאפירא און מיט דעם ווערט פון זיין ערות זאָגן, שיקן מיר אייך דאָ צוויי דאָ־קומענטן, וועלכע מיר בעטן אייך צו דרוקן אין דער נאענטסטער אויסגאבע פון אייער חשוב'ער צייטונג. דער ערשטער דאקומענט איז א בריוו געשריבן פון אונ־זער פון דער זעלבער אינסטיטוציע, אזן דאס אלץ צוליב צוגרייטן א באדן פאר א איינע קרעמל — פון אזא מענשן קאן מען אלעס דערוואַרטן און מיט אים פירן מיר ניט קיין פאלעמיק.

מיר האָפן, אז איר וועט דאן קומען צום באשלוס, אז די פרץ שול איז ניט אראָפּגענאגען פונ'ם דרך הישר; אז פילע חברים ערלאכע אין גוטמיינענדע, ווערן אויסגענוצט דורך פאלשער, שעדלאכער אינפארמאציע און אז די נייע שול ווערט פאלגלאך געבארן ניט אין קרוישה נאר אין טומאה.

אלס אן ארגאניזאציע, וועלכע איז פאר פיל יאָרן פארבונדן מיט אונזער שול, פאר דערן מיר אייך אויף איר זאָלט די פראגע דערלאכט באטראכטן און אונז אדער פרעגן ווייסן: זייט איר מיט אונז אדער פרעגן אונז?

מיט דרך ארץ,

י. ל. פרץ שול, מאי 9טן, 1930.

באריכטן פון אונטערזוכונגס קאמיטעט

מיר, דער ספעציעלער קאמיטעט פון דעם אידיש נאציאנאל־ארבעטער פאר־באנד בר. 20, דערוויילט אויף דער אלגע־מיינער פארזאמלונג מאי, דעם 11טן, זיי־נען געקומען צום באשלוס:

1) אז עס איז פעסטגעשטעלט געווארן, אז אין דער פרץ־שול האָט ניט געהערשט און האָט זיך קיינמאָל ניט ארויסגעוויזן קיין פיינטלאכע באציאונג צו העברייא־איש, אדער ציוניזם, און אז אין די ראמען פון דער פרץ שול פראגראם, אלס אן אומ־פארטייאישע שול האָט דער קאמיטעט קיינמאָל ניט געמאכט קיינע שטערונגען דעם פרינציפאל פון שול דר. י. שאפירא.

2) אז דר. י. שאפירא און אויף טוטמאן האָבן קיינמאָל ניט געשטעלט דער שול אפארוואלטונג קיינע פרינציפיעלע פאדע־רונגען אין באצוג צו העברייאיש אדער ציוניזם.

3) אז דער אולטימאטום פון דר. שאָ־פירא געשטעלט אלס באדינג פאר'ן פאר־בלייבן אין שול אלס פרינציפאל, איז גע־ווען געצילט הויפטזאכלאך צו שאפן א דיקטאטור פון דר. שאפירא איבער אלע לערער אין אויף דעם שול קאמיטעט. און ווען די לערער האָבן די פארערונגען פון דר. שאפירא ניט אנגענומען, איז די פאר־וואלטונג געווען געצוואונגען צוריקצוזיין דר. שאפירא'ס אולטימאטום.

4) אז אויב דר. שאפירא און טוטמאן האָבן געוואָלט שאפן אן אויסגעשפראכע־נע פארטייאישע שול פון אן אנדער ריכ־טונג און פראגראם ווי די פרץ־שול, האָבן זיי עס געדארפט אפן דערקלערן דעם קאמיטעט פון דער פרץ־שול, און דערפאר אין דער אופן, ווי אזוי זיי זיינען אנגע־נאגנען מיט דער ארבעט פון שאפן אן אנ־דער שול געווען זייער אומטאקטיש אן אומפארא־נטווארטלאך אז דר. שאפירא אין אז די דאזיקע טאקטיק האָט מעגלאך געמאכט, אז עס זאָל זיך שאפן אן אט־מאספערע פון רכילות און אומצוטרויען; און ספעציעל דר. שאפירא, זייענדיק גלייכצייטיק דער פרינציפאל פון שול, האָט זיכער געדארפט ארויסווייזן מער פראנטווארטלאכקייט צו זיין אמט, איי־ער ער האָט אנגעפאנגען ארגאניזירן אן אנדער שול.

5) אז אויך די מיטגלידער פון דעם שול קאמיטעט, וועלכע האָבן זיך באטייי־ליקט אין די פארהאנדלונגען צו שאפן א נייע שול, האָבן געמאכט אן איבערגע־איילטן שריט און האָבן דערמיט נאך מער געהאלפן שאפן אן אטמאספערע פון אומ־צוטרוי און פיינטלאכקייט.

6) מיר גלויבן, אז אויב עס זיינען דא אנהייננער פון א שול מיט אן אנדער פראגראם און ריכטונג, איז עס זייער רעכט צו בויען א שול אין אנקלאנג מיט זייער וועלט אנשויונג, אבער אונטער די לאקאלע אומשטענדן, אויך די צייט, דער אופן, דער ווי אזוי, און אויך די מיטלען וועלכע זיינען אנגעווענדעט געווארן האָ־בען מעגלאך געמאכט, אז אין וויניפעג זאָל זיך שאפן אן אטמאספערע אויך איז שעדלאך פאר דער שול באוועגונג אין אלגעמיין.

7) אז ניט קוקנדיק אויף דער שולד פון איניקע פערזאנען, וועלכע האָבן געשאפן אז די פיינטלאכע אטמאספערע גלייכ־מיר, אז עס איז אין די אינטערעסן פון אלעמען וועמען עס איז טייער די אידי־שע דערציאונג, אז עס זאָל געפינען ווערן וועגן אן מיטלען, ווי אזוי אפעשאפן אט די אטמאספערע פון פיינטלאכקייט און קליינלאכקייטן.

אין דערפאר דערקלערן מיר, אז פארשטייער פון דער פרץ־שול פארוואל־טונג און פארשטייער פון דער געפלאנ־טער נייער שול זאָלן פארמירן א ספעציי־לן קאמיטעט, וועלכער זאָל זעען אויס־געפונען ווערן וועגן אן מיטלען, ווי אזוי אט די שעדלאכע אטמאספערע פון פיינט־לאכקייט און ווידער מעגלאך מאכן גע־מיינשאפטלאכע, אדער אפילו אויב באַ־זונדערע, דאך פרידלאכע ארבעט אויף דעם געביט פון דעם אידיש־וועלטלאכן שול וועזן.

דער קאמיטעט:

ב. שעפס,

דר. י. פערלמאן,

ז. זלאטניק,

ס. שיינים,

ס. קייטיק.

מעדיצינישע שמועסן :: פון דר. גרשון לעווין

אבערגלויבן אין מעדיצין

2

ביים פאלק הערשט שוין לאנג דער גלויבן, אז ס'זיינען פאראן מיטלען, וואָס קאנען ווירקן אויף דעם געשלעכט פונם עובר, דאס הייסט, אז ס'זאָל געבוירן ווערן, לויט דעם פארלאנג, א אינגעל אדער א מיידל. אינם תלמוד זיינען אויך פאראן א סך באמערקונגען וועגן דעם ענין און ס'הערשט די מיינונג, אז דאס געשלעכט פונם עובר ווערט באשטימט באלד ביי דער באפרוכטונג (אשה מזרעת תחלה יולדת זכר, איש מזרע תחלה יולדת נקבה — נדה כ"ח ע"ב) און דער־פאר איז דאס בעטן אויף א געוויסן גע־שלעכט שוין בשעת דער שוואנגערשאפט, לויט דעם תלמוד, א תפלת־שוא.

צוריק מיט א יאר פערציק האָט א גרויסן טומל אנגעמאכט אין דער גאנצער וועלט פראָפעסאר שענק פון ווין מיט זיין טעאָריע, אז מען קאן געבוירן א קינד פון דעם געשלעכט וואָס מען וויל אויף א גאר פשוט'ן אופן: אויב א שוואנגערע פרוי דערנערט זיך פארשטאנדן אין פיש, ווערט געבוירן א אינגל, אויב מיט קיולהידראטן (מעל שפייזן, זיסקייט־טען, פירות וכדומה) — ווערט געבוירן א מיידל. די לעצטע רוסישע צארין, וואָס האָט זייער געוואָלט האָבן א זון, א יורש־עצר, האָט דעם פראָפעסאר איינגעלאדן אז זיך אין ער האָט זי ערנערט לויט דער טעאָריע און זי האָט טאקע געבוירן א . . . מיידל.

דער פראָפעסאר שענק האָט שפעטער געמוזט דעמיסאיגירן נישט דערפאר, וואָס זיין טעאָריע האָט ניט געווירקט, נאר פשוט דערפאר, וואָס ער האָט, בכדי פעסטשטעלן די ריכטקייט פון זיין טע־אָריע, פארגעשטעלט נעבאך אין דעם וויסנשאפטלאכן דאקטוירים פאראיין א געפעלשטע סטאטיסטיק. מען דארף אבער מודה זיין, אז ער האָט מיט זיין פאלשער טעאָריע פארט געגעבן א גע־וויסן אימפולס צו פארשן אין דער ריכ־טונג.

אין דער לעצטער צייט באגעגענען מיר זיך אין דער מעדיצינישער ליטעראטור מיט זייער א סך פארשונגען אין דעם ענין, זיי גייען אין צוויי ריכטונגען: 1) צי קאן מען לכתחילה ווירקן, אז ס'זאָל געבוירן ווערן א איינגל, אדער א מיידל און 2) צי קאן מען בשעת דער שוואנ־גערשאפט באשטימען, וואָס פאר א גע־שלעכט ס'וועט געבוירן ווערן. וואָס אנ־באלאנגט דער ערשטער פראגע — ווערן דורך פארשיידענע דאקטוירים אנגעגעבן מיטלען, ווי אזוי צו דערגרייכן, אז ס'זאָל געבוירן ווערן א קינד פון דעם געשלעכט, וואָס מען פארלאנגט, צי מען קאן דע־רויף שטעלן — איז נאך נישט קלאר. וואָס איז שייך צו דער צווייטער פראגע, האָט פאר פינף יאר איינער פון די דאָק־טוירים אין דער פרוען־קליניק פון בער־לינער אוניווערזיטעט געוווכט מיטלען בעת דער שוואנגערשאפט צו באשטימען, וואָס פאר א געשלעכט ס'וועט געבוירן ווערן און ער פארלאנגט, אז אין צוויי און 60 פאלן פון שוואנגערשאפט האָט ער זעקס און פופציק מאָל ריכטיק גע־טראָפן אין פאראויס דאָס געשלעכט פונם קינד. אָט איז נאך א באוויז, ווי א פראָב־לעם, וואָס איז א זייער לאנגע צייט באַ־טראכט געווארן אלס אן אבערגלויב, באקומט א וויסנשאפטלאכע פרצוף.

דער גלויבן אין "פארקוקן זיך" — ד. ה. אז די שוואנגערע פרוי קאן זיך פאר־קוקן אויף א שיינע ווי אויף אויף א מיאוסע זאָך צו וועלכער דאָס געבוירענע קינד קאן זיין ענלאך, איז זייער אלט און איז נאך אפילו איצט פארשפרייט נישט נאר צווישן דעם בריטיש עולם, נאר אויך צווישן דער אינטעליגענץ . . . בכדי צו האָבן שיינע קינדער באַ־פוצט מען געוויינלאך דעם שלאָף־צימער פון דער שוואנגערער פרוי מיט שיינע און עסטעטישע זאָכן בכלל און מיט פאטאָ־גראפיעס פון שיינע קינדער בפרט. אינג־לאך אדער פרעדלאך, אפהיינינע דערפון וואָס מען וויל האָבן. שוואנגערע פרוי־ען פארמיידן אלע מיאוסע זאָכן. זיי באַ־זוכן ניט קיין זאָלאניש גארטן, וואָס מען קאן זעען מיאוסע חיות און בהמות. שפיץ זיך נישט מיט קעקלאך אדער חינ־טעלאך וכדומה. די פראגע איז א זייער אינטערעסאנטע, און ס'האָבן מיט איר זיך באשעפטיקט זייער א סך געלערנטע. דעם עלטסטן ביישפיל פון "פארקוקן זיך" ביי בהמות זעען מיר אין דער תו־רה, אינ'ם עקספערימענט פון יעקב אבי־נו מיט די שאָף (בראשית ל — 37). אזוי ווי ס'איז באקאנט, האָט ער אין דעם ארט, וואו די שאָף פלעגן קומען טרינקען, אנידערגעשטעלט שטעקלעכער פון פארשיידענע גרינע בוימער, וועלכע ער האָט אין א סך ערטער אפגעשיילט די קאָרע. ביז ס'האָט זיך באוויז־זייט געקאָנט אויף זיי פארקוקן. דאָק־טאָר פרעוס, וועלכער ברייענגט די גע־שיכטע אין זיין בוך: — די ביבליש־תלמודישע מעדיצין", מאכט א באמער־קונג, אז די דערציילונג האָט דערגרייכט א גרויסע ליטעראַרישע באריהמיס און אלע, וואָס האָבן געשריבן וועגן "פאר־קוק זיך", ציטירן זי, אבער כלומרשט פון היפקראטעס'עס כתבים, אין אמת'ן אבער, איז דאָס א בפירוש'ער מדרש (מדרש — ט).

זייער פארשפרייט איז דער אבערגלויב בען, אז אלצדינג, וואָס פאסירט דער־שוואנגערער פרוי אויסערלאך קאן זיך אפשלאגן אויפ'ן עובר אויף אויסערלאך. אויב די שוואנגערע האָט זיך לכשל א כאפ געטאן ביי דער באק פון שרעק בשעת א שריפה, ווערט דאָס קינד גע־בוירן מיט א "פלאָק" אויפ'ן בעקל. אויב די שוואנגערע איז אריינגעקראָכן אין אן אויוון — ווערט געבוירן א קינד מיט רויטע האָר, וכדומה. פונ'ם וויסנשאפט־לאכן שטאנדפונקט איז דאָס א נאריש־ער אבערגלויבן אן וואָסערע ס'איז לאָגישן סמך. כדי צו דערקלערן, ווי ווייט דאָס איז אומעגלאך, מוזן מיר זאָגן עטלא־כע ווערטער מכוח פארמערן זיך בכלל. די באשעפענישן, וואָס באשטייען נאך פון איין צעלע, פארמאָגן נישט זעלבסטפאר־שטענדלאך קיין ספעציעלע אברים פאר פריה ורביה, און זיי פארמערן זיך א דאנק דעם, וואָס אין א געוויסער צייט האָבן זיי זיך בוך אויפ'ן בעקל, אויב מיר זאָלן אויסלאָזן אלע אנדערע אופן, אז אין א געוויסער צייט האָבן זיי זיך אויפגעהויבן. דאָס איז א פול־שטענדיקע אילוסטראציע פון אזא אר־

(שלוס אויף זייט 3)

ערד ציטערנישן, זייערע אורזאכן און זייערע שוידערלאכע רעזולטאטן

פון נ. פאדאלסקי

די איטאליענער האָבן א שפריכ־וואָרט: — זע נעאפאל און שטארב", — ווייל דו וועסט זעען, זאָגן זיי, די שענסטע שטאָט אין דער וועלט, און דו וועסט אר־בערלעבן די פיינסטע מינוטן פון דיין לעבן.

אין אמת'ן איז עס טאקע אזוי. דער הימל אין דרום איטאליע איז כמעט אלע מאָל ליכטיק העל, און אין נעאפאל איז ער ליכטיקער און קלארער ווי אומעטום. דער מיטללענדישער ים איז כמעט שטענ־דיק בלוי, און ביי די ברעגן פון נעאַ־פאל איז זיין קאָלער באציבערנד. די שטאָט פון אונטער דעם אוקינוס קוקט אויס ווי א שטאָט פון פאלאצן. הינטער איר צעקאפנס ליגן בלויע בערג, און דרום פון נעאפאל איז דער ריזיקער ברוין הויטיקער וואולקאן וואזוואוויוס, וועמעס שפיץ שניידט זיך אריין אין סאמע צענ־טער פון הימל.

איטאליע איז שיין, איטאליע איז פרעכטיק. זי באקט זיך איין אין האר־צען, און פאר לאנגע יאָרן צוים זיך דאָס הארץ פון דעם רייזענדן מיט ליבע צו יענעם גלאנרייכן לאנד פון זון־שיין און געטלאעכער פראכט. זי האָט דעם צויבער פון א בליענדער בלום, און דער צויבער האלט אן פאר יאָרן און יאָרן.

צום רייזנדן וואָס האָט געזעען א סך לענדער און האָט געלעבט אין פארשיי־דענע טיילן פון דעם ערד קוגל, זיינען די עראינערונגען וועגן איטאליע ווי דער אומסקער פון א שיינעם חלום, זי קומט צוריק צו זיין הארצן ווי די ווידעראויס־לעבונג פון אנגענעמע און פריילאכע טעג.

איטאליע אטעמט מיט לעבן און מיט זאפטיקער לוסטיקייט. און ניט בלויז דער איינגעבארענער, וועלכער האָט פאר־לאָזט זיין מוטערלאנד פאר א צייט פילט אויך דער פרעמדער, אז ער איז געווען אין א ווייל, פילט אויף א מייל, בעסער געזאָגט, זיין גאנץ לעבן. אז ער איז געווען אין א פרעכטיקן גן־עדן. אין וויניק אנדערע לענדער אויף דער ערד, וועקלט זיך די געשיכטע אויף מיט אזוי פיל צויבער, גלאנרייכקייט, און אנציאונג ווי אין אי־טאליע.

דאָס לאנד איז ווי א קאסטן אנגע־זעצט מיט בריליאנטן און זעלטענע דיי־מענטן, און דער גערענץ וואנדערט ארום ווי צעמיישט, ווען מיר דיינקען וועגן דעם — אָט זיינען מיר אין ארויס, ווי־עס דוכט זיך אונז אז מיר לעבן אין די גראנדיעזע טעג פון די צעזארס: אָט זיי־נען מיר אין פיזא, וואו מיר שפרייזן אי־בער די ריינע און ווייסע גאסן באַ־טראכטנדיק בילדער, וואָס האָבן גערירט מענשלאכע הערצער פאר דורות און דור־רות; און אָט זיינען מיר אין נעאפאל, נאָענט צו דעם האלב דהימלענדן וועזוא־וויאוס, ניט קוקנדיק אויף זיין גרויזאַ־מען צאָרן פון דער נאטור, דאָס הארץ צע־ניסט זיך פון הנאה, דאָס איינגענע לעבן שמעלצט זיך צענויף מיט דער פאר־נאנענהייט. מיט דער קעגנוואָרט און דער צוקונפט, מיט אלע דורות וואָס זיי־נען פארשווונדן געווארן, און אויף מיט די וואָס דארפן ערשט קומען.

אין אָט דעם לאנד פון זון־שיין און שפיעלעוודיקער צויבערלאכקייט, וואו מענ־שען קומען זיך אפרוען און צונויפגיסן מיט דער נאטור און אירע ברכות, פארכמורעט אמאָל דער הימל, דער טאָג ווערט פארוואונדלט אין נאכט, די גוטע און געבענשטע ערד הויבט אָן צו ציטערן, דער ים הויבט אויף זיינע כוואליעס, ווי ער זאָל וועלן איינשלינגען אלעס וואָס ליגט ווייט אין נאענט צו זיינע ברעגן, הייזער פאלן און באנראָבן אונטער זיך זייערע איינוואוינער. בערג ווערן פאר־וואנדלט אין טאלן, צעשמאלצענער מע־טאל אין שטיין גיסן זיך ארויס פון דעם אדער יענעם וואולקאן, מיליאָנען לויפן ארום ווי משוגעים, טויזנטער ווערן פאר־שלונגען פון דער ערד — א חורבן קומט אויף דער פראכט, פארגיכטונג באַ־הערשט יערן ווינקל.

דאָס איז די גרויסע קללה פון ערד־ציטערנישן און וואולקאן אויפרייסן, וואָס איטאליע ווייסט זייער טעם זיין ווי טוי־זענטער יאָרן. די קללה פרעסט אויף טוי־זענטער מענשן־קינדער לעבענדיקערהייד און פון זייער געדעכטעניש בלייבט ניט קיין שפור. זי פאקט די איינוואוינער פלוצלונג צומאָל ניט עבנדיק די מינדס־טע וואָרנונג אדער א פארהיטונגס סימן. דער חורבן קומט אָן אין מיטן נאכט ווי א שטורם־ווינט אָן ווישט אָפּ ישובים פון דער ערד גלייך ווי גאָרנים געווען. די איטאליענער ווייסן עס און געדייענקען די רעזולטאטן, ווייל די געפערלאכע קללה באזוכט זייער לאנד גאנץ אָפט, און כמ־עט אלע מאָל מאָל מיט שוידערלאכע פאלגן.

לעבן נעאפאל, טאקע אויף כמעט אויף דעם זעלבן פלאַץ, ווי די ערדציטער־ניש פון לעצטנס האָט אויפגעשריבן איר שוידערלאכן אורטייל, געפינט זיך דער ריזיקער און מאָנסטער־וואולקאן, וועזו־אוואוס, וועלכער האָט געמאכט א בית־הקברות פון צוויי גרויסע, רייכע און בלייענדע שטעט — פאמפעי און הערקו־לאנום. מיט זיינע ימים לאווא האָט ער זיי פארגאסן, הייזער און זייערע איינ־וואוינער, און ער האָט געמאכט א פלאכן מדבר פון שווארצן שטיין אויפ'ן אָרט, וואו לעבן האָט פולסירט און געגען האָבן זייט דורות געוואוינט. עס איז פארגעקו־מען מיט איבער אכצן הונדערט יאָר צוריק, 79 יאָר נאך דער קריסטלאכער צייט רעכענונג, אבער דער שפיץ פון באַרג, וואָס זאָגט ערות אויפ'ן אומ־גליק, ווארפט נאָך איצט אָן אז אימה אויף די איינוואוינער פון די ארומיקע שטעט.

וועזוואוויאוס שלאָפט א געשטאקן שלאָף, אבער מענשן האָבן מורא, אז דער מאָנסטער זאָל זיך פלוצלונג ניט אויפלאָפן און אנהויבן צו דונערן, אזוי, אז די ערד ארום אן ארום זאָל אנפאנ־גען אויינשלינגען מענשן און אלס שרעק און צווייפל אירע נעגל. און ניט אומזיסט איז עס אזוי, מיט דער קעגנוואָרט און דער צוקונפט, מיט אלע דורות וואָס זיי־נען פארשווונדן געווארן, און אויף מיט פויליקיים און לאָזט פילן פון צייט צו צייט אז ער עקזיסטירט, אז זיין גרויסער צארן האָט זיך נאָך ניט איינגעשטילט.

וועלן אין אלגעמיין אין אלגעמיין אין אלגעמיין

פעליסיערס לימיטעד

ברייוערס פון

קאָנטרי "קלאָב" ביר
גאָלדן גלאָו אייל
X X X סטאוט

בריודי — אָסבאָרן און מאָלווי, ווייניפעג
טעלעפאָנען: — 42 304-5-6
פיגקטלאכע דעליווערי צו פערמיט האלדערס
צו פארקויפן אין
מאניטאבא — סאסקאטשעוואן — אלבערטא

פארקינג ספיס, ריפעירס, געז, אויל, וואשינג און גריזינג
זייער באקוועם פארנדיק און קומענדיק פון ראיאל אלעקס. האטעל פארטיס.
פונקט ביים קארנער, אנטקעגן ראש פינה שול
HENRY AVE. SERVICE STATION
HENRY AND AUSTIN STS.

THE TRADERS TRUST COMPANY
אפיציעלע אסיינים, עקזעקיוטארס, אדמיניסטראטארס, פינאנציעלע אגענטן
4טער פלאר, יוניאן טראסט בילדינג — טעלעפאן 26 892

HOLLAND AMERICA LINE
שיפסקארטען

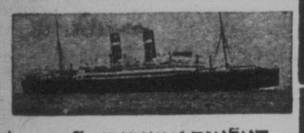

האָלאנד-אמעריקא ליין
דירעקטער פאסאזשיר פארקער צווישן
ראטערדאם און האליפאקס
גלענצענדע באדינונג, גוטע באקוועמלאכקייטן און א כשר'ע קיך. מיר וועלן אייך ארויסהעלפן אין באקימען די נויטיקע קאנאדער דערלויבנישן. אפיסעס און אגענטרען אין אלע גרויסע שטעט.
פאר אינפארמאציע ווענדעט זיך צום לאקאלן אגענט אדער צו
HOLLAND-AMERICA LINE
673 Main Street
WINNIPEG, MAN.

וואולקאנייזינג
16 יאר דערפארונג
גאזאלין, אויל, קארס געוואשן
FRANK WATSON
170 MAIN STREET
Dunlop Tire — Phone 80 663

INCOME TAX SERVICE
AUDITS, FINANCIAL REPORTS
INVESTIGATIONS
בוקקיפינג סערוויס
ס. א. פארטינאל
— מיט —
רזשא. לוס און קאמפאני
Chartered Accountants, Auditors
204 עיועניו בלאק, טעלעפאן 23 942
רעזידענס פאן 24 524

וואנצן און קאקראוטשעס
פארניכטעט. ארבעט גאראנטירט
CHARLES RIESS & CO.
376 Colony St. — Phone 33 529

באהאנדלונג
ווען איר שיקט געלט צו אייערע קרובים אדער פריינט דורך דער
CANADIAN NATIONAL EXPRESS
קריגט איר א באהאנדלונג וואס האט ניט צו זיך קיין גלייכן.
1) מיר האבן פאר אייך ספעציעל. פארמעס אין אידיש, וועלכע גיבן אייך די מעגלאכקייט גענוי דעם אדרעס צו שרייבן.
2) איר באקומט באלד א רעסיט פאר דאס געלט וואס איר שיקט אוועק, וואס איז גאראנטירט פון דער רעגירונג.
3) מיר באקומען פאר אייך א רעסיט, אונטערגעשריבן פון דער פערזאן וואס האט באקומען דאס געלט.
4) די פולע סומע וואס איר שיקט ווערט דעליווערט: אויב עס קאן ניט אויסגעצאלט ווערן, ווערט די געשיקטע סומע אומגעקערט. פאר יעדער ווייטערדיקער אינפאר-מאציע זייט איר געבעטן שרייבן צו
W. H. BRYCE, Manager
Money Order Dept.
Canadian National Express
355 McGill Street, Montreal

לאיד וועכנטלאכע פאסאזשירן באדינונג
צווישן
קאנאדע
אין
אייראָפּע
ברעמען
באראט זיך מיט אונז ווען אייער רייזע צו דער אלטער היים.
לאזט אונז אויך אראנזשירן די טראנספארטאציע פון אייערע פריינט און קרובים פון אייראפע. מיר וועלן אייך ארויסהעלפן צו באקומען די נויטיקע דאקומענטן.
אויך רעגולמעסיקע וועכנטלאכע עקספרעס באדינונג פון ניו יארק אויף די שנעלסטע שיפן.
געלט איבערגעשיקט איבעראל און אויסגעצאלט אין אלע געלטן.
פאר אינפארמאציע ווענדעט זיך ווענ דען צום לאקאלן אגענט אדער צו דער
NORTH GERMAN LLOYD
654 MAIN STREET
WINNIPEG, MAN.
Regina - Edmonton
Vancouver
Montreal - Halifax
Calgary

אן אנקער אין א שטורם-ווינט
האט אויסגעמידן א סך אומגליקן. צו האבן א געלט רעזערוו איז פשוט צו האבן אן אנקער אין שטורעם-ווינט. דאס וועט פארמיידן צו אנ-שטויסן אייך אויף די שטיינערנע בערג פון אפהייניגקייט און נויט.
פאנגט אן צו באשאפן א רעזערוו איצט אין דעם אפיס.
$1. פאנגט אן-אן אקאונט.
שטונדן פון 9 פרי ביז 6 נ.מ.
שבת פון 9 פרי ביז 1 נ.מ.
Province of Manitoba Savings Office
Donald & Ellice and 984 Main St.
Winnipeg

ל. לודוויג
דזשענעראל קארפענטער
קאנטראקטאר און בילדער
אלע סארטן אלטערישאנס
סטאר פראנטס און פיקסטשורס
480 באיר עווע. טעל. 51 431

נעזאלין און אויל
און אלץ וואס איר דארפט פאר אייער קאר
ביי אייער גוט באקאנטן
דוד גלושאן (נאלסקי)
Daves Service Station
וואשינג, גריזינג, בייטן אויל און טייער ריפיירינג
עטיל גאזאלין, 33 סענט
רעד סיל גאזאלין, 31 סענט
ווהייט ראז גאזאלין, 33 סענט
קומט און איבערצייגט זיך
Main and Flora — Ph. 57 901

רעזולטאטן פון א האלבן יאר אין קאנאדעם ים פישערייען

ארום 303 מיליאן פונט פיש געפאנגען

דאס פאלגנדע איז א סטייטמענט, וואס ווייזט אן דעם ס"ה פיש-פאנג פון קאנאדער ים אין דורך קאנאדער פישערלייט, פאר'ן האלבן יאר, פון דעם ערשטן יאנ-וואר, ביז דעם 30טן יוני, 1930.

אין דער פראווינץ נאווא סקאשיא אין געפאנגען געווארן: 114 מיליאן, 650 טויזנט און 200 פונט פיש, אינ'ם ווערט פון 4 מיליאן, 256 טויזנט און 151 דאלאר; נידבראנזוויק — 50 מיליאן, 144 טויזנט און 300 פונט, אינ'ם ווערט פון 503 טויזנט און 530 דאלאר; קוועבעק — 26 מיליאן, 296 טויזנט און 900 פונט, אינ'ם ווערט פון 500 טויזנט און 742 דאלאר און בריטיש קאלאמביא, — 97 מיליאן, 387 טויזנט און 300 פונט, אינם ווערט פון צוויי מיליאן, 928 טויזנט און 665 דאלאר.

בסך הכל איז פאר די דאזיקע זעקס מאנאטן געפאנגען געווארן 302 מיליאן, 584 טויזנט און 300 פונט, אינ'ם ווערט פון 9 מיליאן, 501 טויזנט און 107 דאלאר.

פאר די ערשטע זעקס מאנאטן פון לעצטן יאר, איז געפאנגען געווארן: 280 מיליאן, 975 טויזנט און 800 פונט פיש, אינ'ם ווערט פון 9 מיליאן, 371 טויזנט און 227 דאלאר.

פון דעם ערשטן יאנוואר ביז דעם 5טן יולי איז אין בריטיש קאלאמביא געפאנגען 31 טויזנט און 629 קייסעס סע-מאן אין פארגלייך צו 28 טויזנט און 46 קייסעס פאר דעם זעלבן פעריאד אין 1929.

דער פיש-פאנג אין סאסקאטשעוואן איז געווען זעקס מיליאן און 126 טויזנט פונט, אדער ארום 67 טויזנט פונט ווייניקער ווי אין יאר 1928. פון דער צוויי-טער זייט איז דער פארקויף ווערט פון דער קלענערער 1929 פראדוקציע געווען אויף צען טויזנט דאלאר העכער פון די ציפערן פון פריערדיקן יאר, און האט דערגרייכט צו א ס"ה פון 527 טויזנט און 830 דאלאר.

—(::)—

די צוקונפט פון עלעקטריציטעט

לויט דער מיינונג פון עקספערטן דארף די איצטיקע פארענונג פון עלעקטרישער באדינונג פארדרייפאכט ווערן אין די קו-מענדיקע צען אדער פופצן יאר.

אן איבערזיכט פון דעם פארגאנגענעם פערטליאר-הונדערט אין דער געשיכטע פון עלעקטריק גיט מער ווי איבערגענונג גרונטן פאר אזא אויסזיכט. בכמעט דער גאנצער גרויסער פראגרעס פון עלעקטריק איז געמאכט געווארן אין פארלויף פון די לעצטע 25 יאר.

האט איז דער פעלד וואס איז אפן פאר מענלאכע אנטוויקלונגען כמעט נאר ניט באריכט געווארן. די עלעקטריפיקאציע פון היימען און פאבריקן איז נאך ווייט פון פולקאמענהייט. און נייע פאלן פון עלעקטרישער קראפט ווערן כמעט טענ-לאך דערפונדן. א סך גרויסע אייזנבאן עלעקטריפיקאציע פראיעקטן זיינען איינ-געפירט געווארן און אנדערע פאלאנען די דאזיקע סיסטעם, און איינע פון די גרעס-טע אנטוויקלונגען, די עלעקטריפיקאציע פון פארכס און פארשטאטיקע טעריטא-ריעסע, איז נאך אין אירע וויקעלאר.

מאסן-פראדוקציע און פארשפרייטונג פון עלעקטרישער קראפט האט געהעכערט די קוואליטעט פון אלצדינג וואס א מענש ברויכט און האט באדייטענד פארעקלע-נערט דעם קאסט פון פראדוקציע. די צייט פון דעם קליינעם פלעגט וואס גיט ניט קיין געגונעדיקע באדינונג צו די מענשן און צו א הויכן קאסט, איז שוין אוועק.

עס איז שווער צו באגרייפן וואס עלעק-טריק וועט אויפטאן אין די צוקונפטיקע יאר'ן. די היים, די פאבריק און דער פארם וועלן דערגרייכן רייכע סטאנדארטס פון פאסעפעריטעט און "עפישענסי" וואס וועלן ווייט אויבערשטייגן אלדדינג וואס דער מענשלאכער מארד קאן איצט באר-גרייפן מיט זיין וויסנשאפט. די עלעקטרי-שע עפאכע הויבט זיך ערשט אן צו אנט-וויקלען און הויבט אן צו גיין פארויס צו אומגעהויערע דערגרייכונגען.

ריזיקע אנטוויקלונג פון סעווען סיסטערס פאלס

אין פארלויף פון יולי מאנאט זיינען איבער צוויי הונדערט נייע ארבעטער אנגעשטעלט געווארן אויף דער סעווען סיסטערס פאלס 225 טויזנט פערד-קראפט היידרא פלענט קאנסטרוקציע. צו-זאמען מיט די נייע אנגעשטעלטע ארבע-טען איצט 1.114 מענשן אויף דער דאזי-קער ריזיקער אנטוויקלונג וואס ווערט גע-בויט פון דער "נארטוועסטערן פאוער קאמפאני, לימיטעד", א פאראייניגטע קאמפאני מיט דער "וויניפעג עלעקטריק קאמפאני."

ביז'ן סוף מאנאט יולי האט שוין די דאזיקע קאמפאני אויסגעצאלט אין שכי-רות צו ארבעטער די סומע פון איין מי-ליאן און 500 טויזנט דאלאר. און אין פארלויף פון היינטיקן יאר וועט אויסגע-צאלט ווערן אין שכירות אן פאר מאטע-ריאלן ארום זעקס מיליאן דאלאר. די מא-נאטלאכע שכירות באטרעפן איצט ארום 160 טויזנט דאלאר.

די "סעווען סיסטערס פאלס" אנטוויק-לונג איז א גרויסע אטרעקשאן פאר די וועלכע פארן ארויס אויף זייערע וואקא-ציעס. אין דורכשניט קומען אהין צופארן דרייצן הונדערט מענשן א וואך. א צאל באזוכער קומען פון אזוי ווייט ווי פון טעקסאס (די פאראייניקטע שטאטן). בלויז אין דעם טאג פון 1טן יולי (דאמי-ניאן דעי) האבן אכט הונדערט מענשן באזוכט דעם דאזיקן פלאץ.

—(:-)—

יאפאן נוצט מער קא-נאדער מעל

הייטיגן יאר וועט יאפאן אימפארטי-רען מער מעל פון קאנאדע אין פארגלייך מיט דעם אימפארט פון לעצטן יאר, אין א גרויסער טייל פון דעם אימפארט, וועט געשיקט ווערן פון אלבערטא.

די יאפאנעזער פאנגען אן נוצן גרעסע-רע קוואנטיטעטן מעל סיי פאר ברויט און סיי פאר אנדערע געבעקסן און קאנאדע ווערט באטראכט אלס דער בעסטער קוואל פאר דעם יאפאנעזישן מעל גע-ברויך, ווייל די יאפאנעזישע באפעלקע-רונג איז זייער צופרידן מיט די רעזולטא-טען וואס זיי האבן באקומען פון מערב קאנאדער מעל, און די טראנספארטאציע פון מעל קיין יאפאן דורך דעם וואנקא-ווערער האפן איז זייער צופרידנשטעלנד.

דר אינדוסטריעלער און עקאנאמישער צושטאנד אין יאפאן איז איצט א צופרי-דענשטעלנדער, איבערהויפט ווען מען זאל עס פארגלייכן מיט דעם צושטאנד אין כינע וואו עס קומען איצט פאר אויפ-שטאנדן און א שטענדיקער קאמף ווערט אנגעפירט צווישן פאלק, מיט דעם גרע-סערן געברויך פון קאנאדער מעל וועט יאר-פאן ווערן נאך א בעסערער קונה אויף קאנאדער פראדוקטן.

—(:-)—

פארגרעסערונג אין "ווייט-פיש" רע-ווסן אין דער וועסט

די פיש קולטור דעווייזיע פון "דאמיני-אן דעפארטמענט אף פישעריס" פאר דעם יאר 1930, האט פארשפרייט ווייט-פיש אייעלאך אין די וואסערן פון מאניטאבא, סאסקאטשעוואן און אלבערטא אויף 28 פראצענט מער ווי אין לעצטן יאר, אדער א טאטאל פון 217 מיליאן און 114 טויזנט.

באריכט אז סאוועט רוסלאנד האט פארקויפט צוויי און האלבן מיליאן בושל ווייץ צו ענגלאנד

ליווערפול, אווגוסט 15. — עס ווערט באריכטעט, אז סאוועט רוסלאנד האט פארקויפט צו דער פראאייניקטער קעניג-רייך (יונייטעד קינגדאם) צוויי מיליאן און 500 טויזנט בושל ווייץ. דער וועטער צושטאנד אין אייראפע האלט נאך אן ניט גינסטיק.

פון בולגאריע מעלדעט מען, אז די ווייץ גערעטעניש וועט דארטן זיין ארום 62 מיליאן און קיר הונדערט טויזנט בו-שעל, אין פארגלייך צו 33 מיליאן און 120 טויזנט בושל פון לעצטן יאר.

אן אפיציעלע אפשאצונג פון יוגאסלא-וויע לויטעט, אז דארט וועט זיין א ווייץ גערעטעניש פון 88 מיליאן און 800 טוי-זענט בושל, אין פארגלייך מיט 95 מיליי-אן און 120 טויזנט בושל פון לעצטן יאר.

—(::)—

צוקער פראדוקטן אויף איבער 47 מיליאן דאלאר פראדוצירט אין קאנאדע לעצטן יאר

אטאווא. — די דאמיניאן ביורא און סטאטיסטיקס האט פארעפנטלאכט פאל-גענדע אינטערעסאנטע ציפערן וועגן דער צוקער אינדוסטריע אין קאנאדע.

אין דע סלעצטן יאר האבן די 8 צוקער דעפיינערס פון קאנאדע אויסגעצאלט $2.748.396 אין ווייזדשעס, אביסל מער ווי אין דעם פאריק יאר.

דער קאפיטאל אינוועסטירט אין די דאזיקע דעפיינערס האט באטראגן 113, 43.534 דאלאר אין פארגלייך מיט 818, 625, $48 אין 1928.

די קאנאדישע דעפיינערס האבן בא-שעפטיקט 2.325 פערזאן, פון וועלכע 2.018 האבן געארבעט פאר ווייזדשעס און 307 פאר סאלארים.

דער ווערט פון די צוקער פראדוקטן אין 1929 האט באטראגן $47.151.960 אין פארגלייך מיט 155, 985, $52 אין 1928.

—(::)—

"בילדינג פערמיטס" אויף איבער פיר מיליאן דאלאר ארויסגענומען אין סאס-קאטון ביז אוג. מאנאט

מיט דער באוויליקונג פון א פערמיט אויף $110.000 פאר א היים פאר נויר-סעם ביים שטאטיקן שפיטאל, האבן די ציפערן פון פערמיט פאר געביידעס, דערגרייכט צו איבער פיר מיליאן דאלאר אין סאסקאטון. נאך איינע גרויסע פער-מיטס וועלן וואהרשיינלאך ארויסגענומען ווערן היינטיקן מאנאט.

וועלכע זיינען די בעסטע יארן פון דעם מענשנס לעבן?

באריכטער שריפטשטעלער, וועלכער איז שוין באלד 60 יאר אלט, קלייבט אויס די יארן צווישן 35 און 45

ווען, צום ביישפיל, א נס וואלט גע-שעען, אז א מענש וואלט זיך אליין גע-קאנט באשטימען וועלכן עלטער פון יארן וויל ער פאר זיך, — וואס פאר א יארן וואלט ער דאן אויסגעקליבן?

די דאזיקע פראגע, אויב ניט מיט די דאזיקע פינקטלאכע ווערטער, האט מען געשטעלט דעם באוואוסטן שריפטשטע-לער אכצעהן פעיסאן טערהון, וועלכער פייערט איצט זיין 60יאריקן געבורטס-טאג. טערהון האט ניט לאנג געקלערט און האט גלייך געענטפערט: 35.

דער, וואס האט אים די דאזיקע פראגע געשטעלט, האט זיך געוואונדערט און האט געפראוועט אפווענדן. סטייטש, מען זאגט דאך, אז 50 איז דער גאלדענער מיטעלוועג פון מענשנס לעבן: די יארן ווען ער ברייגנט ארויס דאס בעסטע וואס איז אין אים? . . .

דארויף האט דער שריפטשטעלער גע-געבן א ריזיג לאנגע דערקלערונגען, וועלכע מיר האבן געלייענט אין דעם וונטאג "לעדזשער". מען מוז ניט זיין דוקא איינשטימיג מיט אלץ וואס דער גע-ערטער שריפטשטעלער זאגט, אבער אלץ וואס ער זאגט איז זיכער טיף דורכגע-טראכט און, דער עיקר, דורכגעלעבט. ווייל, ווי געזאגט, ער ווערט אינגיכן 60 יאר אלט.

יעדער מענש, ביי ערשטן אויגנבליק, וועט געוויינלאך זאגן, אז די יונגסטע יא-רען זיינען די בעסטע. עפעס א קליינ-ליי קייט צוואנציקער יאר. ווער קאן זיי גאר אפשאצן, ווער קאן דעם באצאלן זייער ווערט! אבער ווען מען טראכט זיך אבי-סעל מער אריין אין דעם ענין, הויבט מען זיך אן צו איבערצייגן, אז די יונגע יארן זיינען, נאכאלעמען, ניט די בעסטע און ניט די אינטערעסאנטסטע אין לעבן.

אודאי איז גוט צו זיין יונג, זאגט אל-בערט פעיסאן טערהון, אבער אייביק יונג זיין, ווער וואלט עס געוואלט? ! אודאי איז גוט צו זיין יונג און פריש און געזונט אויף אלע אבריס, אבער ווער וואלט עס געוואלט אייביק צו זיין אין דעם דאזיקן עלטער און שטענדיק ציטערן פאר א גע-וויסן דזרכפאל אין עקזאמענס, און פאר אפגעגנארט ווערן אין א ליבע?

די יונגט איז זארגלאז, די יונגט איז שטיפערייש, די יונגט קאן טאג א סך זאכן וואס מענשן פון די פופציקער קאנען שוין ניט. א יונגער מענש קאן אפפארבעטן א נאנצן טאג אין אפיס אדער אין דער פאב-ריק, און די נאנצע נאכט הוליען מיט מיידלאך, ניט לייגן זיך שלאפן און ווידער גיין אינדערפרי צו דער ארבעט. אבער מיט וויפיל געפאר איז פארבונדן די יו-גענט? וויפיל נאריש קייטן און אומפאר-אנטוואורטלאכקייטן באגייט די יוגנט?-

א יונגער מענש קאן חלומ'ען און פאנ-טאזירן. ער פארגלייכט זיך און באטראכט זיך אלס דעם פרעזידענט פון אמעריקע אדער אלס א וועלט טשעמפיאן פון קולאק העלדן, אבער די יארן פון דרייסיק און פינף-און-דרייסיק, ווען דער מענשלאכער מח פאנגט אן צו קריסטאליזירן זיך, — יענע יארן זיינען די אמת'ע. ווען דער מענש פאנגט אן צו פארשטיין און הנאה האבן פון דעם לעבן.

אין דעם עלטער פון 35 אין דער מענש נאך באדייטענד יונג הנאה צו האבן און צו פארשטיין דאס לעבן. אבער ער איז שוין פריי פון יענער יוגנטלאכער אימ-פולסיוויטעט, וועלכע ברייגנט אריין פיל מאל אומאנגענעמלאכקייטן. אין די דא-זיקע יארן איז ער נאך ווייט פון דער על-טער, וועלכע שרעקט אים מיט די 45 יארן. ער איז אין דעם בעסטן צושטאנד סיי פיזיש און סיי גייסטיק, אין די דאזי-קע יארן איז ער אמבעסטן צוגעפאסט אויסצוקלייבן צווישן שלעכט און גוט לע-בען. אין יענער צייט קאן ער אמבעסטן זיך אויסהיטן פון געפערלאכע גליטש-פלעצער, איבער וועלכע אזוי פיל יונגע מענשן גליטשן זיך אפט מאל אויס. זיינע קינדער זיינען דאמאלט נאך קליין, און זיי קאנען נאך ניט אריינטראגן זייער איינענעם טאג אין זיין לעבן. ער איז דא-מאלט דעם אמת'דיקער באלעבאס אי-בער זיך אליין.

די יארן צווישן 35 און 45 זיינען די בעסטע יארן פאר מענשן.

פיינט אייער הויז איצט
שיין, גוט און בילליק
ראיעלע ארבעט אין צופרידנהייט
MAX GORDON
484 FLORA AVE.

נוצט עווערעדי

האט שאט בעטערים

טרוקענע בעטערים דויערן לייגנער ווען באר-שיצט פון נאסקייט אדער פייכטקייט. פייכטקייט קאן ניט גנב'ענען אייער קראפט פון מעמאלענער קיים עווערעדי "האט שאטס".

די שטארקע קוירענט און אוניפארם לאנג לעבן פון די דאזיקע באריטע בעטערים האבן זיי גע-מאכט פאר דעם ערשטן איסוואל פון אלע טייפס פון גאז און מאריז אינדזשיניריינג.

עווערעדי "האט שאטס" און טרוקענע בעטערים זיינען צו פארקויפן אין אלע אנפירנדיקע גאראַ-דזשעס, עלעקטרישע דעפארטמענטאל, הארדוו-ווער און דזשענעראל סטארס. גיט אכטונג אויפן נאמען עווערעדי אויף יעדער בעטערי.

CANADIAN NATIONAL CARBON CO., LIMITED
Calgary Vancouver TORONTO Montreal Winnipeg
Owning Eveready Radio Station CKNC, Toronto

EVEREADY
דראי בעטערים
זיי דויערן לענגער

DB 1

אידישער מלוכה טעאטער אין מאסקווע האט פארלארן דעם חן

פון מאסקווע מעלדעט מען:

דער אידישער מלוכה טעאטער אין מאסקווע איז איצט אין געפאר צו ווערן אויס מלוכה-טעאטער, ווייל אין די געהע-ריקע טעאטראלע אינסטיטוציעס ווערט איצט באהאנדלט די פראגע וועגן ארויס-נעמען דעם אידישן טעאטער פון רשות און אויך פון דעם בודזשעט פון דער מלוכה.

עס ווערט אנגעוויזן, אז דר אידישער טעאטער אין מאסקווע איז היינט צו טאג ניט גענוג רעוואלוציאנער אין זיין רע-פערטואר און דערפילט ניט גענוג זיין מיסיע צו דערציען די בריטע מאסן פא-ליטיש, וואס א רעגירונגס טעאטער דארף טאן.

טראגישער טויט פון א יונגן בונדיסט

פון טארנאוו (גאליציען) מעלדעט מען, אז דארט איז פארגעקומען פאלגענדער טראגישער פאל, וואס האט ארויסגערופן טיפן טרויער ביי די אידישע ארבעטער פון יענער שטאט.

דער פארפאל האט פאסירט אין לאקאל פון דער טארנאווער בונדישער ארגאניי-זאציע "צוקונפט".

די פענסטער פון לאקאל, וועלכער גע-פינט זיך אויפ'ן פארטער, גייען ארויס אויפ'ן שכנ'ישן הויף. אויף דעם הויף ארבעט א מצבה-קריצער, און דער הויף איז פארלייגט מיט פיל שטיינער.

אין לאקאל האט זיך געפונען א קליי-נע צאל חברים, וועלכע זיינען נעקומען פון פעלד. דער יוגנטלאכער מיטגליד פון דער ארגאניזאציע "צוקונפט", דער 16 יאריקער מאלער ארבעטער בנימין יאפעל איז ארויס דורכ'ן פענסטער און געוואלט ווייזן א צווייטן חבר, אז ער וועט אויפ-הויבן א גרויסן שטיין. ביים אויפהויבן דעם שטיין איז ער מאמענטאל געפאלן און באקומען א בלוט-שטורץ. דער אנגע-קומענער דאקטער האט נאר געקאנט פעסטשטעלן דעם טויט.

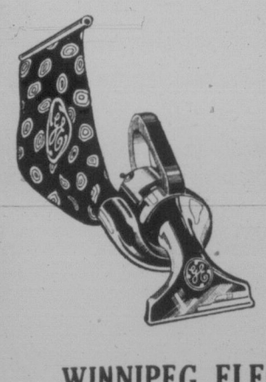

מוטער, פאטער, שוועסטער אדער ברודער
הערט זיך איין
ווייסט איר, אז איך בין דער שענסטער און סאמע בעסטער קליינער יאט צו היינינקן טשעסטערפילדס, טשערס, ווינדזאר סילס, קאר אפהאלסטערינג, א. א. וו. און איך בלאז אויס שטויב פון ווינקעלאך אויך. איך טו אויך דיי זינפעקציריג אייער היים.
נעמט מיך אהיים פאר
50c
באלאנס $1.00 א מאנאט
WINNIPEG ELECTRIC COMPANY
Power Bldg. — St. Boniface — 511 Selkirk Ave. — St. James

אויפטערקזאם! דיירי לייט! אויפטערקזאם!
פארלאנגט מעלוויל אדער וועיבורן
שארטס און ברען
עס איז בעסער און ביליקער
פראדוקטן פון די
SOO LINE MILLS LIMITED
אפערירט ביי
קעני וואלדמאן און לערטשער
24-28 DERBY STREET — WINNIPEG
וויניפעג ווערהויז
טעלעפאנירט 52 906
אונזערע ליידיקע זעק ווערן צוריקגענומען פאר דער פולער פרייז

NEW
Palace Theatre

בעסטע ריידנדיקע בילדער
וועסטערן עלעקטריק סיסטעם

היינט און מאָרגן ווערט געוויזן
(דזשנעראל)
לעט'ס גאָ פלייסעס"
מיט פרענק ריטשארדסאָן, שארון לין
און א וואונדערבארער קעסט.
פארפעלט ניט צו זעען דאס דאזיקע
אמוזירנדיקע בילד — דורכאויס
ריידנדיק און זינגענדיק
אויך
ריידנדיקע קאמעדיע — טארזאן דער
טיגער און "קרייזי קעט"

קומענדיקע וואך, מאנטאג, דינסטאג
און מיטוואך
(דזשענעראל)
אייער ליבלינג, דער גרעסטער אקטיאר
פון דעם ריידנדיקן לייוונט
וואַרנער באַקסטער אין
"אזעלכע מענער זיינען געפערלאך"
אויך
ריידנדיקע קאמעדיע — פאקס נייעס
און פיטשורעטס

באמערקט די נייע פרייז:
דערוואקסענע — **25c**
יעדער סיט צו יעדער צייט
קינדער, 10 און 15 סענט

אין פעלעס טעאטער

"לעט'ס גאָ פלייסעס", איז דער נאמען פון דעם בילד וואס ווערט היינט געוויזן אין פעלעס טעאטער. דאס איז א דורכאויס ריידנדיק בילד, א מוזיקאלישער ראָמאנס וואו עס זוערט אפגעשפּילט דאס נאכט־לעבן פון הא‌ליוואוד. אין דעם בילד ווערן דורכגעפירט פּרעכטיקע באלעט נר מערן מיט טויזנטער געלעכטערס. טענץ, געזאנג און אינטערעסאנטע האנדלונג, מייסטערהאפט דורכגעפירט פון אן ערשט קלאסיקן קעסט. עס ווערט אויך געשפּילט א שיינע ריידנדיקע קאמעדיע. זעט אין הערט עס אין פעלעס טעאטער.

די ערשטע דריי טעג פון קומענדיקער וואך, וועט געוויזן ווערן דאס זייער איינטערעסאנטע בילד "אזעלכע מענער זיינען געפערלאך", א דורכאויס ריידנדיק בילד, מיט דעם באריומטן מואוויי סטאר, וואַרנער באקסטער, אין דער הויפּט ראָל. עס וועט אויך געוויזן ווערן א דורכאויס ריידנדיקע קאמעדיע, פאקס נייעס און פיטשורעטס.

עס איז בלויז א פראגע פון מינוטן

אריינצושטעלן אן "ער" אין
"דאס אידישע וואָרט"

אייער טעלעפאָן וועט אונז דער־
גרייכן אין נעצייטלעך סעקונדן
טעלעפאָנירט

52 213

און אייער "ער" וועט דערשיינען אין דער
זעלביקער אויסגאבע

לערערן "דאר", נער־וועז, געווינט ענערגיע — 14 פונט אין 3 וואָכן

סט. אורעל, פּ. ק. — "בין געווען נער־וועז. ערשעפּט, אזוי דאר, אן איך האב זיך געשעמט", שרייבט מיס אלפאנזין פאר־טיער, לערערן. "איך האב פּרובירט איי־ראנייזד איסט. געוואונען 14 פונט אין 3 וואכן. איצט געווינט, פריילאך".

לערער, ארוואקאטן, דאקטוירים, נויר־סעס, מוטערס, גייסטלאכע, אלע שרייבן ווי זיי האבן געוואונען פון 5 ביז 15 פונט אין 3 וואכן דורך די גוטע איירא‌ניי‌זד איסט. פלעקן פון הויט פארשווינדן. "נערוון", פארשטאפונג, אומפארדייאונג, טראגן זיך אפ איבער נאכט.

איירא‌ניי‌זד איסט איז צוויי גרויסע טאַ־ניקס אין איינעס — וואנ־בויענדע מאלע איסט (הייוון) און קרעפטיקנדע בלוט־געבנדע אייזן. פיל מאל שטארקער ווי ניט מעדיציניש הייוון. רעזולטאטן אין האלב צייט.

זייט ניט "דאר", שוואך, נערוועז. אין געפאר פאר ערנסטע קראנקהייטן. נעמט די דאזיקע אנגענעמע טאבלעטס. קיין הייוונדיקער טעם, קיין נאז. אויב ניט צו־פריידן מיט די שנעלע רעזולטאטן, וועט איר קריגן אייער געלט צוריק. קריגט היינט איירא‌ניי‌זד איסט פון אייער דראַ־ניסט. פילט גוט מארגן. נאד שנעל.

די פאמיליע אין דער היים

א גרויס ארטיקע כר מצוה: ארום $250 געשאפן פאר'ן בית יתומים

שבת נחמו, איז געפייערט געווארן די בר מצוה פון נחמן יצחק דזשייקאב, זון פון מר. און מרס. ב. דזשייקאב, 132 מע־טעסאן עוועניו. דער בר מצוה, וועלכער איז אליין געווען דער בעל קורא האט אי־בערראשט אלע אנוועזנדע מיט זיין קרי־אה און אויך מיט זיין מפטיר. דערביי האבן די עלטערן און פריינט אויך ניט פארגעסן זייערע פליכטן צום בית יתומים און א הכנסה פון קרוב $250 פאר'ן בית יתומים האבן די אנוועזנדע מנדר געווען. שחרית האט געדאוונט חזן דזשייקאב, אן אנקל צום בר מצוה, און מוסף האט גע־דאוונט חזן אסטראוו מיט'ן בית יתומים כאר.

נאכ'ן דאוונען האט דער עולם זיך פיין אונטערהאלטן ביי שיין געדעקטע טישן מיט כל טוב. א שיינער בוקעט בלומען איז צוגעשיקט געווארן צום בר מצוה פון די ארבעטער פון דזשייקאב און קראלי פעקטאָרי מיט בעסטע וואונשן.

דער פּאָרזיצער איז געווען מר. מ. דזשייקאב, וועלכער האט אליין אויסגע־דריקט אייניקע זייער איינדרוקספולע ווערטער מעינא דיומא און האט געגעבן די געלעגנהייט צו פיקע אנוועזנדע, וועל־כע האבן ווארים באגריסט און געוואונשן דעם בר מצוה און די עלטערן די בעס־טע וואונשן. טעלעגראמעס זיינען דער־האלטן געווארן פון פיקע קרובים און פריינט אין קאנאדע און די שטאטן צו דער געלעגנהייט. די עלטערן דאנקען אלע אנוועזנדע און ווינשן זיי פיל שמחות.

* * *

אן איבעררא‌שושנג איז געמאכט געווארן צו מרס. פּראסאן פאר איר געבורטס־טאג, 10טן אווגוסט, ביי אירע קינדער מר. און מרס. זעלטשען. ביי שיין געדעק־טע טישן, מיט כל טוב, באפוצט מיט לע־בעדיקע בלומען האט זיך דער עולם פיין אמוזירט. פּאָרזיצערן איז געווען מרס. סי־גאל. יעדער איינער האט געהאט די גע־לעגנהייט צו באגריסן די יובילירן. עס איז געווען א פיינער אוונט. מר. פּלאטקין האט פארשאפן א סך פארגעניגן מיט זיין זינגען און אנעקדאטן. די קינדער האבן געגעבן דער מוטער פיל מתנות. די יו־בילירטן האט געגעבן 5 דאל. אויף צדקה. די פאלגנדיקע זיינען אנוועזנד געווען:

מרס. פּראסאוו, מרס. זלאטניקאוו, מרס. גאלדין, מרס. סוכאראוו, מרס. גרינבערג, מרס. עלקין, מרס. לאפשין, מרס. סיגאל, מרס. דאדין, מרס. קעלער, מרס. א. פאמין, מרס. מייזעל, מרס. פּראַ־סאוו, מרס. א. קאהען, מרס. סימקין, מרס. בוכהאלטער, מר. און מרס. פּלאט־קין, מר. און מרס. זעלטשען, מר. און מרס. ד. פּלאטקין, מר. און מרס. ז. פּראַ־סאוו, און מרס. דאשטייז.

**

מרס. מ. קאנגא מיט אירע צוויי קינדער פון עדמאנטאן, זיינען צו נאסט אין ווי־ניפּעג ביי איר מוטער מרס. ד. ספּיוואק.

מעדיסין העט, אלטא.

מר. און מרס. א. פּאלאנסקי און פאמי־ליע האבן געמאכט א רייזע אין קאר קיין ווינניפּעג, וואו זיי האבן פאַרבראַכט 3 וואכן צייט, און זיינען געווען די געסט פון מרס. פּאלאנסקיס פאמער, ברידער און שוועסטער. גלייכצייטיק האבן זיי געפּראַ־וועט די בר־מצוה פון זייער זון, ישעיה, אין דעם גרויסן תלמוד תורה זאל, שבת, דעם 12טן יולי. נאכ'ן דאוונען זיינען די געסט איינגעלאדן געווארן צום זיידן פון'ם בר־מצוה, מר. ג. רייבער פון 444 מאני־טאבא עווע. ביי שיין געדעקטע טישן האבן די געסט פארבראכט. שיינע רעדעס ווינ־שנדיק דעם בר־מצוה מיט זיינע עלטערן פיל גליק און נחת, זיינען געהאלטן גע־ווארן פון מר. גארפינקל, מר. קושניר, מר. קאוולסאן און מר. אהרן רייבער. די פאל־גנדיקע געסט זיינען אנוועזנד געווען:

ישעה פּאלאנסקי, מר. ג. רייבער, מר. און מרס. א. פּאלאנסקי, מר. מ. פּאלאנ־סקי, מיס מ. רייבער מיס א. רייבער, מר. און מרס. א. רייבער, מר. קלי־שיאנסקי, מר. און מרס. וו. רייבער, מר. און מרס. מ. פּאגעל, מר. און מרס. סי־נייסקי, מר. קאוולסאן, מר. גארפינקל, מר. און מרס. קושניר, מר. און מרס. נאוויק, מר. און מרס. י. פּארטנאי, מר. בליי, מר. און מרס. מ. ריטשמאן, מרס. ד. בליי, מר. און מרס. פּאלאק, מר. און מרס. א. גלעס, מר. ארל רייבער.

מר. און מרס. פּאלאנסקי האבן באַ־דאנקט די פרויען פון מוטער פאראיין פון תלמוד־תורה פאר דער גוט־ווינשנדיקער טעלעגראמע וואס זיי האבן געשיקט. ווי אויך צו אלע געסט וואס זיינען געווען אנוועזנד און האבן באשיינט זייער שמחה

אלע געסט האבן זייער שיין פארבראכט און ווינשנדיק פיל גליק צו מר. און מרס. פּאלאנסקי און זייערע קינדער, זיינען זיי זיך צענאנגען אין א פריילאכער שטימונג.

—(::)—

בריוו אין רעדאקציע

וועגן "חסד של אמת"

חשוב'ער רעדאקטאר: —

דערלויבט מיר צו זאגן א פאר ווערטער וועגן "חסד של אמת" און מר. אב. כהן. לעצטן דאנערשטאג איז אין דזשענעראל האספּיטאל געשטארבן אן אלטע פרוי. ארים, עלנע, די קינדער זיינען צעזייט און צעשפּרייט, עס וואלט געווען אויסגעקר־מען דער אלטער פרוי צו ליגן ביז איבער שבת אין מארג. האב איך זיך דערמאנט אן אב. כהן מיט זיין סאסייטי. איך האב אים גלייך אפּגעטעלעפאָנירט און אים אי־בערגעגעבן וועגן דער לאגע. איך האב באַ־קומען פון אים אן ענטפער אז די לויה וועט זיין פרייטאג נאכמיטאג אום צוויי אויזיגער. פופצן מינוט צו צוויי בין איך צוגעפאָרן צום פּלאץ וואו די לויה האט געראַרפט פאַרקומען. איך האב דאַרט גע־טראָפן מר. אב. כהן און אלעס איז געווען אראנזשירט. דער גרויסער טויטער וואגן פון דער היברו סיק בעג. איז צוגעפאָרן. מר. כהן האט אויף אראנזשירט א מנין צו פאָרן צום הייליקן אָרט ווי אויך קאַרס.

איך וויל אויסדריקן מיין הארצלאכן דאנק צו דער "חסד של אמת" סאסייטי און צו מר. אב. כהן.

איך דאנק אייך, ווערטער רעדאקטאר, פאר דעם שטיקל פּלאץ.

מיט דרך־ארץ,
דוד ספּיוואק,
291 מאניטאבא עווע.

אפּגעפאָרן קיין לאס־אנדזשעלעס

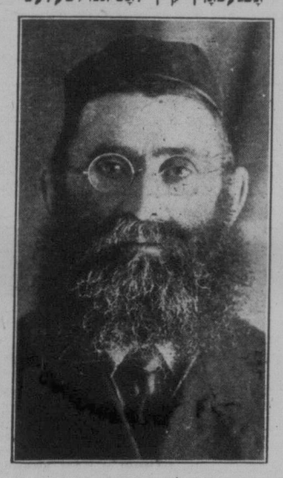

ר' משה קאהם

ר' משה קאהם, גוט באקאנטער ווי־ניפּעגער תושב, איז אפּגעפאָרן מיטוואך קיין לאס־אנדזשעלעס וואו ער וועט פאר־ברייגנען דעם ווינטער ביז פעברואר מאַ־נאט, ווען ער וועט זיך צוריקקערן קיין ווינ‌יפּעג, אנצופירן מיט זיין מצה מסחר, ווי יעדן פריערדיקן יאר.

—(::)—

ליפּטאָן, מאסס.

זונטאג, תשעה באב, איז אויף דעם הי־גען בית עולם אויפגעפנט געווארן א מצ־בה אויפ'ן קבר פון אברהם מאיזע, וועל־כער איז דא געשטארבן מיט א יאר צו־ריק.

ווי געוויינלאך, אין אזוינע פאלן, זיי־נען געמאכט געווארן "מלא"ס אויפ'ן דא־זיקן קבר, ווי אויך ביי אנדערע קברים. לויט'ן פארשלאג פון'ם שרייבער פון די דאזיקע שורות, וועלכער האט אויך גע־מאכט די מלא'ס איז אנגענומען געווא־רען, אז דאס געלט פאר די מלא'ס זאל גיין פאר דעם מערב קאנאדער בית יתו־מים. עס איז געוואמלט געווארן די סומע פון $9.50. ביילגנד וועט איר געפינען א מאני אָרדער און פּאוסטאל־נאט אויף דער אויבנדערמאנטער סומע. וועלכע איר זייט געבעטן איבערצוגעבן צום בית יתו־מים. פאלגנדע האבן ביינעשטייערט: מרס. א. מאיזע, $1. מרס. א. בייער, $1. מר. מ. בייער, $1. מר. וו. רייכמאן, $1. מר. פ. רייכמאן, 50c. מר. א. סינקלער, $1. מר. מ. פּאסאני, $1. מר. ס. ניומאן, $1. מרס. בערקאוויץ, $1. און מרס. ב. בינים, $1.

אהרן צייטלין.

געזעלשאפטלאכע נאָ־טיצן פון קאלנארי

מר. מאיערבאלד פון מאנטרעאל איז דא אין שטאט נעשעפטלאך.

* * *

די הינע קאנסערוואטיווע פּארטיי מאכט גרויסע הכנות פאר דעם פרעמיער ר. ב. בענעט, וועלכער וועט דא זיין דעם 20טן אווגוסט.

* * *

די פירמע פון טולל און ארדען האט אסיינט. מען איז דערשטוינט פון דעם אומדערוואר־טענטן בראך פון דער פאראנטוואר־טלאכער פירמע.

* * *

מר. און מרס. ליפּעטס האבן געגעבן אן אוגט פאר מר. און מרס. מ. פּראדקין.

* * *

מר. שטערנבערג איז דא געווען גע־שעפטלאך.

* * *

מר. פּראדקין פון עדמאנטאן איז דא פארבייגעפאָרן אויפ'ן וועג אהיים.

* * *

די טוירנער וועלי אויל פעלדער, האבן לעצטן חודש פּראדוצירט 114,000 פעס־לאך אויל, דאס מיינט, לויט דעם איינ־קונפט וועט טוירנער וועלי פּראדוצירן אויל אויף 9 מיליאן דאלאר א יאר.

* * *

מר. און מרס. א. א. היפּס און פאמיליע זיינען דא דורכגעפאָרן אויפ'ן וועג קיין וואנקאווער.

לידא אמאנסקיס סטודיא אפן סעפּטעמ־בער דעם 2טן

מים לידא אמאנסקי (מרס. דייוויד סלייטער) גוט באקאנט פּיאנ‌יסטן אין נארט ווינ‌יפּעג, אנאנסירט, אז זי וועט ווידער דערעפענען איר פּיאנא סטודיא, פאר'ן לערן־יאר 1931—1930, מאנטאג, דעם צוויי־טן סעפּטעמבער, אין סוויט 38 רעדוואוד אפּארטמענטס, וואו זי וועט ווי אין די פריערדיקע יארן אנפירן מיט אירע פּיאנא קלאסן.

Reliance Ink

100 פּראצענט קענ‌ערי‌ען
די טינט אויף וועלכער איז קענט
זיך פארלאזן.

איר וועט פילן א סך בעסער

און איר וועט האבן מער צייט צו פאר־ברייגנען אויף דער פרישער לופט, דורך שיקן צו אונז אייער לאונדרי, אנ־שטאט צו אוועקגעבן א סך שווערע שטונדן איבער דעם וואש טאב.

די יעניקע אין די ביטשעס

ווילן געפינען אונזער באדינונג אזוי פּינקטלאך און גוט, אזוי ווי אין שטאט

טעלעפאָנירט 22818

אדער שרייבט צו

PEERLESS LAUNDRY

55 PEARL STREET

טויזנטער צופרידענע קאָסטאָמער

גלייכן בעסער אונזער ארבעט פאר א סך יאר, וואס מאכט אונז שטארק געגוג צו זאגן אז אונזער

באדינונג און ארבעט

אין

דריי קלינינג, פּרעסינג און דייאינג

איז אומפאַרגלייכבאר

אן אויספּרוביר אָרדער וועט אייך איבערצייגן אין אונזער גוטער ארבעט

טעלעפאָנירט 37 244 פאר אונזער דרייווער

איין טאג באדינונג אויב פארלאנגט

McCARTHYS LTD.

מים לידא אמאנסקי

(מרס. דייוויד סלייטער)

וועט ווידער דערעפענען איר סטודיא

דעם 2-טן סעפּטעמבער

אין סוויט 38 רעדוואוד אפּארטמענטס

טעלעפאָן 53 179

ניי 1931

מארקאָני ראַדיאָ

א בוכשטעבלאך נייער מאָדעל — אכט־טיוב יוניט וואס פארקערפּערט די נייסטע פי־טשור פון ראדיא אינזשעניר‌ונג.

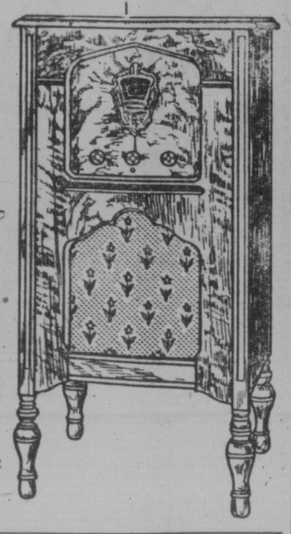

פרייז
$185

קאמפּליט מיט טיובס
באקוועמלאכע טערמינען
אראנזשירט

קויפט פון עטאבלירטע און ראיעלע
ספּעציאליסטן

WINNIPEG PIANO CO LTD

333 PORTAGE AVE.

ברענטשעס אין סט. דזשיימס,
טראנסקאנא, ברענדאן, דאוסין,
יארקטאן, פארט־ארטור

סטאָרקיפּערס!

די היינטיקע קונים ווייסן אז עס איז דא
אן אונטערשייד

דאס איז די אורזאך פארוואס א סך סטארקיפּערס
האלטן אין סטאק בלויז די

דאב'ס קעפּ א לידער אין **סטייל קוואליטעט**

געמאכט בלויז מיט קוואליטעט אימפּארטירטע און קאנאדער מאטעריאלן
איידער איר ניט אריין אייערע אָרדערס פאר דעם פאל 1930, זייט זיכער
פריער צו זעען אונזערע סעמפּלס און סוואטשעס.
און די נידערי‌קסטע אין פרייז
אייער פארלאנג פאר סעמפּלס און סוואטשעס וועט פינקטלאך
אטענדעט ווערן

DOBBS CAP MFG. COMPANY LTD.

A. DOBBS, President
J. W. PECK BLDG., WINNIPEG — PHONE 89 781

איצט איז די צייט

צו פארהיטן אייער היים
פון דער ווירקזאמקייט פון שלעכטע
פונדאמענטן

ווען די פונדאמענטן פון אייער הויז הויכן אן צו זינקען,
וועט איר אויסגעפינען אז אייערע פלארס בויגן זיך אייז, די
סיילינגס שפּאלטן זיך און דער וואל־פּייפער שיילט זיך אפ. און
וויפל איר זאלט ניט פאַרריכטן די דאזיקע זאכן, יעדע באוונדער,
וועט זיך עס ווידעראמאל טרעפן. אייער איינציקער מיטל—רופט
אונז אפ און מיר וועלן אייך ווייזן ווי אזוי צו פארמיידן דעם
דאזיקן טראבל, אין מיר וועלן אייך איינשפּאַרן א סך געלט.

מיר ספּעציאליזירן זיך אויך אין
בויען און פאַרריכטן ווערענדעס, לייגן צעמענט סיידוואָקס
פאטס און דרייווס

אפשאצונגען פריי

אלע אונזערע ארבעטן גאראנטירט

H. A. JACK & Co.

260 MAGNUS AVE. — PHONE 52 482

ספּעשל בלויז פאר היינטיקן מאָנאט
שניידט אויס דעם קופּאָן און ברייגנט אים צו

שאפּיראס אָרט סטודיאָ

228 סעלקירק עוועניו — ארום קאר. מיין סט.

און מיר וועלן מאכן פאר אייך

לשנה טובה פאָטסקארד בילדער

פאר איין דאלאר א דאזן און העכער. דער אנבאט איז גוט
בלויז פאר היינטיקן מאנאט, צוזאמען מיט דעם דאזיקן קופּאָן

פאָטאָגראפיעס פון קינדער וואקסן קיינמאָל ניט אויס

איר וועט קריגן פולשטענדיקע צופרידנהייט
און מעסיקע פרייזן פון

Smith Photo Studio

ל. דערעשין, מענעדזשער

405 Selkirk Ave. Ph. 55 497

THE NEW YORK PUBLIC LIBRARY
AUG 21 1930
ASTOR, LENOX AND TILDEN FOUNDATIONS

Classified Section קלאסיפייד סעקשען

ספּעציעלע פּרייזן פאר ארוועדטייזינג אין דער קלאסיפיצירטער אפּטיילונג

איין מאל, 5 ס. פּער "אנייט לינע" — פאר 3 מאנאט. $2.15
פאר א וואָך, 20 ס — פאר 6 מאנאט. $4.00
פאר א מאנאט, 75 ס. — פאר 1 יאר. $7.50

:: צו פאַרקויפן ::
FOR SALE

8 רום פולי מאָדערן הויז, אוק פיניש, אוק פלאָרס, פייער פּלייס, שיינע עלעקטריש פיקסטשורס, גרויסע ליכטיקע רומס, שיין אויסגעדעקאָרירט, גאַראַזש — מוז באַלד פאַרקויפט ווערן פאַר א גרויסער מציאה. פאַרלירט ניט די געלעגענהייט און זעט זיך מיט אונז באַלד וועגן דער הויז.

6 רום הויז, פולי מאָדערן, ניט ווייט פון מיין סטריט, א שיינער גרויסער לאָט. שיינע אויסגעפיקסטע ליכטיקע גרויסע צימערן, מיט אַלע מאָדערנע באַקוועמלאַכקייטן. פּרייז $3,600. קעש 400, באַלאַנס גרינגע צאָלונגען אַזוי ווי רענט. מוז באַלד פאַרקויפט ווערן. איינגנטימער פאַרלאַזט וויניפּעג.

סוויטס צו פאַררענטן

באַלפוריא אַפּאַרטמענטס, קאָטידראַל עווענוי.

גלאַב אַפּאַרטמענטס, סט. דזשאָנס עוו. און מיין סטריט.

נאַבעל אַפּאַרטמענטס, אַלפּרעד עווע., איסט אָף מיין סטריט.

רענפריו אַפּאַרטמענטס, מאָנטעז עוו., קאַר, פּאַוערס.

קאַרמאַן אַפּאַרטמענטס, באַראָס עווע.

דיימאַנד בלאָק, סעלקירק עווענוי.

מאַניטאָבא קורט., 337 מאַניטאָבא עוו.

דער גרעסטער אויסוואָל פון סוויטס אין דער נאַרט ענד.

אינשורענס פאַר אַלערליי צוועקן. געלט צו לייען אויף 6½ פּראָצענט.

Sheps Agencies Ltd.
804 מיין סטריט
טעלעפאָנס 761 55 און 807 53

צו פאַרקויפן א גייענדיקע ביזנעס, סטאָק און פיקסטשורס פאַר $1,200, 1 יאָריקער ליס. גוטע אורזאַך פאַר פאַרקויפן. וועגן 769 באַראָס עווענוי, נאָר 12 אויזיגער.

פאַרוואָס זאָלן רענט ?

באַגרייפט איר, אז איר צאָלט $420 א יאָר אינטערעסט ווען איר רענט א הויז פאַר $35 א מאָנאַט. פאַרוואָס ניט שפּאַרן א כייל פון געלט פאַר אייך אַליין ?

מיר האָבן א גוטע 6 רום הויז מיט אוק פלאָרס דאונסטערס, אויף קאַלעדזש עווע. וואָס אונ קאָנט קויפן מיט זייער א קליינעם פּיימענט איינצאָלן, און $35 א מאָנאַט.

אויך א נייע בריק באַנגאַלאָו און קעש, און צאָלן $50 א מאָנאַט.

רופט אָפּ
MR. LAWRIE, OF
J. J. SWANSON & CO. LTD.
601 Paris Bldg., Phone 26 349
or Evgs. 503-007

א וואונדערבאַרער באַרגען ! פאַרטי פאַר לאָזט די שטאָט, וועט פאַרקויפן זייער ביליק א שפּעטיקן 1929 דואַנס סעדאַן, בלויז געפאָרן 2,600 מייל און איז אין פערפעקטן צושטאַנד. זיך וועגן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 940.

צו פאַרקויפן א 6 רום סטאָקע באַנגאַלאָ, וואונדערבאַרער לאַקישאַן. גרויסע ליווינג רום און דייענג רום, באַהייצט סאַן רום, אוק פלאָרס, אוק פיניש, 3 רומס אַפּסטערס צוגעגרייט צום פיניש. לאָט 250 ביי 36 רוועהר פראָנטעדזש. זיך וועגן אין 182 גלענוואוד קרעסענט, טעלעפאָנירט נאָר 6 501 428.

6 רומיקע הויז אין סט. דזשאָנס דיסטריקט, פולי מאָדערן, ניי, הייסע וואַסער באַהייצונג, קאָסט דעם איינגנטימער $7,500. וועט פאַרקויפן פאַר $6,500—$1,000 קעש, באַלאַנס טערמס. דאָס איז היינע פון די בעסטע הייזער אין סט. דזשאָנס דיסטריקט און איינע פון די בעסטע סטעס. זיך נאָכפרעגן ביי
W. J. SCHADEK LTD.
511 McIntyre Block Phone 22 782
Evening 401 647

רעדוואוד עווענוי, 7 רומס, נאָענט צו מיין סטריט. ניי געפאַרבט. באַרגען $2,700. לייכטע טערמינען. זיך וועגן צו
MR. DRYNAN
Ph. 80 321 or Evgs. 35 543

צו פאַרקויפן א גוט גייענדיקע ביזנעס, איינע פון די בעסטע כשר רעסטאָראַנטס אין שטאָט, לאַקיישאַן איז אין גוטן דיסטריקט. פאַר שנעלן פאַרקויף פּרייז $2500 איינשליסנדיק פּוירנישינגס און א פיאַנאָ. איינגנטימער פאַרלאָזט די שטאָט. וועגן
MR. PAVLOTT
c/o W. P. RODGERS & CO.
608 McIntyre Block, Winnipeg
Phone 28 467; Eve. 55 045

ארבעטער פאַרלאַנגט
HELP WANTED

פאַרלאַנגט א באַי אַדער מיידל, עקספּריעענסד אסיסטענט בוקקיפּער. מוז אויך קאָנען סטענאָגראַפיע. קיינער, אָן פריער דיקער "לעדזשער קיפּינג" דערפאַרונג, זאָל זיך ניט אָפּרופן. זיך וועגן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 928.

דערפאַרענער מענ'ס קעפּ אַפּערייטער פאַרלאַנגט. קיין אַנדערער זאָל זיך ניט וועגן.
DOBBS CAP MFG. CO.
6th Floor Peck Bldg., Winnipeg

מעדזשיק געז, מאַכט אויס דריי סענט א גאַלאָן. ניט־שעדלאַכער נאַראַנטירטער פּראָדוקט. גענוגט פון גרעסטע באַס מאַשינען, לייכלס, ציקולאַרן, לעטערהעדס, מיט אַגענטס נאַמען, צוגעשטעלט. פרייע איינצעלהייטן און פּראָבן.
P. A. LEFEBVRE & CO., LTD.
Magic Gas Bldg. Alexandria, Ont.

:: פערזענלאַכעס ::
PERSONAL

טענץ יעדע נאַכט אין אונזערע קלאַסן מיט וויניפּעג'ס בעסטע טענצער
גוטע פּאַרטנער פאַר אַלעמען
קאָמפּליט קורס. פּריוואַט לעסאָנס $5.00.
PROF. AND MISS SCOTT
200 Portage Ave. Next Lyceum. 88 106

SIMPSON & COMPANY
בייליפס
לייסענסד און באַנדעד
ד. סימפּסאָן, מענעדזשער
404 McINTYRE BLOCK PH. 88 008

געלט !
פאַר אייערע באַלדיקע נויטן
$50 ביז $500
צוועלף מאָנאַטן צו באַצאָלן עס צוריק.
ריזאָנייבל ריינטס. פינאַנסלאַכע באַראַטונג.
שטריינג פאַרטרויאַלאַך
אָפן טעגלאַך ביז 7.30 נאַכטס.
General Loan and Insurance Agency
718 Somerset Block, Winnipeg
Phone 24 789

R. B. ORMISTON
פּלאָריסט
צוויי סטאָרס צו אייער באַדינונג
96 Osborne St., Phone 42 386
340 Portage Ave., Phone 24 791
בקומען טעלעגראַפירט איבעראַל

לייף אינשורענס
בעסער צו האָבן א פּאָליסי און ניט דאַרפן עס, איידער דאַרפן דאָס און ניט האָבן..
P. A. TEMPLETON
807 Electric Railway Chambers
Phone 89 688

SERVICE DRUG STORE
מיר האַלטן א פולשטענדיקן סטאָק פון קרימס, פּאַוודערס, פּאַטענטירטע מעדיציגען און א. וו. מיר קומען נאָך פערסקריפּס שנאָס אין מיין דעליווערן צו יעדער צייט. מעיל אָרדערס פינקטלאַך אויסגעפילט.
מיר דעליווערן
962 Main St. at Selkirk. Phone 55 354

דיינקט !
$5 פאַר דעם אַדווערטייזמענט !
ברייגנגט עס אריין צו אונז אין פאַרלויף פון אויגוסט מאָנאַט — און קריגט $5.00 אַרונטער פון דע רעגולאַרן פּרייז פון יעדן סוט ($25 סווידזשעס אויסגעשלאָסן).
SCANLAN & McCOMB
417½ PORTAGE AVENUE

פאַרמאָ שאָנס פאַר מצכות געמאַכט און פאַרריקט פאַר אייער צופרידנהייט
JOHN SCHALER
Phone 5993921

A. MUIR
אוטאָריזירטער
ריקא פינישינג סטיישאָן
פעדערס און באַדי ריפּעירס
376 FURBY ST.
PH. 33 255

טויזנטער טריט א טאָג
מאַכט יעדער איינער לייכט און באַקוועם נוצנדיק
The Marvel Foot Bath
א זיכערע און שנעלע הילף
אַנטיסעפּטיק און היילנדער פּאַודער פאַר מידע, הייס צעוויטיקטע פיס, איבערהויפּט בענעפיטירנדיק און רעקאָמענדירט פאַר שווייצדיקע פיס, רהומאַטישע ווייטיקן, קאָרנס, בוניאָנס און שלעכטע גערוכן.
25 סענט א פּעקל
פאַרקויפט פון דעפּאַרטמענט סטאָרס און אַלע אַפּטיקס דראַג און שיך סטאָרס.
מאַנופעקטשורט און גאַראַנטירט ביי
The Nachman's Foot Bathing Powder Co.
555 MAIN STREET
מעילט 25 ס., פּאַסטעדזש צוגעצאָלט

געשעפט געלעגנהייטן
Business Opportunities

גראָסעריס און קאָנפעקשאָנערי, איינע פון די עלטסטע און בעסטע סטאָרס אין שטאָט, מוז שנעל פאַרקויפט ווערן. סטאָק און פיקסטשורס $2,500. רענט $65. סיילס ביז $2,800 א מאָנאַט.

דזשענעראַל, אין לעבעדיקער שטעטל אין סאַסקאַטשעוואַן. סטאָק פון $10,000 אויף 90 סענט. רענט זייער נידעריק. סיילס $3,500 א מאָנאַט. א קעש ביזנעס.

דעליקאַטעסן, נאָרט ענד, א קליינער געשעפט מיט גרויסע מעגלעכקייטן וועט פאַרקויפט ווערן פאַר האַלב פּרייז. בלויז $500 קעש נויטיק.

אויב איר ווילט א געשעפט, זעט
ח. פערלמאַן און ג. זעלטשען
MUTUAL AGENCIES
796 Main Street Phone 51 000

געשעפט געלעגנהייטן

אַפּאַרטמענט בלאָק, נאָרט ענד, 8 סוויטס, שטענדיק פאַרענט, רענטאַל — $3,500 א יאָר. פּרייז $20,000.

האָטעל, שטעטל פון 1,600, זיבעצן רומס, איינגאַנג, פון ביר $1,000 א מאָנאַט. פּרייז $10,000.

דזשענעראַל סטאָר, סטאָק $20,000 צו 65 סענט. אומזאַץ $75,000 א יאָר.

פּיקטשור שאָו, גרויסע שטעטל, קיין אַפּאַזיציע, 450 פּלעצער. איינגאַנג — $1,600 א מאָנאַט. נידעריקער פּרייז.

אויך פול־רומס, האַרדוואַר און אַלע סאָרטן סטאָרס.
SCOTT REALTY CO. Ltd.
11 C.P.R. Office Bldg. Phone 89 644

:: צו פאַרענטן ::
FOR RENT

4.3 אַדער 5 רומס צו פאַרענטן דאָנסטערס מיט הייסע וואַסער און באַד, אין 596 מאַניטאָבא עווענוי. זיך וועגן צו
DOMINION BAG CO.
596 Manitoba Ave. Phone 53-022

געפּווירנישטע רום צו פאַרענטן
זיך וועגן צו
484 פלאָרא עווענוי

צו פאַרענטן א 6 רום הויז. וועט זיך אָפּלייזיקן דעם 10טן סעפּטעמבער. זיך וועגן צו מיר מיט פעטערסאָן, 465 פלאָרא עווע.

צו פאַרענטן אין פּריוואַטער הויז, דאָונסטערס, א גרויסע רום, א קיטשענעט, נעץ און אַלע באַקוועמלאַכקייטן. אריינצומוזן 1טן סעפּטעמבער. זיך וועגן אין 420 מאַניטאָבא עווענוי.

3 רום סוויט אין נייער באַנגאַלאָו, וואַלט פאַרענט צו א קאָפּל אָן קינדער. אָפּסטערס סוויט מיט עלעקטריק אויוון, קיטשענעט. טעלעפאָן פריי. זיך וועגן אין 284 סט. דזשאָנס עווענוי.

צו סובלעטן א דריי רום סוויט, ווייליק צו רעדוצירן דעם פּרייז פון רענט. טעלעפאָנירט 497 55.

דאָבל הויז צו פאַרענטן. איין זייט, 7 רומס, זומער קיך און באַד־רום. צווייטע זייט, 8 רומס, זומער־קיך און באַד־רום. האַלבער בלאָק פון מיין סטריט, אויף אַלפּרעד עווענוי. טעלעפאָנירט 464 55. אַדער זיך וועגן אין 304 אַלפּרעד עווע.

צו פאַרענטן א 6 רום הויז און באַד רום אין 26־אייקינס סטריט. גרויסע באַקוועמע רומס. רענט ביליק. זיך וועגן אין 373 רעדוואַיד עווענוי.

מרס. א. קאָופמאַן

וויניפּעג ביטש
באַרד און רום, בעסטע, בא'טעמ'טע מאָכלים, בעסטע באַדינונג און באַהאַנדלונג — נאַכמיטאָג טיי מיט היימישע נעבעקס. דער אָרדער אין: 3 אַש סטריט, טעלעפאָנירט 746 51.

איינער אַדער צוויי רום סוויט צו פאַרענטן. אַלע באַקוועמלאַכקייטן. פּאַסיק פאַר א יונג פּאָר. זיך וועגן אין 496 אַבערדין עווענוי.

צו פאַרענטן 4 אַדער 5 רום סוויטס, אין 401 באַראָס עווענוי, עדנאַר קאָורט. טעלעפאָן 371 57.

צו פאַרענטן א פלעט אין א ווערהויז, זיך וועגן אין 24 דערבי סטריט, טעלעפאָן 371 57.

צו פאַרענטן 2 רומס מיט א קיטשן, שיין דעקאָרירט, מיט אַלע באַקוועמלאַכקייטן. הייסע וואַסער צו יעדער צייט. זיך וועגן 400 מאָנטעז עווע., טעלעפאָן 815 56.

באַלטיק אַפּאַרטמענטס
מאַניטאָבא עווע.
צו פאַרענטן 3 און 4 רום סוויטס, ניי דעקאָרירט. סקרינד באַלקאָנעס.
מעסיקע רענט
זיך וועגן צום קערטייקער
סוויט "די." טעלעפאָן 668 56

:: שטעלע פאַרלאַנגט ::
SITUATION WANTED

גוטע הויזקיפּערן זוכט א שטעלע, ווייליק צו אַרבעטן פאַר וועלכער ניט אין באַלוינונג. קאָן אויך אַרבעטן אַלס קלערק אין א סטאָר אָדער אין א האָטעל. זיך וועגן
MRS. S. KERR
Room 7 Chatham Block Phone 2060
Brandon, Man.

א יונגערמאַן מיט 9 יאָר עקספּיריענס פאַרלאַנגט א שטעלע אין א קאָנטרי דזשענעראַל סטאָר. קאָן ריידן דייטש, אידיש, פייליש, אוקראַיניש און ענגליש. קאָן נעבן רעפערענס. זיך וועגן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 944.

זוך פאַוישאָן, שטאָט אָדער קאָנטרי דזשענעראַל סטאָר. 10 יאָר דערפאַרונג. רייד ענגליש, דייטש, רוטעניש, רוסיש, פּוילישן. גוטער סטאַקקיפּער און סיילסמאַן. אַרבעט גאַראַנטירט. קאָן נעבן לעסאָנס אויב נויטיק. בעסטע רעפערענס. זיך וועגן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 955.

גוט דערפאַרענער העברייאיש־אידישער לערער, גוטער פּעדאַגאָג און דיסציפּלינאַר, לערער פון תלמוד תורה פאַר דריי יאָר. בעסטע רעפערענס. זוכט א שטעלע אין א גרעסערער אָדער קלענערער אידישער קהלה. זיך וועגן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 941.

א לערער זוכט א שטעלע. גראַדואירטער פון העברייאישער גימנאַזיע, מיט דיפּלאָם פון א לערער סעמינאַר, באַזיצט אויך אַלגעמיין־וועלטלאַכע בילדונג. בעסטע רעקאָמענדאַציעס פון באַוואוסטע פּעדאַגאָגן. ווייליק צו לערנען אין א העברייאישער אָדער אידישער שול. זיך וועגן צו דאָס אידישע וואָרט באַקס 948.

שפּאַרט אייער קוילן ביל
און שטעלט אָפּ די וויינטן דורך האָבן אייערע טירן און פענסטער צוגעפּאַסט מיט די

אימפּרואווד מעטאַל
וועטער סטריפּס
געמאַכט אין וויניפּעג זינט 1906.
אפּשאַצונגען פריי
J. F. DEELEY
1086 MAIN ST. PHONE 56 451

אויב איר האָט ניט גענוג קראַנען אייער צייטונג.
טעלעפאָנירט אונז אָפּ
55 409 אָדער 52 213
און מיר וועלן אייך גלייך צושטעלן א קאָפּיע

היינט אויף דער ראַדיאָ

CKY
וויניפּעג
3.00—מוזיק.
8.00—סי. פּי. אַר. שטונדע.

CNRW 780
וויניפּעג
7.00—פאַרט גערי האָטעל קוואַרטעט.

CJRW 499.7
פלעמינג.
5.40—מוזיק.
6.15—אַנגל פּיטער.

CJGX 650
יאָרקטאָן
7.15—פאַרמערס פריידי ראַדיאָ שעה.

WTAM 1070
6.00—קליוולאַנד. קלאַסיקס.

WLW 700
6.30—סינסינאַטי. מענער כאָר. מוזיק.

WOW 590
7.00—אָמאַהאַ. מעלאָדיעס.

WLW 700
7.30—סינסינאַטי. קאָנצערט מוזיק.

WTAM 1070
8.30—קליוולאַנד. מוזיקאַל. פּראָגראַם.

WLW 700
9.00—סינסינאַטי. פידל קאָנצערט.
10.00—סינסינאַטי. עמאָס און ענדי.

WMAQ 670
10.00—שיקאַגאָ. מאַנץ מוזיק.

WIBO 560
11.00—שיקאַגאָ. פּיטשור.

"אַר 100" טראָגט זיך איבערן אָקעאַן

לויט די ראַדיאָ ידיעות פון'ם "אַר 100" טראָגט זיך איצט די ריזיקע לופט־שיף איבערן אַטלאַנטישן אָקעאַן, אין דער ריכטונג פון ענגלאַנד. דער וועטער איז געווען זייער גינסטיק ביז היינט, און די לופט־שיף איז געפלוגן מיט דער שנעלקייט פון 75 ביז 90 מייל א שעה.

זאָל עס אַלץ אַזוי גיין ווייטער כשורה, וועט די לופט־שיף וואַרשיינלאַך אָנקומען קיין קאַרדיגנטאָן, ענגלאַנד, היינט אָרום האַלבע נאַכט.

דעם מאַקאַריווער רבינ'ס היים
איז 413 באַיד עווע. דאָרט דאַוונט ער במנין כל יום בבוקר, 8 אויזיגער פּונקט. ווי אויך אין אַוונט. טעלעפאָן 591 56

פּעדלערס און טשיקען דילערס
ברייגנגט אייערע לעבעדיקע הינער צו אונז. מיר וועלן אייך צאָלן די העכסטע פּריז פאַר אַלטע און יונגע טשיקענס, קאַטשקעס און טויערקעס.
מיר וועלן אייך צופרידן שטעלן
Consolidated Packers
605 DUFFERIN AVE.
Phone 54 040

אויב איר האָט וואָס עס איז צו פאַרריכטן, אָדער עפּעס איבערצומאַכן אין אייער הויז אָדער בילדינג, רופט מיך. 35 יאָר עקספּיריענס אין דער אַרבעט.
צופרידנהייט גאַראַנטירט.
מעסיקע פּרייז.
A. B. DESROCHERS
Phone 52 499 1226 Main St.

ספּעשעל אין טרוקענע האָלץ
שווערע סלאַבס, ½ קאָרד געשעניטן $4.25
פּיין, ½ קאָרד, געשניטן $4.50
פּאַפּלאַר, ½ קאָרד, געשניטן $4.00
פ. וואַגנער, טעלעפאָן 642 56

עס זענען דאָ פאַראַן אַסך אורזאַכן
פאַרוואָס איר זאָלט פאַרלאַנגען
און עסן
וואַרשע כשר וואָרשט

1. ווייל עס איז געמאַכט אונטער דעם ריינסטן און דעם סאַמע סאַניטאַרישן צושטאַנד.
2. בלויז די העכסטע קוואַליטעט מאַטעריאַלן ווערן גענוצט צו מאַכן דעם דאָזיקן וואָרשט.
3. געשמאַק און אָפּעטיטנע און וועט צופרידנשטעלן די סאַמע פאַרטיקר לאַרע מענשן.
4. א הונדערט פּראָצענט וויניפּעגער פּראָדוקט און אַזוי גוט ווי יעדער אימפּאָרטירטער וואָרשט.

אַלע פליישן גענוצט זיינען אונטער דאָמיניאָן גאָווערנמענט אינספּעקציע און שטרייגנג כשר בהשגחת הרב י. י. כהנאָוויטש. און מיר האָבן א שטענדיקן משגיח אין אונזער פעקטאָרי.

ALL MEATS GOVT. INSPECTED. No.- 36 UNDER DOM. GOVT. INSPECTION

דאָס פּובליקום איז שטענדיק איינגעלאַדן צו באַטראַכטן אונזער פּלענט און זעען ווי אַזוי מיר מאַכן אונזער וואָרשט

פרעגט פאַר דעם פון אייער דעליקאַטעסן
מיר זיינען שטענדיק גרייט צו אויסלייכן יעדע קלאַגע אויב אדרעסירט צו אונז

מיר זיינען זיכער אַז איר וועט זיין צופרידן און איר וועט עס רעקאָמענדירן צו אייערע פריינט

קאָנטרי אידן שרייבט צו
Warsaw Kosher Sausage Mfg. Co. Ltd.
COR. ANDREWS AND BURROWS PH. 53 470
די ריינסטע און געשמאַקסטע פּראָדוקטן אין דער וועלט

דעגיסטראַציע
פון קינדער פאַר
י. ל. פּרץ־שול
און קינדער־גאַרטן
עפנט זיך
זונטאָג דעם 24־טן אָוגוסט
פון 10 פרי ביז 1 נ. מ.
און וועט אַנהאַלטן א גאַנצע וואָך יעדן טאָג
פון 4 ביז 8.30 נ. מ.
פּלאַץ אין די קלאַסן באַשרייבונג
ביי דער שול עקזיסטירט פינף גרייד "פּאַבליק סקול"
א קלאַס פאַר יעדן קינד לויט זיין עלטער און ידיעות

די נאַציאָנאַל העברייאישע שול
דערעפנט זיך ווידער נאָך דעם זומער אָפּרו
תלמידים פון פאַרשיידענע קלאַסן ווערן רעגיסטרירט
פון 9 אינדערפרי ביז 1 בייטאָג
די שול טרעט איצט אריין אין איר 10־יאָריקער עקזיסטענץ
די פינפטע גראַדואירונג
פון די תלמידים פון דער שול
וועט פאָרקומען אין אַקטאָבער
וויכטיקע ענדערונגען סיי אין תוך פון דער פּראָגראַם, סיי אין דער מעטאָדע פון אונטערריכט ווערן געמאַכט
נייע פּעדאַגאָגישע קרעפטן ווערן צוגעצויגן צו דער שול
איך זוך מיין שוועסטער פרומע באַנדאַנאַה, און איר פאַמיליע. געוואוינט אַמאָל אין קילדאָנאַן, פאַרלאַנג קיין הילף, ווייל בלויז וויסן וואָו איר געפינט זיך. דיין שוועסטער חייקע. זיך מעלדן אויף דעם אדרעס:
MRS. B. GREENBERG
5718 Clarke St. Montreal, Qu., Can.

גלאַדסטאָן און קאַר
צען־טאַניקער סייל אויף
האָורלבאָט שיך
פאַר קינדער
מיט א ספּעציעלער דערלויבניש פון דער האָורלבאָט פעקטאָרי פירן מיר אַז דעם דאָזיקן 10־טאַניקן סייל. אַלע "האָורלבאָט" און "פּוסי פוט" שיך צו א סייווינגס פון 10 ביז 50 פּראָצענט.
קומט אַזוי לאַנג ווי זיי זיינען נאָך דאָ
Room to grow for every toe
HURLBUT
Look for the TRADE MARK
HURLBUT CUSHION SOLE Shoes for Children
אקספאָרדס, בוטס און סליפּערס
אין פעטנס, שוואַרצע אָדער ברוינע קיד לעדערס, אַלע מיט דער רענער לאַר קושאָן סאָל קאָנסטרוקציע. אַלע סייזעס אין דעם לאָט. רעגולאַר $3.00 ביז $4.25. צו אָפּראַמען צו
$1.98, $2.49
$2.98
פּוסי פוט סליפּערס און אקספאָרדס
אין פעטנס אַדער קיד לעדערס, פליין אָדער פאַרשיידענע טרימינגס. רעגולאַר $1.75 ביז $2.00. אויפן סייל צו אָפּראַמען
$1.39 $1.59
GLADSTONE & KARR
צוויי סטאָרס צו אייער באַדינונג
513 SELKIRK Phone 54 346 | 880 MAIN ST. Phone 53 255

בייסיקלס
מיר האָבן א צאָל איבערגעבויטע בייסיקלס צו פאַרקויפן
W. N. KOLISNYK & COMPANY
845 MAIN STREET PHONE 54 041

מודעה

צוליב די אַלע שטאָטישע אַנגעלעגנהייטן וואָס האָבן א שייכות צום וועד הרבנים ווי אַזעלכער — ווי אויך צוליב יחידים וועלכע ווילן זיך וועגן פּערזענלאַך צום וועד הרבנים — וועט דער וועד הרבנים זיצן אַלע מאָנטאָג נ. מ. פון פיר ביז זיבן אין אָפיס פון וועד העיר (גרויסע תלמוד תורה).

אין נאָמען פון וועד הרבנים,
מיט אכטונג,
ישראל יצחק כהנאָוויטש
ראש הרבנים דפה

דער וועד הכשרות

לאָזט וויסן אַז די
שיקאַגאָ כשר סאַסעדזש
גייט אַרונטער אונטער דער השגחה פון וועד הכשרות מיט אַלע דריי רבנים. די רבנים זאָלן האָבן די השגחה אין דער גאַנצער פעקטאָרי וואָס אָנבאַלאַנגט צו כשרות, און דער שטענדיקער משגיח פון פעקטאָרי מוז אויספאָלגן אַלע פּקידות פון די רבנים וואָס אָנבאַלאַנגט צו כשרות.

וועד הכשרות

שיקאַגאָ כשר סאַסעדזש קאָמפּאַני
מיר לאָזן וויסן אַלע אידן אין וויניפּעג און קאָנטרי, אַז מיר קריגן אריין א פרישע קאַר
שמאַלץ הערינג
שיקט אריין אייערע אָרדערס גלייך
איר קאָנט ביי אונז שטענדיק באַקומען די בעסטע
וואָרשט, סאַלאַמי, באַלאָני, פראַנקפּורטערס, קאָרנד ביף, גערויכערטע פליישן, פּאַסטראַמע און אַלע סאָרטן גערויכערטע פיש
אויך רוסישע זון קאַפּטשאָנקעס
געמאַכט אונטער אויפזיכט פון א דאָמיניאָן גאָווערנמענט אינספּעקטאָר און
שטרייגנג כשר בהשגחת וועד הכשרות מיט אַלע 3 רבנים
מיט א שטענדיקן משגיח אין דער פעקטאָרי
די שיקאַגאָ כשר סאַסעדזש קאָמפּאַני
האָט זיך קאָרומט געמאַכט מיט אירע פּראָדוקטן אין וויניפּעג און איבער גאַנץ מערב קאַנאַדע, און פאַרלויף פון איר לאַנג יאָריקער עקזיסטענץ.
קויפט, פאַרלאַנגט און עסט שיקאַגאָ כשר וואָרשטן, גערויכערטע פליישן און גערויכערטע פיש — די בעסטע, געשמאַקסטע וואָס איר קאָנט באַקומען, און עס קאָסט אייך ניט טייערער
קאָנטרי אָרדערס פינקטלאַך און שנעל אַרויסגעשיקט
שיקאַגאָ כשר סאַסעדזש פּראָדוקטן זיינען אומאיבערטרעפלאַך — מען עסט זיי אין יעדער אידישער היים אין וויניפּעג און מערב קאַנאַדע.
Chicago Kosher Sausage Mfg. Co. Ltd.
358 FLORA AVE. PHONE 54 015